

A portrait of an elderly Buddhist monk with a shaved head and a gentle expression. He is wearing traditional orange robes and is seated. The background is a warm, golden-brown color with a soft glow around the monk's head.

พระครูชัยเขตคณานุรักษ์
(หลวงปู่ถ้ายี่สังวาล ภูริจิตฺโต น.ธ.เอก)
พระกรรมฐานผู้เด็ดเดี่ยว

ที่ระลึกในงานถวายเพลิงสรีระสังขาร

๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๕

สังเขปประวัติ

พระครูชัยเขตคณานุรักษ์

(หลวงปู่ญาชีสังวาล ภูริจิตฺโต น.ธ.เอก)

พระกรรมฐานผู้เด็ดเดี่ยว

ที่ระลึกในงานถวายเพลิงสรีระสังขาร
ณ วัดป่าภูผาสอง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๕

พระครูชัยเขตฯ / หลวงปู่ฤาษีสั่งवाल

เป็น ‘พระครู’	รู้เหตุใน	‘ชัยยะเขต’
‘คณานุรักษ์’	ละกิเลส	เหตุหม่นหมอง
หรือชื่อ ‘พระ	อาจารย์	สั่งवाल’ คล่อง
‘ภูริจิตโต’	นโมท่อง	คล่องสั่งมา
อีกหนึ่งนาม	ถามชินหุ	‘ปู่ฤาษี’
พำนักที่	‘ป่าประดู่’	คู่ภูผา
เป็นหลวงปู่	ผู้ใจดี	มีเมตตา
เนิ่นนานมา	สมาธิ	มิหวั่นเกรง
เจดีย์ใหญ่	ยืนไม่นาน	ถึงกาลล้ม
‘ปู่ฤาษี’	นี้สิ้นลม	ข่มใจเก่ง
เป็นอย่างนี้	ที่สังขาร	ถึงกาลเอง
จบบรรเลง	เพลงพระธรรม	นำฉากลง
‘หกลีบแก้ว	ปีแปดเดือน	อีกแก้ววัน’
‘ห้าสิบ’ นั้น	คือพรรษา	ผ้าเหลืองสงฆ์
ถึงเวลา	อายุ	สุสานปลง
เดินตามองค์	พุทธธรรมสงฆ์	ตรงนิพพานฯ

ธ. ภูผาสูง

๒๕-๒-๖๕

พระครูชัยเขตคณารักษ์ (สังวาล ภูริจิตโต)

ความนำ

เพื่อรำลึกถึงท่านพระครูชัยเขตคณานุรักษ์ (สังวาล ฐิริจิตฺโต) หรือ
หลวงปู่เกษิ

... อดีตเจ้าอาวาสวัดศรีวิไลย์ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัด
นครราชสีมา

... อดีตเจ้าคณะตำบลจักราช (ธ) จังหวัดนครราชสีมา

... อดีตเจ้าคณะตำบลโชคชัย (ธ) จังหวัดนครราชสีมา

... อดีตเจ้าอาวาสวัดป่าด่านตลอด อำเภอหนองบุญมาก จังหวัด
นครราชสีมา

... อดีตผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดป่าศาลวัน (สมัยหลวงพ่อพุทธ เป็น
เจ้าอาวาส) อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

... อดีตเจ้าสำนักวัดป่าภูผาประดู่อัครคีโร อำเภอสูงเนิน จังหวัด
นครราชสีมา

ท่านละสังขารที่โรงพยาบาลสูงเนิน เมื่อวันเสาร์ที่ ๕ กุมภาพันธ์
พ.ศ. ๒๕๖๕ เวลา ๐๖.๕๑ นาฬิกา สิริอายุ ๖๙ ปี ๘ เดือน ๙ วัน
๕๐ พรรษา

- มีพระอุปัฏฐากยามอาพาธ ๒ รูป คือ

๑. พระอาจารย์ประดิษฐ์ ดิกขวิโร

๒. พระอาจารย์บงปณต สุธีโร (พระอาจารย์วิน)

- ท่านมอบสังฆารให้ท่านพระอาจารย์มหาธีรนาถ อคฺคธีโร จัดงานศพ

- เคลื่อนสังฆารท่านมาที่วัดป่าภูผาสูงในวันที่ ๖ กุมภาพันธ์

พ.ศ. ๒๕๖๕

- ประกอบพิธีสงฆ์ในภาคบ่าย โดย พระวิมลศีลาจาร
วัดบรมนิวาส กรุงเทพมหานคร

- คณะสงฆ์นำโดย พระวินัยโมลี นำขอขมากรรม

- พระเทพรัตนดิลก กล่าวสังเวคกถา

- พระวินัยโมลี แสดงพระธรรมเทศนา

- คืนแรกพระสงฆ์ ๔ รูป จากวัดสุทธจินดา สวดพระอภิธรรม

วิสาลสปรมา ภาติ “ความคุ้นเคย เป็นญาติอย่างยิ่ง” ด้วยความที่
คุ้นเคยกับท่านมานาน จึงเกิดมีบุญมีคุณ มีความเคารพรักศรัทธาต่อกัน
จึงคิดเขียนหนังสือเล่มเล็กขึ้นมาสักเล่ม เป็นที่ระลึกในงานศพของท่าน
ผู้คนแม้ในวงแคบ จะได้จดจำสิ่งที่ดี ๆ ที่ท่านทำไว้ แม้ไม่กว้างขวางก็ยังอยู่
ในหมู่พวกเรา เพราะชีวิตของท่านมีหลายแง่มุมที่ควรดึงเอามาเป็นคติ
เตือนใจได้ ดังคำที่ว่า **สุขสสถานนตฺรํ ทุขํ ทุขสสถานนตฺรํ สุขํ** ในสุข
มีทุกข์ ในทุกข์มีสุข เมื่อทุกข์ก็ให้อดทน เมื่อจนก็ให้มุ่งมั่น เมื่อมีก็ให้
แบ่งปัน เมื่อจากกันก็ให้เข้าใจ ...แต่ละวันของชีวิต ต้องมีสัณนิทที่ได้อะไร
บ้างท่านจัดชีวิตของท่านให้อยู่ในโหมดสงบ แล้วท่านก็สยบเรื่องราว
ของปัญหาที่ค้างคาให้หมดไป

โยคา เว ชายเต ภูริ ปัญญาต้องถูกใช้จึงจะเกิดปัญญา

อโมหํ ทิวสํ กยิรา อปฺเปเน พหุเกเน วา ในแต่ละวันอย่าให้

ผ่านไปเปล่า ต้องได้อะไรบ้างไม่มากก็น้อย แม้บุญเท่าเม็ดงาหรือขารีนก็อย่าประมาท ฉลาดไม่พอ ยังต้องเฉลียว รู้เท่าเอาไว้กัน รู้ทันเอาไว้แก้ รู้เท่าเอาไว้บรรลु!

ชีวิตของแต่ละคนก็ล้วนมีมุมมองที่ต่างกัน ชีวิตท่านพระครูชัยเขตฯก็นำมาเป็นประโยชน์ได้ทั้งนั้น แม้ความตายที่ว่าร้ายๆ หรือน่าสยองกลัวก็ยังสามารถเป็นประโยชน์ใหญ่ให้เราได้ อาจพลิกจิตเปลี่ยนแปลงไปสู่แสงแห่งชีวิต

จงพิจารณาให้ถี่ ๆ ว่า ...วันนี้เราทำอะไรบ้าง ? เราได้ทำบุญทำทานรักษาศีล เจริญภาวนา แผ่เมตตาสวดมนต์ไหว้พระ ทำจิตใจให้สงบบ้างรึยัง? หรือว่ายังประมาทอยู่ หรือหน้าที่การงานที่ทำอยู่ทำเสร็จรึยัง? อย่ามัวแต่ไปนั่งมองจับผิดผู้อื่น สิ่งที่ยังไม่ได้ทำ จงรีบทำ เดียวความตายมาถึง จะแก้ไขไม่ทัน เมื่อหนีมันไม่รอด สิ่งใดเป็นสาระแก่นสารให้รีบตัดทวงสิ่งใดไร้สาระ ให้ปล่อยละวาง หนีห่างให้ไกลโพ้น ต้องสำรวจตัวตนให้รอบด้าน

...ให้มองอีกมุม สังขารมิได้ให้ความเสื่อม..ผุพัง...หรือพลัดพรากจากเราอันเป็นรอยแห่งน้ำตาเท่านั้น ..แต่สังขารยังให้รอยยิ้มแห่งความจริงอันเป็นทางสิ้นทุกข์ บรรลुถึงพระนิพพาน

ปาประคู้

ราวเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม ๒๕๖๔ ท่านพระครูชัยเขตฯ ท่านอาพาธหนักหมอบอกว่า “ต้องตายแน่ ๆ” แต่ท่านก็ประสงค์สังขารผ่านมาได้อย่างอัศจรรย์ เมื่อท่านกลับมาพักที่วัดป่าภูผาประคู้ฯ ที่สืบทอดมาอยู่เคียงคู่กับท่านตั้งสวรค์วิมานก็มีปาน ดังสามีภรรยารักกันปานจะกลืน

ก็มีเท่า ดังภูเขอันเป็นเรือนวิเวกเอกรธรรมก็มีเทียม ผู้เขียนจึงเข้าเยี่ยมท่าน
กราบเรียนถามท่านหลายอย่าง และที่สำคัญได้เรียนถามประวัติท่านกันไว้
เวลาวยชนม์จะได้ไม่คั่นยาก

วันนั้นคิดถึงท่านจับใจ! ทราบว่าท่านกลับมาจากโรงพยาบาล
จึงเข้าไปหาท่านช่วงเย็นของวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๔ ที่วัดป่าภูผาประดู่ฯ
ซึ่งมีเนื้อที่เป็นพุทธอุทยาน ๗๐๐ กว่า ไร่ และเนื้อที่เพิ่มเติมอีกรวมเป็น
พันๆ ไร่ ท่านคือผู้ให้ความอบอุ่นแก่ป่าประดู่แห่งนี้

คำว่า “ป่าประดู่” คือมีต้นประดู่ตารดาไปทั่วบริเวณวัด ประดู่
หนุ่มสาวกำลังงอกงาม ประดู่เด็กกำลังโตตาม ประดู่หนุ่มสาวจะกลายเป็น
เป็นประดู่แก่ตามอายุกาลต่อไป

ที่ตั้งชื่อว่า “ป่าประดู่” เพราะระลึกถึงป่าประดู่ลาย ที่ย้อนอดีตกาล
นานไกลไปถึงครั้งสมัยพุทธกาล มีเรื่องราวอันน่าประทับใจ ดังนี้

...ในสมัยหนึ่งพระตถาคตเจ้าประทับอยู่ด้วยหมู่ภิกษุณัฏฐาจารย์ร้อย
พระองค์หยิบใบไม้มากำพระหัตถ์หนึ่ง แล้วตรัสถามภิกษุทั้งหลายว่า
“ใบไม้ในกำพระหัตถ์ของพระองค์ กับใบไม้ในป่านี้นี้ทั้งหมด อย่างไหนจะ
มากกว่ากัน?”

เมื่อภิกษุทั้งหลายกราบทูลว่า “ใบไม้ในปามีมากกว่าเหลือหลาย
ใบไม้ในกำพระหัตถ์มีน้อยนิดเดียว”

พระพุทธองค์จึงตรัสว่า “ฉันเดียวกันนั่นแล ภิกษุทั้งหลาย!
ธรรมที่เราแสดงแล้วแก่เธอทั้งหลายนั้นเพียงเล็กน้อย เหมือนใบไม้ในกำมือ
ของเรา ส่วนธรรมที่เรามิได้แสดงมีมากมายเหมือนใบไม้ในป่า

ภิกษุทั้งหลาย! ทำไมเราจึงไม่แสดงสิ่งที่เรารู้เราเข้าใจอีกมากมายเล่า!

ภิกษุทั้งหลาย! เราตถาคตแสดงแต่ธรรมที่จำเป็นเพื่อระงับดับทุกข์เท่านั้น! สิ่งนอกจากนี้รู้ไปก็ทำให้เสียเวลาเปล่า”

เมื่อพูดถึงวัดป่าภูผาประดู่ัคคะธโร ที่หลวงปู่ภาชีอยู่จำพรรษามากที่สุดในชีวิตของท่าน ผู้เขียนก็จะนึกถึงบทธรรมที่พระพุทธองค์ทรงแสดงบทนี้ทุกที นึกถึงไปไม่ในกำมือที่พระพุทธเจ้าทรงกำขึ้นมาถาม

ที่จริงป่าเขาคือแดนถิ่นเดิมของมนุษย์ มนุษย์ก็อยู่ป่าอยู่ถ้ำอยู่เขา กินดินมาก่อน ภายหลังจึงมาอยู่พื้นราบมีบ้านเรือนเรียกสวนไร่นาหาอาหาร กำหนดบรรทัดฐานขึ้นมาในสังคม

เหน้อยมัยพระดี

วันนั้นท่านพระครูชัยเขตฯ (หลวงปู่ภาชี) ท่านนอนอยู่บนเตียง เสียงท่านสวดใส่ พุดติดตลกเล่นสำนวนกับท่านว่า ทางโลกเขากล่าวกันว่า “เหน้อยมัยคนดี” แต่ทางธรรมถามกันว่า เหน้อยมัยพระดี? ท่านตอบว่า “ไม่เหน้อย” “ไหวมัย?” ท่านตอบว่า “ไหว” “กลัวตายมัย?” “ไม่กลัว มันเป็นเรื่องธรรมดาดอกเด๊ะ” จึงกล่าวกับท่านว่า “เล่าประวัติให้ฟังหน่อย ชีวิตเป็นของไม่แน่นอน เผื่อว่าต้องตายจากกันจริง ๆ จะได้ทำประวัติแจกในงานศพ”

เมื่อพูดอย่างนั้นท่านดูมีสีหน้ายินดีที่จะเล่า ท่านหลับตานิ่ง หน่อยนึง แล้วลืมตากล่าวขึ้น แม้ผิวพรรณท่านจะซีดล้าไปบ้างเพราะโรคที่รุมเร้า แต่ดูเป็นสีของนักปฏิบัติที่มีศีลครองกาย มีกายโอบใจอันมีสมาธิอยู่ข้างใน ในเนื้อหนังของคนมีของดีอยู่ในนั้นที่เรียกว่า “จิตใจ” ก็จิตใจนั้นแหละที่พระพุทธเจ้าสอนนักหนาว่ามีคุณค่ากว่าสิ่งใด ๆ สิ่งที่สำคัญที่สุดก็ซ่อนอยู่ในร่างที่เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา นั่นแล

ชาติภูมิ

ท่านขยับท่านนอนเล็กน้อย เพื่อให้เอี้ยวตัวได้สบาย ด้วยร่างอันผ่ายผอม แต่พุงกลับโตด้วยโรคมะเร็งและโรคตับแข็ง แล้วท่านก็กล่าวขึ้นด้วยเสียงขัดแจ้ว ว่า

...ชื่อเล่นผมชื่อ “ฉำ” ผมเกิดเมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๕ บ้านหนองไม้ไผ่ ตำบลหนองไม้ไผ่ อำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา โยมพ่อชื่อ **เชย** โยมแม่ชื่อ **อุ่น** นามสกุล **บุงกระโทก** อาชีพทำนาและเลี้ยงสัตว์ เป็นลูกเก่า มีพี่น้อง ๔ คน

๑. นายเวิน ๒. นางวอน
๓. นางสมนึก ๔. ผม (พระครูชัยเขตคณานุรักษ์)

รูปโยมพ่อท่าน

หลวงพ่อยะ บุงกระโทก บวชจนตายคาผ้าเหลือง

แม่อ่อน บุงกระโทก

๑. นายเวิน

๒. นางวอน

๓. นางสมนึก

ตอนเป็นเด็กผมกับพี่ชาย (เวิน) ได้ไปอาศัยอยู่ที่บ้านลุง เพื่อเข้าเรียนชั้นประถมที่โรงเรียนบ้านท่าเยี่ยม อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา กระทั่งเรียนหนังสือจบชั้นประถมปีที่ ๔ ก็ออกจากโรงเรียนก็กลับบ้านไปเลี้ยงควายที่บ้านมีควาย ๑๐ กว่าตัว มีที่ดิน ๕๐ ไร่

“ผมจ้เล่าให้ฟัง” ท่านพุทธสาธิตโคราช “วันหนึ่งมีหมอดูทักว่า “ไอนายนี้แหละ! จิได้บวชให้พ่อแม่” เนื่องจากพี่เวินซึ่งเป็นพี่ชายพอเป็นหนุ่มก็แต่งงาน จึงไม่ได้บวช พ่อแม่ก็มีความหวังอยากให้ลูกบวช คนหัวบได้บวช ก็ให้คนท้ายได้บวช จะได้ฝากผีฝากไข้ในปรโลก ผมคิดถึงคำ

ที่หมอดูทำนายมาโด จิตก็ประหวัด ก็ฝังใจกับคำ ๆ นี้ เลี้ยงควายไปคิดไป ๒ ปี ซ้ำเกลียดเลี้ยงควาย ใจผมมันไม่อยากเดินตามหลังควาย อยากเดินตามหลังพระ คิดอย่างนั้นมันก็วะ (โล่ง)

เด็กวัด

...ต่อมาครูท่านหนึ่งเป็นมหา เคยบวชที่วัดสุทธจินดาฯ “ไอน้าย! ไปบวชเรียนที่วัดสุทธจินดามั้ย มันดีอย่างนั้น อย่างนี้” ท่านสาธยาย ชักชวนหลายอย่าง ซึ่งตอนนั้นแม่ป่วยหนัก ส่วนพ่อก็ต้องคอยดูแลแม่ อย่างใกล้ชิด เหมือนว่าชีวิตมันยุ่ง ๆ ไม่รู้จะไปทางไหนดี แต่สุดท้ายแล้ว เชื่อครู จึงตัดสินใจเดินทางมาวัดสุทธจินดากับครู ครูพามาฝากไว้กับ หลวงปู่ใหญ่ พระสาสนโสภณ (โกศล สิริธโร) ตอนนั้นท่านเป็นมหา หนุ่ม ๆ ท่านเมตตาจับเป็นเด็กวัดก่อน คอยรับใช้พระเณร ช่วยทำงาน ทุกอย่างที่เด็กวัดพึงทำได้ เป็นเด็กวัดอยู่ ๖ เดือน

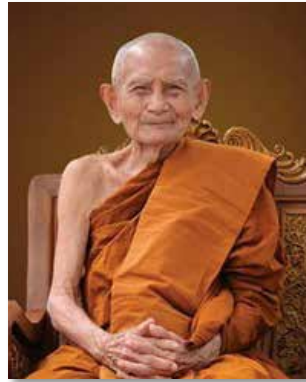
เมื่อมาอยู่ที่วัดสุทธจินดา ก็มีความชอบใจในสิ่งใหม่ ๆ เพลิดเพลิน ไปกับหมู่คณะ มันสนุกสนานตามประสาเด็กวัด ชีวิตก็ไหลไปตามวันเวลา แต่ก่อนถ้อยจานชามเป็นแบบกระเบื้องเคลือบ ล้างกันแตกซะ วันหนึ่ง สิบ ๆ ลูก สนุกสนานกันมากเกินไป

บรรพชา

จากนั้น**พระอุปัชฌาย์ญาณ** หรือ ท่านเจ้าคุณพระธรรมบัณฑิต ท่านเป็นศิษย์ลูกศิษย์ของปฐมเจ้าอาวาสวัดสุทธจินดา คือ **สมเด็จพระมหา วีรวงศ์ (อ้วน ติสฺโส ป.ธ. ๕)** เห็นว่าพอบวชเป็นสามเณรได้ ท่านเดินมา บอกว่า “**พรุ่งนี้เตรียมตัว จะบวชเณรให้**” ขณะนั้นมีพระเณรประมาณ ๖๐-๗๐ รูป เรียนหลักสูตรนักธรรมบาลี

ท่านเจ้าคุณธรรมบัณฑิต (ญาณ ญาณชาโล)
พระอุปัชฌาย์

พระสาสนโสภณ (โกศล สิริธโร)
หลวงปู่ใหญ่

“ผมอายุ ๑๗ ปี ตีใจหลายใจได้บวช” พระอุปัชฌาย์ญาณ
ท่านเมตตาบวชสามเณรให้เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๑๒
ที่อุโบสถวัดสุทธจินดา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

พอบวชแล้วก็เรียนนักธรรมชั้นที่ ภาษาบาลีก็เรียนเหมือนกัน
แต่ไม่ได้สอบ หลวงปู่ใหญ่ (พระมหาโกศล) ท่านสอนบาลีเก่งมาก ท่านมี
กิจวัตรปกติของท่านสม่ำเสมอ แต่ก่อนเราพักอยู่กุฏิใกล้โบสถ์ ต้องตื่น
แต่เช้า ต้องถือบาตรมารอท่านที่หน้าโบสถ์ ดูแลบาตรให้ท่าน ถ้าไม่มี
กิจการอื่น ท่านก็ออกบิณฑบาตทุกวัน

กิจวัตรของท่าน **๑. บิณฑบาต ๒. สวดมนต์** องค์ท่านขยันมาก
ใครไม่ลงท่านก็ลง สม่ำเสมอ เสมอต้นเสมอปลาย น่าเลื่อมใส เมื่อท่าน
เคร่งครัดอย่างนั้นเราก็ต้องตามท่าน

“ท่านพระครูเล่าให้ฟังหน่อยว่า ไปจำพรรษาที่ไหนบ้าง?”

“ผมบวชเณร ปี ๒๕๑๒ บวชเณรอยู่วัดสุทธจินดา

ปีพุทธศักราช ๒๕๑๓-๒๕๑๔ ย้ายไปอยู่กับหลวงพ่อกุศล ฐานิโย
ที่วัดป่าศาลาวน เป็นสามเณรรับใช้หลวงพ่อกุศล ในแต่ละวันหลวงพ่อกุศล
ท่านมีอุบายสอนธรรมอันแยบยลมิได้ขาด”

ศิษย์พี่ศิษย์น้อง

ในตอนขอเล่าเรื่องที่ท่านพระเดช
พระคุณพระราชพิศาลสุธี (อาจ อาวุธปณฺโณ)
เล่าเรื่องหลวงปู่ฤาษี

“ปู่ฤาษีหรืออาจารย์สังวาล เป็นศิษย์
น้องของเรา” เป็นคำตันที่ท่านเจ้าคุณเอ๋ย
ขึ้นมา ขณะที่ท่านชี้จุดเผาศพหลวงปู่ฤาษี
ที่วัดป่าภูผาสอง

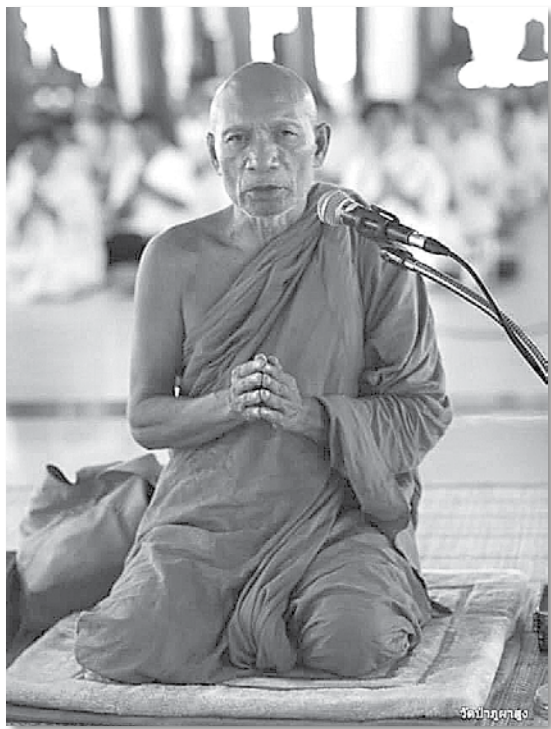
พระราชพิศาลสุธี
(อาจ อาวุธปณฺโณ)

...พุทธศักราช ๒๕๑๓ - ๑๔ - ๑๕
เราอยู่ด้วยกันที่วัดสุทธจินดา ท่านพระครู
ชัยเขตคณานุรักษ์เป็นเณรวัดสุทธจินดา แล้วย้ายไปอยู่วัดป่าสาละวัน
วัดป่าสาละวันกับวัดสุทธจินดาสัมนั้นเหมือนวัดพี่วัดน้อง มีงานวัดป่าสาละวัน
ก็ไปช่วยที่นั่น พวกเราเป็นลูกหม้อวัดเก่าแก่ที่วัดสุทธจินดา

หลวงปู่ฤาษีเป็นศิษย์น้องที่มีความรักความคุ้นเคย เป็นเณรที่มี
ความขยันและอดทน ขยันทำงาน ท่านสังวาลเป็นคนใกล้ชิด ปฏิบัติ
พ่อแม่ครูอาจารย์คือเจ้าคุณธรรมบัณฑิตซึ่งเป็นเจ้าอาวาสในขณะนั้นด้วย
ความเคารพและด้วยความเสียสละ ท่านจัดการสมณบริหารและอาหาร
ของครูบาอาจารย์เรียบร้อย ท่านเจ้าอาวาสท่านก็รัก นับได้ว่าท่านเป็น
สามเณรอุปัฏฐากผู้ใกล้ชิดเจ้าคุณธรรมบัณฑิต วัดสุทธจินดา

ท่านเป็นผู้ที่ปฏิบัติได้ ๒ อย่าง

๑. เมื่ออยู่ป่าธรรมาวาส ท่านมีความอดทน มีความตั้งใจ สามารถ
รับใช้พ่อแม่ครูอาจารย์ได้เป็นอย่างดี

๒. แม้จะเข้ามาสู่ในฝ่ายคามวาสีก็คล่องตัวไม่เก้อเขิน

ท่านเข้าได้ทั้ง ๒ ฝ่าย ทั้งฝ่ายปริยัติ ทั้งฝ่ายปฏิบัติ ทั้งฝ่ายปกครอง และฝ่ายกรรมฐาน ท่านเก่งเป็นได้ทั้ง ๒ แบบ

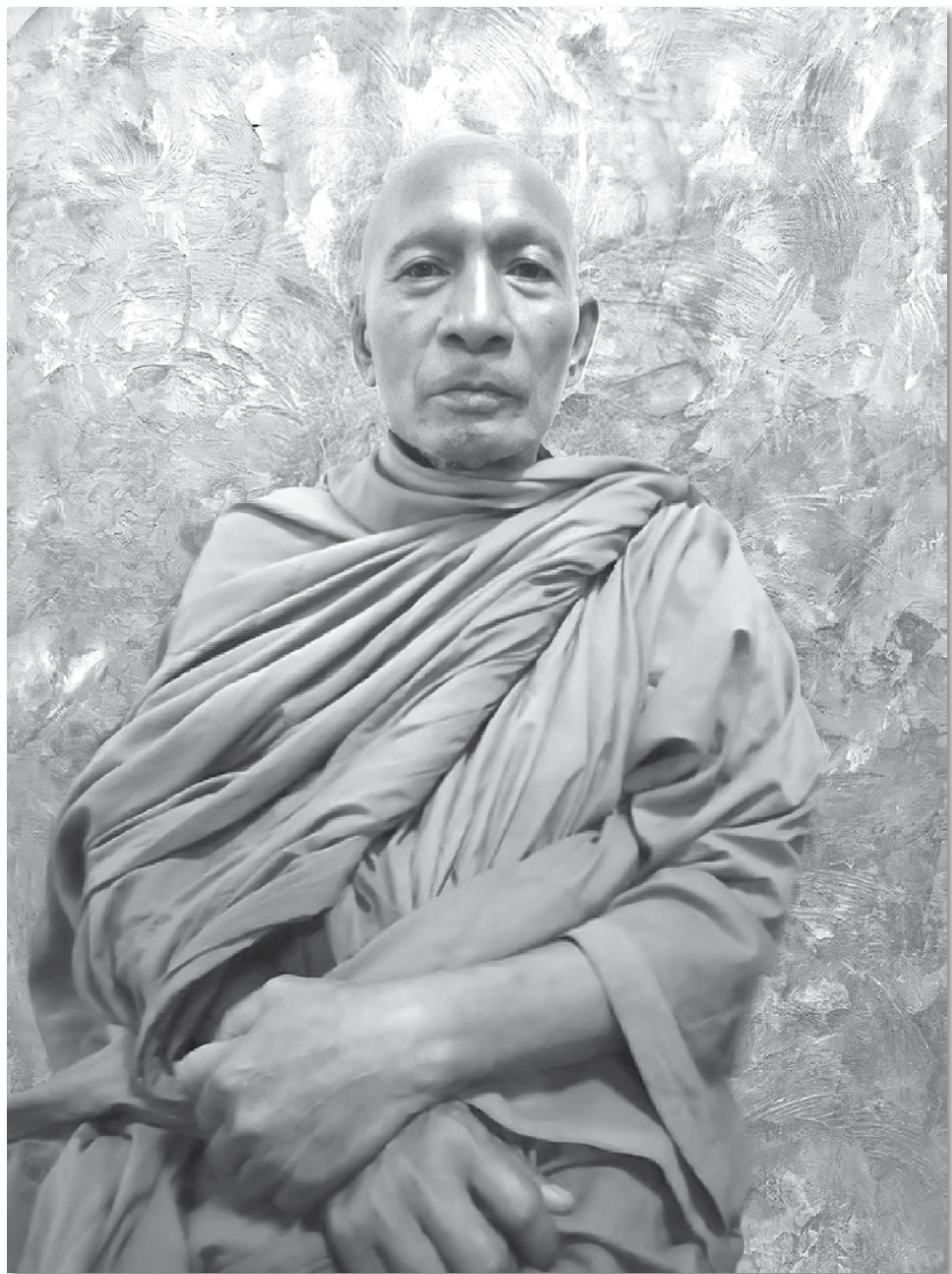
ก่อนตายท่านบอกว่า “อยู่ไม่เกิน ๗ วัน”

ท่านไม่ได้มีอาการครั่นคร้ามกับความตาย เคยมีญาติชวนท่านว่า “เออ! ป่วยขนาดนี้แล้วก็น่าจะสึกไป จะได้ดูแลใกล้ชิด แต่ที่ท่านมีจิตใจ เข้มแข็งในอันที่จะอยู่ในพระศาสนา ก็ยอมเสียสละชีวิตของตนเองใน พระศาสนาตายคาผ้าเหลือง นี่ถือว่าเป็นจิตใจที่มีความเข้มแข็งเป็นอย่างยิ่ง จะเป็นอย่างไรก็ยอม หมายความว่าไม่ยอมกลับไปสู่ความเป็นฆราวาส

นั่นก็คือท่านมีความเข้มแข็ง เทิดผ้าเครื่องเหนือเศียรเป็นธงชัย **สาสนะ อูรี ทตวา** ถวายหัวอกหัวใจไว้ในพระพุทธศาสนา จนกว่าชีวะจะหาไม่

เรา (ท่านเจ้าคุณ) คู่กันกับท่านมานานตั้งแต่ปี ๒๕๑๓ โน่น !
ช่วยกันมา ปฏิบัติงานร่วมกันมา โดยเฉพาะเรื่องต้นไม้นี้ ท่านขยันดูแล
ปลูกต้นไม้ อันนี้ก็มีวิเศษ และพรสวรรค์อีกด้านหนึ่ง คือ ท่านช่วย
ดูแลต้นไม้ หลวงพ่อธรรมบัณฑิต ท่านขยันปลูกต้นไม้ ย้ายต้นไม้ ก็เลยเก่ง
เรื่องปลูกต้นไม้ สุดท้ายก็เลยมาอยู่ฝ่ายป่าเลย

อุปสมบท

พระครูชัยเขตคณานุรักษ์หรือหลวงปู่ถ่าน ท่านนอนพักรักษาอาหารที่ศาลาหลังน้อยภายในวัดป่าภูผาประดู่ัคคะอีโร ท่านเป็นพระประเภทอยู่ง่ายกินง่ายตายสะดวก ไม่มีวิตกกังวลกับอาการป่วยไข้มากนัก ท่านใช้จิ๋วเป็นมานานจนพอบังตาได้อาศัย (ภายหลังผู้เขียนจึงไปทำห้องพักอาหารให้กับท่าน) นั่งสนทนากับท่าน ๆ ว่า ผมก็มีท่านมหาฯ คอยดูแล มีนายแพทย์สมชาย เหลืองจารุ เป็นหมอผู้ดูแล เวลาป่วยไข้ไม่สบายมีโยมสิริเดช พุทธเดชะ คอยดูแลคำรักษา มีพระอาจารย์ประดิษฐ์ และโยมดอน โยมหนุ่ม (ธานี) คอยดูแลอุปฐาก”

ผู้เขียนพูดเล่นกับท่านว่า “จะสวดมาติกาบังสุกุลเลยมัย ตายแล้วจะได้ไม่ต้องสวดอีก” ท่านก็หัวเราะ

ท่านทั้งหลาย การดูแลพระอาหารมีอันสงฆ์มาก ดังที่พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า “โย ภิกขเว มํ อุปฺปฐฺหะเยย โส คิลานํ อุปฺปฐฺหะเยย” “ผู้ใดปรารถนาจะอุปฐากเราตถาคต ผู้นั้นพึงอุปฐากภิกษุอาหารเถิด” การดูแล และอุปฐากพระภิกษุเจ็บไข้ได้ป่วย มีอันสงฆ์เท่ากับได้อุปฐากรับใช้พระพุทธเจ้า

พวกเราทั้งหลายได้ดูแลท่านอย่างดีที่สุดแล้ว

“ท่านพระครูฯ บวชพระเมื่อไหร่ครับ?”

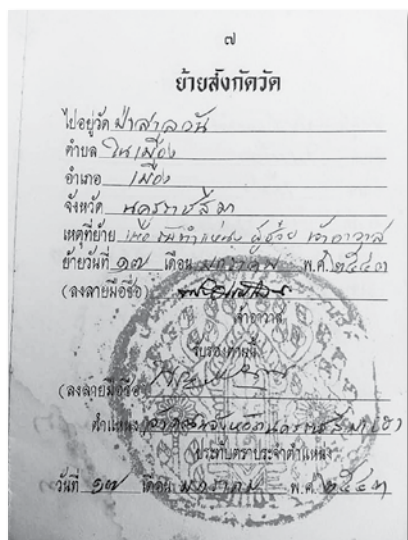
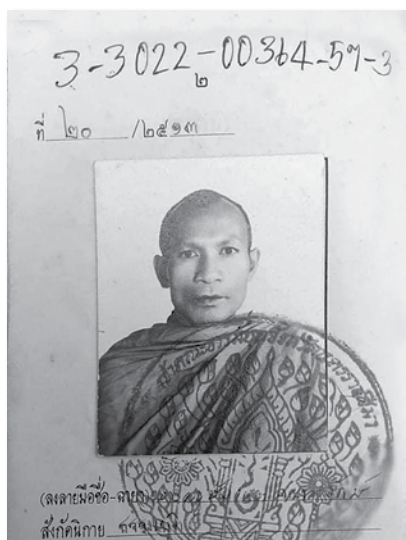
“ผมบวชวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๑๕ ที่พระอุโบสถวัดสุทธจินดา โดยมี พระธรรมบัณฑิต (ญาณ ญาณชาโล) เป็นพระอุปฌาย์

พระครูวินัยธรอุทิศ เป็นพระกรรมวาจาจารย์

พระครูปลัดเมธาวัฒน์ เป็นพระอนุสาวนาจารย์

ได้รับฉายาว่า ภูริจิตโต แปลว่า ผู้มีจิตดุจแผ่นดิน หรือ ผู้มีจิตประกอบด้วยปรีชา

เมื่อบวชได้พรรษาแรก ผมได้รับแต่งตั้งให้เป็นครูสอนสอนปรีชาธรรมที่สำนักเรียนวัดสุทธจินดา และในขณะเดียวกันก็ได้เรียนบาลีควบคู่ไปด้วย แต่บาลีไม่ได้สอบ

ใบสุทธิ หลวงปู่ภาซี

ปี พ.ศ. ๒๕๑๖-๒๕๑๗ พรรษาที่ ๒-๓ ปีนั้นหลวงพ่อกมเจ้าอาวาส วัดศรีวัดลี ท่าช้าง ท่านเป็นเจ้าคณะอำเภอ ท่านมรณภาพ พระผู้ใหญ่จึง ให้ไปรักษาการเจ้าอาวาสวัดศรีวัดลี ตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา อยู่ที่นั่น ๒ ปี ก็ลาออก อยากรอดูรงค์ อยากรอดู เกี่ยวกรรมฐานในป่าเขาเหมือนหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต

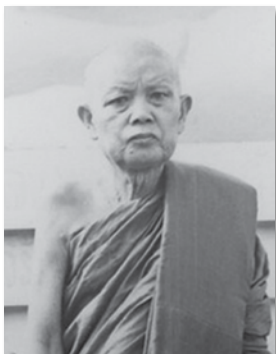
จำพรรษากับหลวงปู่ผาง จิตตคุตโต

ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ พรรษา ๔ ต้นปี ผมไปทางภาคตะวันออก ไปหาหลวงปู่ฟัก (สนธิธมฺโม) ที่วัดเขาน้อยสามผาน หมู่ที่ ๔ ตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่าใหม่ จังหวัด จันทบุรี เป็นปีที่เปิดพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ของหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ที่วัดสุทธาวาส โดยการนำสร้างของหลวงปู่ฝั้น อาจาโร และองค์หลวงตาบัว ญาณสมปนฺโน ได้ถูกขุด เปิดอย่างเป็นทางการในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘ โดยมีสมเด็จพระสังฆราชวาสน์

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ
(วาสน์ วาสโน)
สมเด็จพระสังฆราช

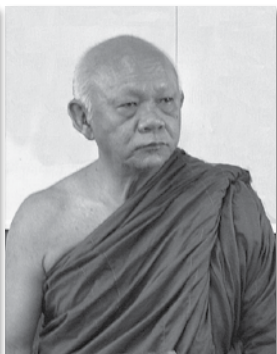
วัดราชบพิตรฯ เสด็จมาเป็นประธานเปิด ท่านหลวงปู่ฟัก สนธิธมฺโม ทราบข่าว ท่านชักชวนญาติโยมจันทบุรี เดินทางไปร่วมงานนี้ องค์ท่าน เหมารถบัส ๑ คัน ให้พระเถรและญาติโยมเดินทางไปร่วมงาน ผมได้เดินทาง ไปร่วมด้วย องค์หลวงตามหาบัว เป็นองค์แสดงธรรม ขณะที่ท่านกำลัง แสดงพระธรรมเทศนาอย่างเข้มข้นอยู่นั้น มีโยมคนหนึ่งถือบาตรเรียไรเงิน กัณฑ์เทศน์ องค์หลวงตาสั่งให้หยุดทันที แล้วกล่าวว่า “เทศน์ที่เราเทศน์นี้ ...เทศน์ถวายพ่อแม่ครูจารย์มั่น ไม่ได้เทศน์เพื่อเรียไรหาเงิน”

หลวงปู่ผาง จิตตคฺตโต

หลวงตาบัว ญาณสมปนฺโน

หลวงปู่ฟัก สนฺติธมฺโม

จากนั้นคณะกรรมการจัดงานจึงต้องใช้วิธีตั้งบาตรไว้ให้คนทำบุญเอาเงินใส่บาตรเอง หลวงตาท่านเด็ดขาดจริง ๆ ตรงต่อธรรมวินัย ไม่ไว้หน้าใคร ๆ ท่านเห็นแก่ธรรมเท่านั้น พระแบบหลวงตาหายากที่สุด เสรีจากงานเปิดพิพิธภัณฑ์ต่างก็แยกย้ายกัน เรายังอยากออกเที่ยวต่อไปอยู่ จึงออกธุดงค์ต่อไปศึกษาธรรมกับหลวงปู่ผาง (จิตตคฺตโต) ที่วัดดุน (วัดอุดมคงคาศรีเขต ตำบลบ้านโคก อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น) อยู่กับท่าน ๑ ปี หลวงปู่ผางท่านสอนเน้นหนักทางด้านจิตใจมาก ภาวนาหยั่งลงที่จิตพิจารณาจิตใจ มิให้ว้าวุ่นขุ่นมัว ดูจิตใจให้ใสสะอาดเหมือนส่องกระจกดูใจตนเอง ภูมิสมณนั้นก็อยู่กันแบบสบาย ๆ สมณะสันโดษ หลวงปู่ผางท่านพูดคุยธรรมดา ความเพียรท่านเก่งมาก เวลา ๕-๖ ทุ่มท่านออกเดินจงกรม ตื่นเข้าอกรับบิณฑบาตระยะทางราว ๓ กิโลเมตร

เมื่อศรัทธามากอยู่อย่างหนึ่งในขณะศึกษาธรรมอยู่กับหลวงปู่ผางคือองค์ท่านหายตัวได้ เรื่องมีอยู่ว่า หลวงปู่ผางท่านออกบิณฑบาตออกที่หลังหมู่บ้าน แต่ไปถึงก่อน พอถามท่านว่า “หลวงปู่ผางมาได้อย่างไร?”

ท่านตอบว่า “พวกพระตาบอดสิเห็นอื๋ยยัง”

ท่านสอนว่า “... เป็นครูสอนคนอื่น ก็ดีอยู่ หากสอนตัวเองด้วย ก็จะดีมากขึ้น ศิลปมีมากมายหลายข้อ ไม่ต้องรักษาหมดทุกข้อดอก รักษาแต่ใจของเราให้ดีอย่างเดียว ภาย วาจา ก็จะดีไปด้วยกันนั้นแหละ คนเราเกิดมาแล้ว หนีความตายไปไม่ได้ มีเกิด มีดับ ให้ทำความดีให้เพียงพอ การให้ทานรักษาศีลนี้ ไม่ใช่ของใครคนใดคนหนึ่ง คือถ้าใครทำ คนนั้นก็ได้รับผล อย่าเลือกเวลา การทำความดี ทำได้ทุกเวลา สถานที่ เพศวัย ไม่ว่าจะเป็นคนแก่ คนหนุ่ม คนสาว ทำได้หมด ให้รีบทำความดีเสีย เดียวจะตายก่อนไม่ได้ทำนะ...”

ที่วัดของหลวงปู่ผาง ใครไปต้องถอดรองเท้าตั้งแต่หน้าวัด พระไม่ใส่รองเท้าในวัด ผลไม้ต่าง ๆ ในวัดไม่หาย มะม่วง มะพร้าว ขนุน ฯ ไม่หาย ถ้าหายเจ้าของรักษาไปตามคืบมา คำว่าเจ้าของก็คือ เทวบุตรเทวดาภูตผีนั้นเอง ท่านเก่งมากเรื่องนี้

จำพรรษาเขาน้อยสามผาน จันทบุรี

กราบเรียนถามท่านว่า “ท่านพระครูฯ ไม่วิตกกังวลอะไรใช่ไหมครับ เพราะโรคมันก็แรงแล้ว? ต้องทำใจยังไง เวลาเราป่วยไข้อาการหนักอย่างนี้ ต้องทำใจยังไงบ้าง ทำสติอย่างไรบ้างครับ”

ท่านตอบว่า “ไม่วิตกกังวลอะไร ส่วนใหญ่ทำจิตให้มั่นรู้กาย รู้ลมหายใจ รู้จิต เราก็ดูไม่ให้เห็นแฟนพ่อกับงาน เราก็พิจารณากายของเราว่าตอนนี้มันชำรุดโดยธรรมชาติของมัน คล้ายๆ จิตเราก็ไม่อยากจะให้เป็น ใคร ๆ ก็อยากหนุ่มอยากสาว อยากมีแรง อยากจะเตะบอลเตะตะกร้อสนุกสนานไป แต่สังขารเขาเมื่อชำรุดทรุดโทรมแล้วทำอย่างนั้นไม่ได้ ไม่มีแรง เราก็รู้เรา อย่าว่าแต่อย่างอื่นเลย แม้แต่นั่งก็ยังนั่งนานไม่ได้ เดินก็เดินนานไม่ได้

อันนี้เป็นสภาวะของสังขารเขา เป็นสภาวะที่เราไม่ต้องการ แต่สังขารเขาเป็นไปตามธรรมชาติของเขา ท่านเรียกว่า “ทุกข์” ทุกข์โดยธรรมชาติ อันนี้มันทุกข์โดยธรรมชาติ คือทุกข์นี้คือ สังขาร อริยสัจ ไม่อยากเจ็บไม่อยากปวด มันก็เจ็บมันก็ปวด อยากกินให้อร่อย ๆ มันก็ไม่อยากกิน มันไม่อยาก ถึงกินไปได้ก็ไม่อร่อยเท่าที่ควร ไม่เหมือนหนุ่ม ๆ ถ้าหนุ่ม ๆ นี้อะไรก็อร่อยหมด” “วิตกกังวลเรื่องที่จะต้องตาย มั้ยครับ?”

“ก็ไม่วิตก แล้วแต่ว่าบุญกรรมที่สร้างมา จะมีกำลังแค่ไหนก็ไปตามกำลังนั้นแหละ มีกำลังน้อยก็ไปตามน้อย ถ้ามีมากก็อาจจะพันโลก อย่างเช่นขึ้นสวรรค์ ไปพรหมโลก ถ้ามีกำลังมากก็จะขึ้นสูงไป ถ้ามีกำลังน้อยก็วิ่งอยู่ในโลกอันนี้แหละ หมู เห็ด เป็ด ไก่ เป็นไป เป็นสังขารของโลกมันเป็นอย่างนี้” “ถ้าเหนื่อยก็ไม่ต้องพูดนะครับ ถ้าเหนื่อยไม่ต้องพูด?”

“ผมไม่เป็นไร พูดแบบนี้มันมีกำลังใจ”

“ก็หวังว่าจะไม่เป็นธรรมกัณฑ์สุดท้ายนะครับ ขอเป็นเป็นธรรมะให้อยู่ยาว ๆ ?”

“มันไม่รู้แหละ กัณฑ์ไหนมันจะเป็นกัณฑ์สุดท้ายมันก็แล้วแต่สถานการณ์ แต่ว่าจิตใจไม่หวั่นเลย “นิมนต์ท่านพระครูเล่าประวัติต่อเนื่องครับ เล่ามาถึงปี พ.ศ. ๒๕๑๙ แล้ว”

“ปี พ.ศ. ๒๕๑๙ ราวต้นปี ผมไปเที่ยววิเวกทางภาคเหนือกับพระอาจารย์เหลือ ท่านเป็นลูกศิษย์ของหลวงพ่อบุญ ครูบาอาจารย์เดียวกัน (ภายหลังท่านมาอยู่วัดป่าโกรกสะเดา อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา) เที่ยวธุดงค์ไปเรื่อย ๆ ไปทางอำเภอแม่อรมิ จังหวัดเชียงใหม่ จุดมุ่งหมายเพื่อกราบสักการะพระพุทธรูป ๔ รอยสักครั้ง จากนั้นธุดงค์เข้าป่าใหญ่เป็นที่อยู่ของชนเผ่ากระเหรี่ยงทะเลลุถึงผาแต่น ที่ท่านพ่อลี และหลวงปู่ชอบเคย

หลวงปู่สิม พุทธาจาโร วัดถ้ำผาปล่อง

มาอยู่จำพรรษา ต่อไปยังวัดถ้ำผาปล่อง กราบสนทนาธรรมกับหลวงปู่สิม พุทธาจาโร ท่านเมตตามาก ขณะธุดงค์ลงมาทางจังหวัดอุดรดิตถ์ได้ทราบข่าวว่าท่านเจ้าคุณพระอุปัชฌาย์ญาณ (พระธรรมบัณฑิต (ญาณ ญาณชาโล)) ท่านมรณภาพตั้งแต่วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๙ ผมจึงรีบเร่งเดินทางกลับวัดสุทธจินดา โคราช เพื่อร่วมงานศพพระอุปัชฌาย์

ตอนนั้นใจมันยังอยากท่องเที่ยวกรรมฐานไปเรื่อย ๆ ไม่รู้เป็นไฉนถึงเป็นนั้น จากนั้นผมธุดงค์ไปทางจังหวัดระยองต่อไปยังจังหวัดจันทบุรีไปจำพรรษากับหลวงปู่ฟัก สนธิธมโม ที่วัดเขาน้อยสามผาน ตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี

ส่วนปี พ.ศ. ๒๕๒๐-๒๑ พรรษาที่ ๖-๗ ผมกลับมาเพื่อช่วยงานคณะสงฆ์หมู่คณะทางโคราช ได้รับหน้าที่สอนพระปริยัติธรรมชั้นตรีบ้าง ชั้นโทบ้าง สอนนวโกวาทพระใหม่ และเป็นผู้ดูแลบวชสามเณรภาคฤดูร้อนหรือบวชสามเณรหมู่ ซึ่งหนึ่งในสามเณรในขณะนั้น คือ สามเณรจิรพล ตรีศักดิ์ ภายหลังได้ลาสิกขา ปัจจุบันคือ นายแพทย์ จิรพล ตรีศักดิ์

วัดศรีวิมลย์ ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดนครราชสีมา

ปีพุทธศักราช ๒๕๖๒-๒๕๖๓

เป็นเจ้าอาวาสวัดป่าศิรีวัลย์

“ท่านพระครูฯ ครับ วันก่อนหมอบอกว่า เก่งมาจากไหนก็ไม่รอด
สลบไปหลายวันพื้นไม่มีหนີไม่พ่น วันนี้พ่นแล้ว ได้มานั่งคุยกัน ตายก็
ไม่แน่นอน ไม่ตายก็ไม่แน่นอน มะเร็งขั้น ๔ แล้ว ผมทำโลงศพไว้ถวายแล้ว
จะเอารียัง เปิดฝาโลงไว้พร้อม ใจจะขาดคลานเข้าโลงก่อนเลย อันนี้
พูดแบบนี้ภรรยาไม่กลัวตายนะครับ?”

ท่านยิ้มอย่างสบายใจแล้วกล่าวว่า “ไม่เป็นไร ทำไว้นั้นแหละ
อย่าเพิ่งเอามา เผาศพ คิดจะทำตรงไหน สะดวกตรงไหนก็เอาเถอะไม่ว่ากัน
ตอนนี้เดินก็เดินได้ อาบน้ำก็อาบเองได้ เอาน้ำจากตุ่มมาใส่กะละมัง
ตักอาบเอง อาบน้ำสมุนไพร ตะไคร้ หัวข่า ใบหนาดบ้าง อะไรบ้างใส่ลงไป
ใบมะขาม อาบแบบคนเขาอยู่ไฟ โบราณ ๆ เขาอยู่ไฟ คล้ายอยู่กรรม
ใช้พวกนี้แหละอาบน้ำ แต่มันเบาแล้วนะวันนี้ (หัวเราะ) หมอเจาะเลือด
ก็แทงเหมือนแทงปลาไหล พวกหมอนักเรียนหมอฝึกใหม่ ๆ มันมาเจาะ ๆ
เอาเลือด มันเจาะตั้งแต่นี้...ยันนี้ ไม่ได้เลือด ฝึกก็ฝึกโหด! เห็นว่ากะตาย
มาฝึกกับพระ (หัวเราะ) ผมก็เฉย ไม่ว่าอะไร กลัวก็กลัว ทนเอา นั่งให้
แทงเฉย พอนาน ๆ เข้าสงสัยมันจะคงเกรงใจหนีเลยเจาะเท่าไรก็ได้
เลือด มันบอกว่า “ขอโทษด้วยค่ะ หนูตาไม่ดี”

“ปีพุทธศักราช ๒๕๒๒-๒๕๒๓ ท่านพระครูฯ จำพรรษาที่ไหนครับ?”

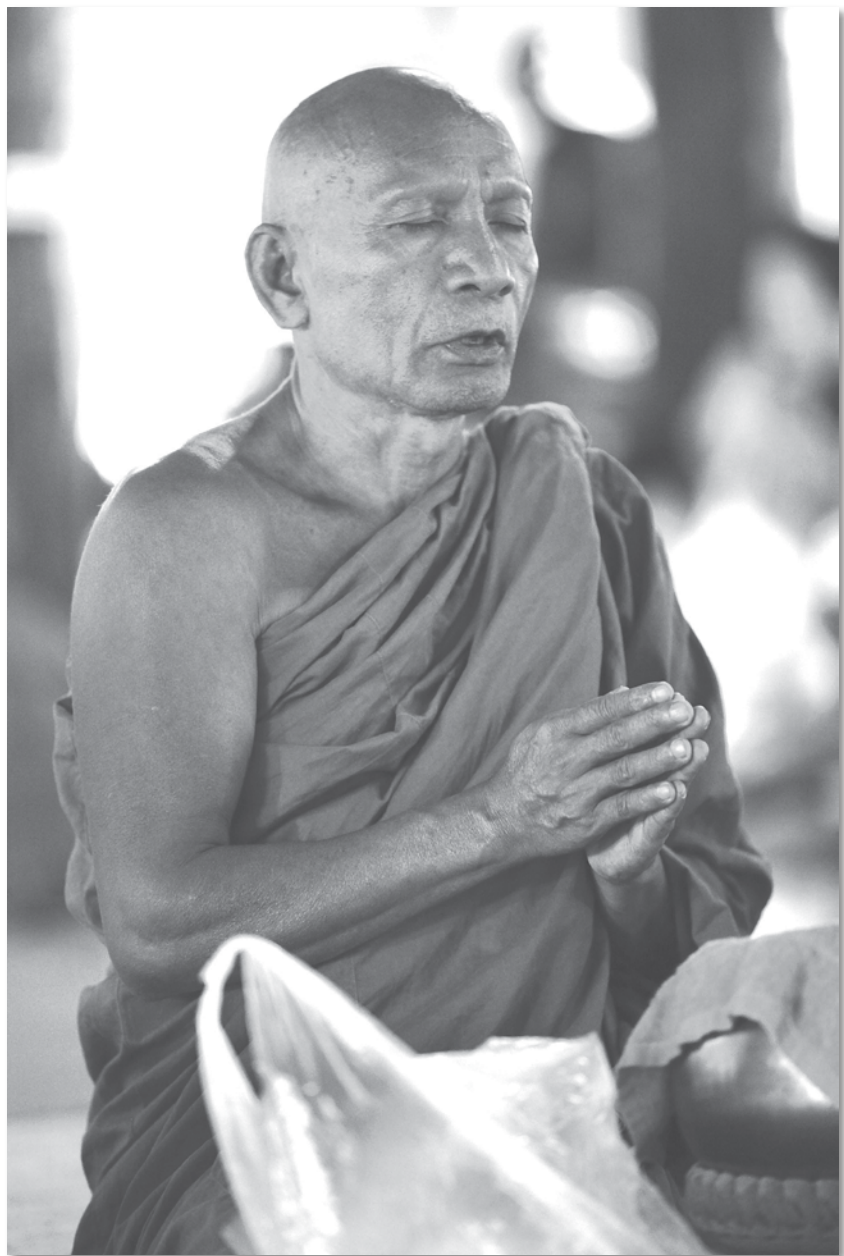
“ปี พ.ศ. ๒๕๒๒-๒๕๒๓ พรรษาที่ ๘-๙ พระศรีธรรมวงศาจารย์ เจ้าคณะจังหวัดสมัยนั้น ท่านสั่งให้พระมหาบุญพิน กตปุณโญ เลขา เจ้าคณะจังหวัด ทำหนังสือแต่งตั้งผมเป็นเจ้าอาวาสวัดศิริวัธน์ ตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา และเป็นเจ้าคณะตำบลจักราช ในขณะที่ท่านปฏิบัติศาสนกิจที่วัดศิริวัธน์อยู่นั้น มีหมู่เพื่อนสายกรรมฐานแวะมาเยี่ยมท่านอยู่เป็นประจำ อย่างเช่น พระอาจารย์ดิลก พระอาจารย์ชวน(อ้วน) อิสสรโร ซึ่งเป็นลูกศิษย์ในองค์หลวงปู่ผาง จิตตคุตโต เป็นต้น

ส่วนปี ๒๕๒๔ พรรษา ๑๐ ผมเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายในจิต คิดหาทางพ้นทุกข์ จึงหนีจากหมู่คณะ ออกเที่ยวธุดงค์ไปทางอำเภอปากช่อง เข้าป่าโนนออกป่านี้ ไปถ้ำโนน ขึ้นถ้ำนี้ เช่น ถ้ำหนองขมิ้น ถ้ำช่องสุริยา ถ้ำนี้มีแสงสว่างกลางถ้ำ สมดังชื่อที่เรียก ยามเช้าออกรับบิณฑบาต ชาวบ้านจะถามหอย ถ้ำบอกใบ้หอยไม่ถูก ชาวบ้านเขาก็จะไม่ใส่บาตรให้กิน ผมอยู่ไม่ได้จึงหนีหนีไปอยู่วัดถ้ำสิบปัญจะ (เลยวัดวชิราลงกรณ์ฯ) ชื่อสิบปัญจะ เพราะเป็นถ้ำที่ ๑๕ ที่พลเอกสฤษดิ์ค้นพบ”

พอใกล้เข้าพรรษา ผมไปจำพรรษากับหลวงปู่อดม ขนติโปล ที่วัดเขาไทรสายัณห์ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

หลวงปู่อุดม ขนฺติพโล

ปีพุทธศักราช ๒๕๒๕

ผีหลอกที่ถ้ำเขาลัก ชัยนาท

“ท่านพระครูฯ จำพรรษาที่ไหนในปี พ.ศ. ๒๕๒๕?”

“ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ พรรษาที่ ๑๑ ข้าวหลวงปู่ผาง จิตตคุตโต ละสังขาร ดังไปทั่วบ้านทั่วเมือง (วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๒๕ สิริอายุ รวมได้ ๘๐ ปี ๓๗ พรรษา) ผมตั้งใจมากราบสรีระสังขารของท่าน แล้ว วางแผนออกธุดงค์เพียงลำพัง เลาะแนวเขาขึ้นไปทางภาคเหนือ เบื้องต้น มีเพื่อนไปด้วยแต่ได้แยกทางกัน ได้พบสถานที่เหมาะสมสงบสงัด จึงหยุด อยู่จำพรรษาในถ้ำที่เขาลัก อำเภอดงหลวง จังหวัดชัยนาท เขาภูนี้ มีถ้ำเล็กถ้ำน้อย อุดมด้วยธรรมชาติผาหิน อาศัยหลบแดดหลบฝนได้เป็นอย่างดี ภาวนาพรรษานี้ สมารถจิต ปัญญาจิต ดียิ่งกว่าเดิม”

พอใกล้ ๆ ออกพรรษา พวกโยมที่ตักบาตรทุกวันมาถาม “ท่าน อาจารย์อยู่สบายดีไหม? ท่านตอบว่า “อะไร ๆ ก็ดี เสียอย่างเดียวผีไม่มา หลอก” ผมก็ว่าเล่นๆ ผมไม่ได้มีเจตนาว่าผีอะไรหรอก ว่าเล่น ๆ ไปงั้น

คำพูดเพียงเท่านั้นแหละ พอตะวันตกดินลับไปในวันนั้น เหตุการณ์ อันไม่คาดคิดก็เกิดขึ้น หลังจากภาวนาเสร็จแล้วเข้าจำวัด

พอนอนใกล้จะหลับ แต่ยังไม่หลับ มือออกจากใต้เตียง เตียงนอน มันเป็นแคร่ เอาไม้ยาว ๆ ตี แล้วก็ตีขวางพอได้ปูนอน เอาไม้ไผ่มาทำเป็น ที่นอน เขาเรียกว่า “ร้าน หรือ ฮ้าน” สูงสักเตียงเอว ที่นี้มือก็มาบีบคอเลย มันบีบคอ หายใจไม่ออก “อื้อวะๆ” จนโยมที่เดินจงกรมอยู่ใกล้ ๆ ได้ยินเสียง แต่ผมไม่บอกว่าผีบีบคอหรืออะไรไป กลัวแถมจะหนีลงมา ผมกำหนดจิต ภาวนา ต่อสู้กันแทบเป็นแทบตาย เหงื่อแตกซะเต็มตัวไปหมด สู้อันประมาณ ๑๕ นาที สุดท้ายเขาก็ปล่อยมือ พอเขาปล่อยมือก็พอมีสมาธิหายใจเข้าปอดได้บ้าง จึงบอกกับโยมคนนั้นว่า “เออ! โยมเดินจงกรมนานแล้ว เหนื่อย ๆ กันนอนกันเด้อ”

เพราะฉะนั้น พวกพรานในสมัยโบราณ เวลาเข้าป่าเข้าอะไร เขาไม่ให้พูด

เขาคงมาเตือนให้ทราบว่าจะไม่เชื่ออย่าลบหลู่ การไปอยู่ในป่าเขา อย่าเที่ยวพูดอะไรสู่สมสี่สู่สมห้า อย่าอวดเก่ง อย่าคะนอง พูดอะไรให้มีสติ ไม่งั้นจะเป็นบ่วงจากภูเขแบบภูไม้กลับ จากพระกรรมฐานดี ๆ ก็เลยเป็นแบบบ้า ๆ บอ ๆ บ๊อง ๆ” ท่านพูดติดตลกล่งท้ายไว้เตือนใจเหล่านักภาวนา

อยู่ต่อมาจนใกล้จะออกพรรษาขณะท่านกลับจากบิณฑบาตเดินขึ้นภูเข ก็มีเหตุการณ์น่ากลัวอีก คราวนี้ขณะเดินไม่ทันระวัง มองเห็นอะไรดำ ๆ นึกว่าตอไม้ไฟไหม้แต่ที่ไหนได้มองไปเต็มตาเลย มันคืองูจงอาง ขนาดใหญ่ มันชูคอสูงลิ่ว เมื่อประจันหน้ากันใกล้ ๆ ผมก็ไม่กล้าขยับ สติเท่านั้น อย่างอื่นป้องกันไม่ได้ ตาก็จ้องมองตา ผมจึงกำหนดจิตทำสมาธิให้นิ่ง ๆ ตามันก็มองมา ตาเราก็มองไป เขาว่างูมันมองไม่เห็น แต่มันทำไมจ้องตรงหน้าเราดีแท้ กำหนดจิตให้นิ่งไม่ไหวติง ประมาณ ๑๕ นาที ค่อยถอยออกมา ๓ ก้าว ผมถอยออกมา มันก็ค่อย ๆ หมอบหัวลง เลื้อยเข้าป่าไป

เรื่องราวอันสุดสะพรึงที่ถ้าเขาหลักยังไม่พอ ยังมีอีก วันนั้นฝนตก
แรงมาก ดังว่าฟ้ารั่วเลยทีเดียว วันนั้นไม่รู้ว่ามีอะไรดลบันดาลใจไม่ให้
ตรงที่เคยนั่งภาวนาประจำทุกวัน คนไม่ถึงคราวตายก็ไม่ตาย ถึงคราวจะตาย
อยู่ไหนก็ไม่พัน อยู่ ๆ หินก้อนมหึมาถล่มลงมาตรงนั้นพอดี เศษบุญจริง ๆ
ไม่จั้นเป็นผีเฝ้าถ้าไปแล้ว

“ผมขอป่าขอบเขา มันน่าชื่นใจ อีกทั้งมีสิ่งมากมาย กระโดด
ไปมาดังว่ากิ่งไม้จะหัก บิณฑบาตได้มาทำภักติกจันเสร็จก็เลี้ยงลิง หัวหน้า
ฝูงลิง ร้องโวกั! เจ้าลิงบริวารเอียงหูซ้าย-ขวา ดูนกถ้วนถี่ไม่มีอะไรมันก็
ร้องอู๊! ๆ ผมอยู่คนเดียว เปลี่ยวกายเปลี่ยวจิตดีแท้ ถ้าตายก็ตายคนเดียว
มีแต่พระธรรมของพระพุทธเจ้าเท่านั้นเป็นที่พึ่งอันถาวรมั่นคง

อาหารการฉัน! ก็พวกน้ำพริก ผัก อาหารชาวป่า กระรอก กระแต
หน่อไม้เยอะ ถ้าก็อยู่แสนไกล เดินจนเหนื่อยทั้งวัน

อยู่ถ้าเขาหลัก มีโยมคนหนึ่งขึ้นมาพักด้วยพอได้ประเคนของ
เขาฝันว่า “ผีให้ไปเอาของในถ้ำ” พอเข้าไปเอามือจับของนั้นมันก็เลื่อน
ขยับไปเรื่อย ๆ แกตามไปถึง ๗ วัน พิจารณาเห็นว่าเป็นสมบัติของโลก
ไม่ควรยึดเอามาเป็นสมบัติของตนจึงเลิกติดตาม

ผมจากถ้ำเขาหลัก รุดค้งลงมาทางจังหวัดเพชรบูรณ์ อำเภอน้ำหนาว
ต่อมาอำเภอยางชุมแพ และอำเภอมัญจาคีรี ถึงวัดคุน จังหวัดขอนแก่น
เพื่อกราบสรีระสังขารของหลวงปู่ผาง จิตตคฺคฺโต อีกครั้ง

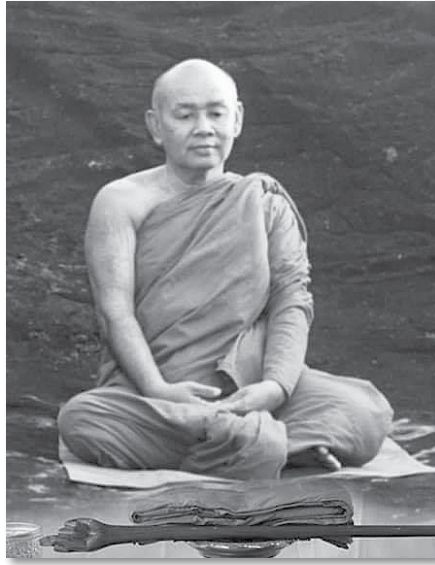
ในขณะเดียวกันนั้นหมู่บรรดาศิษย์ของหลวงปู่ผางก็มารวมกัน เพื่อ
เตรียมบริวารในการออกธุดงค์ มีการเตรียมกลดให้พร้อมเป็นต้น เป้าหมาย
คือภาคตะวันออกเฉียงใต้ เป็นจังหวัดติดประเทศเขมร คือ ระยอง จันทบุรี และ
ตราด

วัดดุนหรือวัดอุดมคงคาศรีเขต อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น

วัดเขาสุกิม ตำบลเขาบายศรี อำเภอท่าใหม่ จันทบุรี

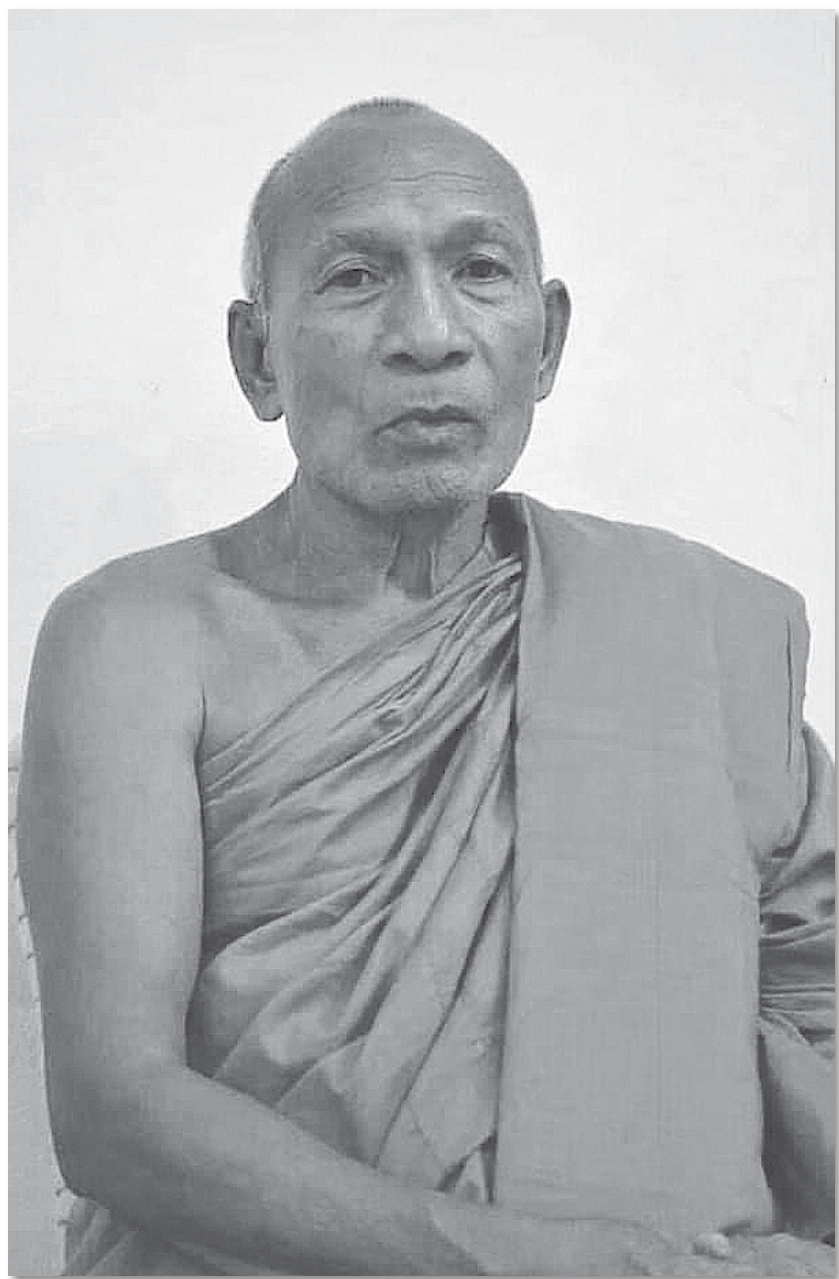

หลวงปู่สมชาย จิตวิริโย วัดเขาสุกิม

ผมและคณะออกจากวัดดุนหรือวัดอุดมคงคาคีรีเขต มาทางจังหวัด
ระยอง ร่วมกับสหธรรมิก อีก ๓ รูป คือ

๑. พระอาจารย์ชวน (อ้วน)
๒. พระอาจารย์ประเสริฐ สิริคุตโต (หลานหลวงปู่ผาง)
๓. ครูบาทันน์ (ลาสิกขา)

จุดลงไปเกาะหมากนั่งเรือครึ่งวัน อยู่เกาะหมากประมาณ ๒ เดือน
ผมอยากจำพรรษาอยู่เกาะหมาก แต่หมู่ไม่ยอมอยู่ พวกพม่า เขมร มอญ
อาศัยอยู่ที่นั่น ไปเกาะไม้ซี้ นั่งเรือเข้าฝั่ง เดินจุดต่อไปยังจังหวัดจันทบุรี
ผ่านผาพักวัดเขาสุกิม กับหลวงปู่สมชาย จิตวิริโย

ปีพุทธศักราช ๒๕๒๖

จำพรรษาที่เขาสอยดาวใต้

ในตอนนี้อยู่เขียนได้สนทนากับ พระอาจารย์อ้วน อิสฺสโร วัดเขา
สอยดาวใต้ อำเภอเขาสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ท่านเล่าให้ฟังในตอนนี้ว่า
“ปีออกพรรษาปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ขึ้นมาปี พ.ศ. ๒๕๒๖ เพื่อนจะมาจำพรรษา
เขาตาเงาะ อยู่เขาตาเงาะอยู่ช่วงหนึ่ง หมู่มกก็ได้ไปรวมกันอยู่ที่นี่ จังค้อย
ได้ขึ้นมาจังหวัดจันทบุรี ปี พ.ศ. ๒๕๒๖

ปี พ.ศ.๒๕๒๕ เพื่อน (ปู่ถาชี) กลับมาจากจังหวัดชัยนาท แล้วก็มา
แวะอยู่เขาตาเงาะ คล้าย ๆ พวกผมจะมารวมกันอยู่ที่นี่ มาซ่อมมกลด
ก่อนจะออกธุดงค์ อาจารย์สังวาลเพื่อนก็มา ก็มารู้จักกันอยู่นั้น ก็เลยไป
นำกัน กะย่าง(เดิน)จนฮอดถ้ำขาม เลยถ้ำขามไป ๆ ฮอด วัดหลังภูเขี้ยว
ถ้ำขาม คอนสาร หุ่นกะมัง คอนสารขึ้นไปอย่างผ่านไบนั่นจังค้อยมาถ้ำขาม
เดินไปเรื่อย ๆ

ตอนนั้นกะไปเบี่ยงยอดชี ชีนังเทียน ยอดชีคือหม่องน้ำชีไหลออก
อยู่ในหุ่นกะมัง ต้นน้ำชี อยู่บ้านโหล่น อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ
ต้องย่างเข้าไปลึก ๆ กะบ่มีบ้านคนดอก อย่างเข้าไปนะ อย่างเข้าไปลึก กะไป
นอนอยู่นั่นคืนหนึ่ง กะมีโยมเพื่อนติดตามไป เพื่อนกะหุงข้าวถวาย ตื่นเช้าบ่มี
หยังกะพากันย่างมา กะไปเบี่ยงน้ำชีซื้อ ๆ ดอก เพื่อนพาเข้าไป ทางลำบาก

มีทาง่ายลยน้ำเข้าไป น้ำมันดันขึ้นมาจากภูเขา พอดันขึ้นมาแล้วมันก็ไหลลง มันซิเป็นถ้ำ ๆ แล้วมันจะมีหินก้อนใหญ่ขวางอยู่ คนอีสานเรียกซึซึคือมันซอด มันทะลุหิน มันออกมาเหมือนน้ำเราทางหานี้ น้ำมือเฮาก่างออกมามันซิเป็นช่องจ้งซึ นี่หละเขาเอ็นน้ำซึ พวกผมไปเห็นแล้ว น้ำมันดันซึหินออกมา น้ำซึ มันเป็นคำภาษาอีสาน

พวกเรามาตรงนี้แล้วค่อยขึ้นไปถ้ำขาม คณะชุดครั้งนั้น พระ ๖ รูป เณร ๓ รูป ตอนนั้นมี ๑. พระอาจารย์สังวาล ฐิริจิตโต ๒. พระอาจารย์จื่อพนมุตโต ๓. พระอาจารย์ประเสริฐ สิริคุตโต ๔. ผม(พระอาจารย์อ้วน อิสสโร) ๕. พระอาจารย์กิตติ ตฤทวิโร ที่เหลือจำชื่อไม่ได้”

ท่านพระอาจารย์อ้วนสรุปในตอนท้ายว่า “ปีพุทธศักราช พ.ศ. ๒๕๒๖-๒๕๒๗ พระอาจารย์สังวาล จำพรรษาที่วัดเขาสอยดาวใต้ ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ด้วยกัน มีหมู่คณะอยู่ปฏิบัติกรรมฐานด้วยกัน ๔ รูป ๑. พระอาจารย์สังวาล ฐิริจิตโต ๒. ผม (พระอาจารย์ชวน (อ้วน) อิสสโร) ๓. พระอาจารย์อานนท์ ๔. พระใหม่ ทุกรูปป่วยเป็นไข้มาลาเรีย บิดขบาตเดินลงภูเขา ๒ กิโลเมตร ไข้กลับ ๕ กิโลเมตร อาหารการฉันอุดมสมบูรณ์ ญาติโยมตักบาตรทำบุญและมีศรัทธาดี”

กลับบ้านเกิด

ขอย้อนกล่าวถึงการสนทนากับท่านพระครูชัยเขตฯ หรือ หลวงปู่ ฤาษีต่อ กราบเรียนถามท่านว่า

“ปีพุทธศักราช ๒๕๒๘ จำพรรษาที่ไหนครับ?”

“ผมกลับมาจำพรรษาบ้านเกิดที่วัดป่าด่านตลอด อำเภอนองบุญมาก เดือนมีนาคม ผมเดินทางไปร่วมงานพระราชทานเพลิงศพ หลวงปู่ผาง

(จิตตคุตโต) ที่วัดตุน (วัดอุดมคงคาศรีเขต ตำบลนางาม อำเภอเมืองจาศิริ จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่อาทิตย์ ที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๒๘)

หนองบุญมากจริง ๆ ชื่อเดิม ชื่อ “หนองบุญนาค” ตัวนาคที่กินปลาอยู่ในน้ำ มันมีเยอะ ตัวขนาดฟองพอน พวกมันชอบกินปลา แล้วมันชอบอยู่ในน้ำ นาคทะเลก็มี

ที่นี่หลวงพ่อกุณ ท่านให้เปลี่ยนชื่อ เหตุที่ท่านให้เปลี่ยนเพราะว่าท่านเอาเงินไปช่วย ๑. สร้างที่ว่าการอำเภอ ๒. สร้างโรงพยาบาลหนองบุญนาค ๓. สร้างสถานีตำรวจ ท่านอุทานว่า “โธ! อำเภอนี้มันบุญมากเว้ย! ภูไม่เคยสร้างที่ไหนได้ ๓ อย่าง บางอำเภอก็ได้แต่ที่ว่าการอำเภอ บางอำเภอก่อสร้างได้แค่โรงพยาบาล อย่างใดอย่างหนึ่ง นี่มีได้ ๓ อย่าง มีบุญมากนี่หว่า มีงเปลี่ยนชื่อเป็น “หนองบุญมาก” ซะเด้อ เขาก็เลยเปลี่ยนให้

กราบเรียนถามท่านว่า “ท่านพระครูฯ กลัวความตายมั๊ยครับ?”

“ถึงจะตายคืนนี้ก็ไม่กลัว ก็แล้วแต่สังขารเขาจะอยู่ได้ อันนี้ไม่ได้ทำเป็นทำตายนะ แม้ถ้าเป็นอะไร ๆ เกิดขึ้นก็ไม่หวั่น ถ้าพวกเราไม่ได้บวชก็ยากเหมือนกันนะ มันก็จะไปห้วงนั้น ห้วงนี้ วิ่งหาหยูกหายา วิ่งสารพัดสารเพ เงินทองอะไรอีก พวกเราเป็นนักบวช เราได้รู้อย่างนี้พระพุทธเจ้าสอนดีที่สุดแล้ว ตายแล้วยังไม่หวั่นเกรง ถึงห้วงแค่นี้มันมีมันก็เป็นสมบัติของโลกเหมือนเดิม จะมีมากมีน้อยมันก็เป็นสมบัติของโลกเขาไป ของลูกของหลาน ของเหลน

ความตายเราก็ไม่ได้ชอบมันหรอก แต่เราไม่ติดมันเท่านั้นเอง ใครจะไปชอบ ใครจะอยากตาย ใคร ๆ ก็อยากได้อายุเป็นพันปี ถ้าคนอยู่เป็นพันปีนี่ยุ่งนะ ต้องซี้คอกันอยู่ (ท่านหัวเราะ) ก็คนมันท่วมโลกบ่มีบ่อนอยู่

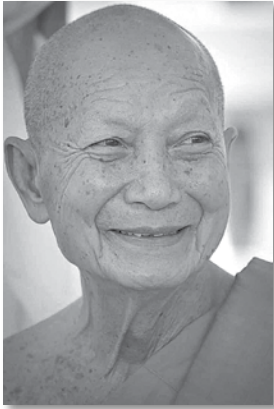
ผมก็ยังขำนั่งขำอยู่คนเดียว สมมุติว่าโลกนี้ไม่มีใครตาย อยู่กันเป็นหมื่น เป็นแสนปี นั่งชื้ออกันอยู่หรือ ใ้ผู้อยู่ข้างล่างคือจะลำบาก ต้องเปลี่ยนกัน ชื้อคอ สังขารก็เป็นสังขาร มันจะเป็นอะไรอีก ปัญญาคือความรอบรู้ใน สังขารจริงๆ รอบรู้ทันสังขาร ปัญญาคือรู้ในสังขาร มันคงเป็นหมดสุดท้าย

คนเรามันต้องป่วย ต้องแก่ ต้องตาย สังขารส่วนนอก คือร่างกาย เนื้อ หนัง เอ็น กระดูก ต้องรู้ส่วนนี้ก่อน ถ้าไม่รู้สังขารนอกมันก็ไม่รู้ สังขารใน พอเรารู้สังขารนอกปั๊บ เข้าใจแล้ว ก็มารู้ว่า อ้อ! จิตมันปรุง ไปทั่วเลย เราก็จะรู้ อยากให้อยู่เป็นร้อยปี สองร้อยปี อยากให้สังขาร ไม่เจ็บไม่ป่วยอะไร ให้อยู่สบาย ๆ สังขารในมันปรุง อยากจะให้มือสวย ๆ อยากจะให้เท้าสวย ๆ อยากให้อะไรสวย ๆ มันจะไปสวยยังงัยอายุ ๘๐-๙๐ อยู่สักร้อยปี หลังโค้งงอทรมานักหนา”

หลวงปู่สังวาลกับหลวงปู่จื่อออกธุดงค์เขาเขี้ยว

ชีวิตคือการเดินทางจนกว่าจะสุดปลายทาง ชีวิตพระกรรมฐาน ท่านไปให้สุดป่าสุดบ้านสุดทาง เดินไปก็คือเดินจงกรม นั่งไปก็นั่งสมาธิ นอนไปก็นอนอนภาวนา ยืนไปก็ยืนพิจารณาธรรมทั้งหลาย ในอริยาบถ ทั้ง ๔ คือการภาวนา ท่านพระครูชัยเขตฯหรือหลวงปู่ญาชีก็เช่นกัน ท่านทำของท่านอย่างนี้จนถึงวาระสุดท้ายแห่งชีวิต มิได้ครั่นคร้ามต่อ มรณภัย เพราะใจของท่านฝึกมาดีแล้ว

ในตอนนี้ หลวงปู่ประเสริฐ สิริคุตโต วัดเวฬุวันอรัญญวาสี อำเภอบึงสามพัน จังหวัดอุบลราชธานี ท่านมีศักดิ์เป็นหลานหลวงปู่ผาง จิตตคุตโต ท่านได้เล่าเรื่องธุดงค์กับ หลวงปู่สังวาล ภูริจิตโต และ หลวงปู่จื่อ พนมมุตโต ให้ฟังว่า

หลวงปู่จื่อ พนมตโต

หลวงปู่ประเสริฐ สิริคุตโต

“หลวงปู่จื่อ วัดเขาตาเงาะฯ ท่านให้ลูกศิษย์ของท่านโทรมาว่าจะไป
งานศพหลวงปู่สังวาล ก็แจ้งข่าวกันอยู่

ขอเล่าเรื่องจุดดั่งคร่วมกับท่านหลวงปู่สังวาลในปี พ.ศ. ๒๕๒๖
ส่วนมาก หลวงปู่สังวาลจะไปอยู่ที่เขาตาเงาะ จังหวัดชัยภูมิ กับหลวงปู่จื่อ
คราวนี้ก็ออกเที่ยวจุดดั่งกัน

หลวงปู่จื่อก็พาไปเที่ยวขึ้นเขาบังเหย วังหนองบัวแดง ไปดูยอดซี
ตันน้ำชีที่เขาเขียว ก็ได้ผ่านไปที่ค่ายทหาร ไป “ทุ่งกะมัง” ภายในเขตรักษา
พันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ที่ได้รับสมญานามว่า แดนสวรรค์ของ
สัตว์ป่า ทุ่งกะมังเป็นที่ราบทุ่งหญ้ากว้างใหญ่

จากนั้นออกเที่ยวจุดดั่งไปยังเขื่อนจุฬาภรณ์ หรือ เขื่อนน้ำพรม
บนเทือกเขาขุนพาย จุดดั่งต่อมายังทุ่งลุยลาย อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ
ไปพักที่บ้านน้ำอูน ที่ถ้ำขาม ที่หลวงปู่ผางเคยไปจำพรรษา พักภาวนาที่
ถ้ำขามนานพอควรจึงเดินทางต่อไปยังถ้ำใหญ่หน้าหนาว ที่อำเภอหล่มสัก
จังหวัดเพชรบูรณ์

จากเพชรบูรณ์ย้อนมาที่จังหวัดชัยภูมิ อำเภอหนองบัวระเหว วัดเขาตาเงาะ พักพอสมควรตรวจบริวารเรียบร้อยแล้วก็ออกเที่ยวตระเวนไปโคราช ไปกบินทร์บุรี ไปพนมสารคาม ไปสัตหีบ ไปชลบุรี ไประยอง ไปอยู่เกาะหมาก จังหวัดตราด ไปจันทบุรีไปกราบฟังธรรม หลวงปู่สมชาย จิตวิริโย วัดเขาสุกิม ตำบลเขาบายศรี อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี พักอยู่กับท่าน ๗ วัน ไปแวะพักย้อมผ้าซักผ้าอยู่นั่น ที่นี่ก็ออกเดินทางไปเขาสะแก วัดเขากระแจะ ที่หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท เคยไปจำพรรษา ไปแยกทางกับหลวงปู่สังวาล ที่วัดเขากระแจะ

หลวงปู่สังวาล ท่านอ้วน(พระอาจารย์ชวน) พระอาจารย์ทัศน์ พระอาจารย์นนท์ ท่านก็แยกไปจำพรรษาที่เขาสอยดาวใต้ อำเภอเขาสอยดาว จังหวัดจันทบุรี

พอได้ที่อยู่ปฏิบัติแล้ว เห็นว่าเป็นที่สัปปายะเหมาะสม ท่านอ้วน (พระอาจารย์ชวน) กับพระอาจารย์นนท์ ก็ย้อนรับเรา (หลวงปู่ประเสริฐ) ที่เขากระแจะ พอตีไปถึงวันนั้น เราก็ออกเดินทางมาก่อนก็คลาดเคลื่อนกัน ไม่กี่ชั่วโมง

หลวงปู่สังวาลท่านจำพรรษาที่เขาสอยดาว กับอาจารย์นนท์ กับท่านอ้วน ส่วนพระอาจารย์ทัศน์ก็เดินมาจำพรรษาที่เขาใหญ่ เรา (หลวงปู่ประเสริฐ) ก็เดินมาจากแยกจากจันทบุรี มาทางระยอง มาสัตหีบ มาชลบุรี เดินขึ้นมาแปดริ้ว มาจำพรรษาที่วัดโพธิ์งาม อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดปราจีนบุรี พอตีน้ำไปสร้างวัดอยู่นั้นไปแวะแวก ๆ ก็เลยบอกว่า “พักอยู่กับน้าก่อนนะ มันเป็นเดือนมิถุนาแล้วจะเข้าพรรษาแล้ว” วาจั้น

หลวงปู่สังวาล เราก็คุ้นเคยกับท่านๆ พาไปเที่ยวจุดดงค์ ท่านนำไปช่วงแรก ๆ ๑๑ - ๑๒ องค์กร ท่านพาไปเที่ยวจุดดงค์ แต่ยังเหลือเตี๋ยวนี่ พระต๋วยที่ไปอยู่กับพระอาจารย์ต๋อย เป็นฌรสมัยนั้น

พวกเราธุดงค์ไปเรื่อย ๆ ไม่ได้พักเป็นหลักเป็นแหล่ง พอแยกทางกันแล้วท่านได้มาพักสอยดาวเป็นหลักแหล่งจำพรรษา นอกนั้นก็ไม่ได้ติดต่อกัน ปี พ.ศ. ๒๕๒๗ เราก็มาอยู่วัดเวฬุวันฯ อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลฯ

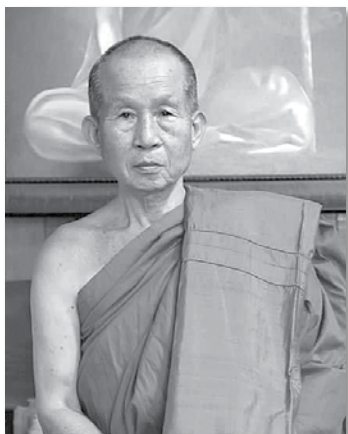
คราวนี้ไปกันอีกทีหลวงปู่สังวาล ไปรับศพพระอาจารย์ตุ้ยที่โรงพยาบาลศิริราช รับศพท่านมาเผาที่เขาตาเงาะ วัดหลวงปู่จื่อ

แต่ละปีก็ไปมาหาสู่กันบ่อย แต่ไม่ได้ค้างคืน ไปกรุงเทพฯ ก็ไปแวะหาท่าน มีอะไรก็คุยกัน ท่านก็พาไปเที่ยววัดด้านตลอด บ้านเกิดท่านที่หนองบุญมาก ...ท่านชอบไปวัดบรมนิวาสฯ กรุงเทพฯ เพราะว่าท่านคุ้นเคยกับท่านเจ้าคุณวิมลศีลาจาร หรือ พระมหาอำนาจ

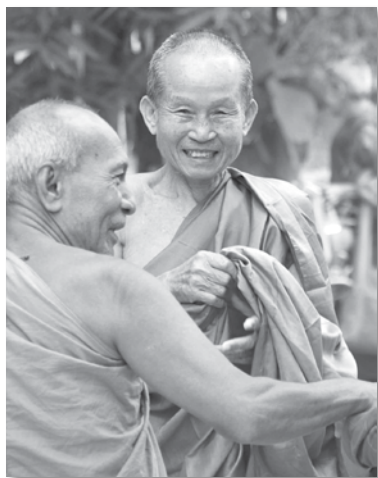
...ท่านอยู่วัดป่าประดู่ฯ อำเภอสูงเนิน ก็เข้าไปเยี่ยมท่าน ไปมาหาสู่กันเรื่อย ๆ

แต่ก่อนท่านก็เคยอยู่กับหลวงพ่อบุญ ครึ่งอยู่กับหลวงปู่บุญ ท่านได้ยศเป็นพระครูเป็นพระอุปัชฌาย์ เมื่อหลวงพ่อบุญมรณภาพท่านจึงออกมาท่านลาออกจากตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาส เจ้าคณะตำบล พระอุปัชฌาย์ด้วยท่านเคยเล่าให้ฟัง แล้วท่านจึงออกมาสร้างวัด

หลวงปู่สังวาลท่านก็เหมือนกับหลวงปู่จื่อ ชอบเข้าไปหาหลวงปู่ผางบ่อย ๆ ไปมาหาสู่บ่อย ๆ การเข้าหาครูบาอาจารย์ยังบ่อยก็ยิ่งดีไปเที่ยวธุดงค์บางทีก็ ๑๕ วัน บางทีเดือนหนึ่ง หลวงปู่จื่อ ท่านเข้ามาราบหลวงปู่ผาง มาทำข้อวัตรปฏิบัติ ท่านมาเป็นพระอุปัชฌาย์หลวงปู่ผาง ด้วยกัน มีหลวงปู่ณรงค์ (ปคุโณ) ที่มีอายุพรรษาน้อยกว่าหลวงปู่สังวาล ท่านทั้งสองบวชปีเดียวกัน แต่ว่าคนละเดือน หลวงปู่สังวาลบวชเดือนพฤษภาคม หลวงปู่ณรงค์ บวชเดือนกรกฎาคม นับได้ว่าหลวงปู่สังวาล เป็นศิษย์ต้น ๆ ของหลวงปู่ผาง

หลวงปู่ทองคำ ปุณฺณ

ด้วยความคุ้นเคยกับหลวงปู่สังวาล เจอที่ไหนท่านมักเรียก “ท่าน เสริฐมาแล้ว ๆ” ไปเที่ยววัดตักกัน

ด้วยความที่หลวงปู่จื้อท่านฉลาด ญาติโยมมาเยอะๆ

“เอ้า! ท่านอาจารย์สังวาลรับแขกเลยนะ” ท่านว่า เพราะว่า หลวงปู่สังวาลนั่งหัวแถว หลวงปู่จื้อนั่งรองมาตามลำดับ หลวงปู่จื้อ อุ้มบาตรไปล้างบาตร “หลวงปู่สังวาล ท่านเสริฐ รับแขกนะ” แล้วท่านก็ ไปليب

ขอเล่าเรื่องหลวงปู่ผาง รู้หรือไม่ว่าหลวงปู่ผางเดินจงกรมทำที่ชั่วโมง ท่านถึงได้บรรลุนิพพาน

ครั้งแรกไปแอบดูยังไม่กล้าเข้าไปใกล้ท่าน

ครั้งที่ ๒ เตรียมนาฬิกาปลุกไปตั้งไว้ข้าง ๆ ๖ โมงเย็นมันก็เตือน ถึงเวลาเที่ยงคืน ท่านทำสมาธิ ท่านทำขนาดนี้ ท่านถึงได้รู้เห็นธรรม เวลา เที่ยงคืนไปหาตีสอง ท่านนั่งสมาธิ แต่ไฟยังไม่ดับ พอถึงตีสองท่านดับเทียน

นอนไสยาสน์ ๑ ชั่วโมง พอตีสามท่านลุกขึ้นมาล้างหน้าแล้วก็เข้าห้องน้ำ เมื่อท่านถ่ายหนักเบาเสร็จแล้ว จากนั้นท่านก็จุดเทียนเดินจงกรมยันสว่าง ท่านทำอยู่อย่างนี้เป็นประจำ ท่านทำให้ดู เราก็จำเอา

ถามหลวงปู่ผางว่า“หลวงปู่ทำอะไร ถึงรู้เห็นธรรม?” ท่านบอกว่า “ท่องพุทโธตัวเดียว เดินทั้งวัน นั่งทั้งคืน ไม่ตายก็เจอธรรมะ ให้เอาชีวิตเข้าแลก ถ้าไม่ยอมบรลุธรรม ก็กินแล้วนอนเด้อ” ท่านก็พูดอย่างงั้น

หลวงปู่ผางท่านสอนด้วยกาย ไม่ได้สอนด้วยวาจา ถ้าถามธรรมะ ท่านตวาดว่า “ไป! ไปเดินจงกรมเอา ไปนั่งสมาธิเอา มาถามเรามันก็ได้ แค่ถาม ปฏิบัติเอา มันถึงจะได้ล่ะท่านว่า” ท่านว่าอย่างนี้

หลวงปู่ภาษี หลวงปู่ณรงค์ ปคุโณ หลวงปู่จื่อ พนธมุตโต หลวงปู่ประเสริฐ สิริคุตโต

ปีพุทธศักราช ๒๕๒๙

จำพรรษาที่ถ้ำขาม จังหวัดชัยภูมิ

ปีพุทธศักราช ๒๕๒๙ พรรษาที่ ๑๕ ท่านย้อนกลับมาจำพรรษาที่ ถ้ำขาม อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ เพียงรูปเดียว จิตท่านปรารถนา วิเวกมาและเร่งความเพียรเต็มที่ อารมณ์จิตเป็นหนึ่ง เอกัคคตารมณ์ อยาก อยู่ผู้เดียว ตายผู้เดียว บาตรใบเดียว ลมหายใจอันเดียว ฉันทะเดียว สังขาริ ฝืนเดียว มีอารมณ์เป็นหนึ่งไม่มีสองแม้ในสมณะบริวาร โลภะจิต โทสะจิต โมหะจิต ลดลงเป็นอย่างมาก เป็นอยู่ง่ายตายสะดวก ไม่หวาดหวั่นต่อความ ลำบากและมรณภัย ในเรื่องนี้ พระอาจารย์ธิ หรือ พระครูโสภิตพรหมคุณ ซึ่งเป็นลูกศิษย์ที่ท่านดึงมาบวช ภูษาบ้าน ๆ คือ “ดึงมาจากหางควาย” ได้เล่าให้ฟังว่า

“....ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๙ ท่านพระอาจารย์สังวาล ท่านไปหา สถานที่อันสงบวิเวกท่านก็ได้ไปเห็นถ้ำ แต่ก่อนท่านเดินจากโคราชไป ท่านจะไปอยู่กับหลวงปู่ผาง ไปอยู่สายหลวงปู่ผาง มีหลวงปู่จื่อ วัดอุดม คงคาศรีเขต ท่านจะเดินสายปฏิบัติอยู่ฝั่งทางนี้ก่อน พอครูบาอาจารย์ท่าน ไปศึกษาดู ท่านก็ไปรู้ว่าถ้ำขามนี้เป็นถ้ำที่หลวงปู่ผางเคยมาพักภาวนา เป็น อุทมสถานอันเป็นมงคล บ้านเกิดของผมก็อยู่ตรงนี้

ถ้าขามอยู่บ้านน้ำอุ่น อำเภอกอนสาร จังหวัดชัยภูมิ จากตัวอำเภอ ไปถึงบ้านน้ำอุ่นราว ๑๓ กิโลเมตร สมัยก่อน ในสมัยนั้นที่หลวงปู่ผาง ไปจำพรรษายังไม่เป็นวัด แต่เป็นป่าเป็นภูเขาน้ำห้วยเกรง หน้าฝนเวลาเดิน ต้องลุยโคลนลุยตมเข้าไป

สมัยแต่ก่อนผู้เฒ่าเล่าให้ฟังว่า “...หลวงปู่ผางเป็นพระมีฤทธิ์เดช มีอภิญญาญาณ นำเคารพเลื่อมใสมาก ท่านจะเดินทะเลาะถ้าขาม จังหวัด ชัยภูมิไปถึงถ้ำน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ได้ พอหลวงปู่ผางไปจำพรรษา คุณพ่อของผมก็ถือว่าเป็นผู้ปฏิบัติคนหนึ่ง และเป็นอุปัฏฐากของหลวงปู่ผาง ยามท่านมาจำพรรษาที่ถ้ำขาม

ขอย้อนมาถึงยุคท่านพระอาจารย์สังวาล (หลวงปู่ถาชี) ท่านก็ได้ เป็นผู้เดินสายตามรอยเท้าแห่งธรรมขององค์หลวงปู่ผาง พอตามรอยมา ๆ ก็มาเจอถ้ำขาม ที่หลวงปู่ผางเคยมาภาวนา ท่านจึงพิจารณาว่า “จะไป จำพรรษาอยู่ที่นี่ สักหนึ่งพรรษา”

อันว่าถ้ำขามอยู่ห่างจากตัวหมู่บ้านราว ๒ กิโลเมตร ตั้งอยู่บนภูเขา ถ้ำไม่ใหญ่แต่ลึก จะมีลักษณะเป็นอุโมงค์ลอดเข้าไป ใครก็ตามมีไฟฉาย หรือไฟอะไรก็ตาม ถ้าเลยอุโมงค์ไปแล้วไฟจะไม่ติด เขาให้เข้าไปถึงแค่เฉพาะ ตรงนั้น เลยนั่นไปไม่ได้ ไม่มีอากาศหายใจ มีหลวงปู่ผางองค์เดียวที่เดินทะเล ผ่านไปได้

พระอาจารย์สังวาลท่านเป็นพระสมบุกสมบันทรमानมาก ทางขึ้น ก็ไม่มีอะไรนะ ทางขึ้นถ้าก็คือทางขึ้นไปหาของป่า ไม่ได้มีบันไดอะไร ชิกแซกตามก้อนหินลงมา ภูเขาสูง ลงไปทางธรรมชาติ แล้วก็ฝนตก เขาปลูกข้าวโพดมีทางร่องข้าวโพดพอมิทางเดินนิดเดียว มันจะไปพ้น ได้อย่างไร มันต้องเปียก ท่านก็เปียก ท่านก็ไปบิณฑบาตในหมู่บ้านราว ๒ กิโลเมตร ไปกลับ ๔ กิโลเมตร

และอีกประการหนึ่งขอเล่าแทรก องค์หลวงปู่จื่อ หากมีโอกาสมناسبة องค์ท่านก็จะหาโอกาสสมาภาวนาที่ถ้ำขามนี้เสมอ ได้คืนหนึ่งสองคืนท่านก็ต้องมา มานั่งสมาธิ พาพระใหม่มา ตอนนั้นผมยังเป็นเด็กเพิ่งออกโรงเรียนชั้น ป.๖

ปี พ.ศ. ๒๕๒๙ ท่านพระอาจารย์สังวาลไปจำพรรษา สถานที่ใช้ว่าจะสะดวกสบาย เขาจะทำศาลาหลังเล็ก ๆ ไว้ ท่านเดินลงจากเขามาบิณฑบาตในหมู่บ้าน ท่านพักฉันข้าวอยู่ที่ศาลาน้อยเพียงรูปเดียว ผมก็ติดตามโยมพ่อไปจั้งหัน ไปถวายของบ้างอะไรบ้าง ตอนนั้นผมยังเป็นเด็กอายุประมาณ ๑๔ ปี ไปกับพ่อบ่อย ๆ ก็เลยได้คุยกับท่านพระอาจารย์สังวาล พอไปมาเห็นท่านบ่อย ๆ อะไรบ่อย ๆ ผมก็ไม่นึกว่าผมจะมาบวช

โยมพ่อผมชื่อ **เล้ง ชีพอุบัติเหตุ** เป็นคนที่มีว้วมีควายเป็นร้อยตัว พอผมออกโรงเรียนมาโยมพ่อก็ให้ดูแลวัวควาย สมัยแต่ก่อนเขายังไม่ปลูกของก็ปล่อยมันหากินในหุบเขา บ้านคนมีประมาณ ๗๐ หลังคาเรือน โยมพ่อผมเป็นคนบ้านป่าอยู่แล้ว จึงสร้างบ้านใกล้ภูเขา ปลูกอยู่ริมเขาทางที่ท่านพระอาจารย์สังวาลผ่านไปมาทุกวัน

โยมพ่อเป็นคนใจบุญสุนทานอยู่แล้ว มีที่ดินเยอะ เป็นคนเลี้ยงช้าง โยมพ่อบอกว่า ถ้าลูกจะบวช ต้องไปบวชที่สายหลวงปู่ผาง วัดดุนเท่านั้น ต้องปฏิบัติอย่างเดียว ท่านมีเจตนาอย่างนั้น

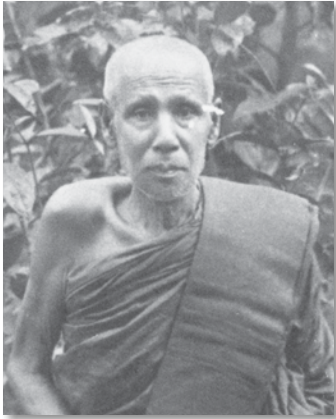
พูดถึงพระครูชัยเขตฯ (สังวาล) ท่านเป็นคนเรียบๆ ท่านไม่สะสมสิ่งของวัตถุถาวร อะไรต่าง ๆ อะไรก็ได้ไปอยู่กับท่าน ๆ ก็จะฉันทาย ๆ มีน้ำพริกก็ฉัน อะไรก็ฉัน ในกฎมีแต่ที่นอนไม่มีอะไร ไม่ชอบดูอะไร ท่านจะเป็นคนที่สมณะพอสมควร ผมรู้จักท่านมา ๓๐ กว่าปี

ย้อนไปเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๙ ท่านก็ไปอยู่องค์เดียว ไม่รู้อะไรท่าน
เดินไป แต่ศรัทธาญาติโยมไม่ว่าจะเป็นจังหวัดชัยภูมิ พระจังหวัดขอนแก่น
ถ้าว่าตามจริงอย่างพระอาจารย์จื่อ พุดง่าย ๆ กราบอาจารย์สังฆาลนะ
อาจารย์จื่อพรรณาน้อยกว่า พระอาจารย์สังฆาลก็ถือว่าเป็นอาจารย์ใหญ่
ในสายตาพระอาจารย์จื่อ สายหลวงปู่ผางพระอาจารย์สังฆาลถือว่าเป็น
อาจารย์ใหญ่ อายุพรรษามากกว่าเขา ๆ กราบ

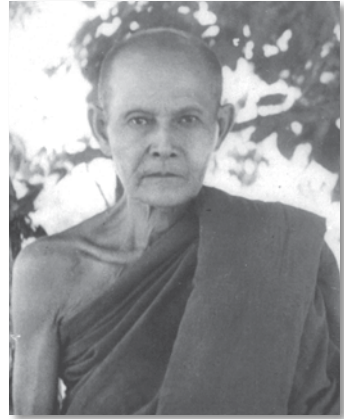
พระอาจารย์สังฆาล ท่านก็เป็นพระกรรมฐานแบบร้อยเปอร์เซ็นต์
ท่านเก่งนะ ท่านอยู่ได้ทั้งที่มันไม่มีความเจริญอะไรเลย ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๙
มันยังเป็นป่า ถ้าใครไปทำอะไรไม่ได้อยู่ในถ้ำนั้นแม้แต่พระอาจารย์จื่อ
พาพระใหม่ขึ้นไป เมื่อไปแล้วไปทำอะไรผิดก็ไม่รู้แหละ ตกกลางคืน
เหมือนช้างป่ามาตีไม้ไผ่ พรึ่มพรึ่ม ๆ จนพระอยู่ไม่ได้เลย

สมัยแต่ก่อนมีผู้อยู่ในถ้ำอะไรต่าง ๆ ผมเป็นเด็กเห็นลูกศิษย์สาย
หลวงปู่ผางจะเข้าไปที่นั่นหมด ต้องผ่านถ้ำขามหมด เป็นที่ปฏิบัติ เป็นทาง
ที่ครูบาอาจารย์เคยอยู่ ผมกินข้าวกันบาตรครูบาอาจารย์มา โยมพ่อ
จะเอาข้าวกันบาตรมาให้หลายยุคหลายสมัยหลายองค์จนมาท่าน ก็เอาผม
มาบั่น ก็ดูท่านภูมิใจอยู่นะ ท่านก็บอกว่า เออ! มีลูกศิษย์ลูกหาเป็นเจ้าของ
ตำบล ท่านใจเด็ด จะตายอยู่ก็ไม่หวั่น ผมเกิดมาผมก็เพิ่งเคยเห็นคนที่เป่
โรคแบบนี้ที่ไม่มีมืออา!!

ท่านก็บอกว่า ท่านไม่เคยคิดจะหาหมู่หาพวก คิดจะอยู่แต่ท่าน
องค์เดียว ปฏิบัติของท่านองค์เดียว ประพฤติปฏิบัติของท่านผู้เดียว
ท่านมีนิสัยอย่างนี้ เขาก็เลยเรียกท่านฤาษี ๆ อย่างที่ท่านเจ้าคุณคำปอนพูด
นั่นแหละ ฤาษี ๆ เขาเรียกท่าน เพราะว่าท่านชอบอยู่คนเดียว มีพระ
มาอยู่กับท่านแต่อยู่ไม่ได้นาน ท่านไม่ปรารถนาว่าจะให้คนมาอยู่กับท่าน
ไม่ต้องมาอุปฐากท่าน ถึงวาระสุดท้ายก็ปิดไปเลยไม่ให้ใครมาอยู่

หลวงปู่เสาร์ กนตสีโล

หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต

ท่านพระอาจารย์สังวาล ท่านน้อมจิตเข้าไปหาพระมหาเถระผู้ทรง
คุณธรรมชั้นยอด อย่างเช่น หลวงปู่ผาง จิตตคฺคฺโต ก็เป็นศิษย์ของ
หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต หลวงพ่อพุทธ ฐานิโย ซึ่งเป็นศิษย์ของ หลวงปู่เสาร์
กนตสีโล ท่านหาพระที่เป็นพระสุปฏิปันโน และท่านก็เข้าไปศึกษาข้อวัตร
ปฏิบัติได้อย่างดีเยี่ยม

พระครูโสภิตพรหมคุณ กล่าวสรรเสริญคุณพระอาจารย์สังวาลว่า
“พระอาจารย์สังวาล ดึงเด็กคนหนึ่งจากทางวิวาทควาย มาสู่ศีลธรรม”

พระอาจารย์สังวาลเป็นผู้ที่สงบเสงี่ยมและไม่ปรารถนาลาภ ยศ
สรรเสริญอะไร ภาษาโคราชว่า “อยู่แบบ มุ ๆ มิ ๆ” ใครนิมนต์ไปเทศน์
ก็ไป เทศน์ฟรีไม่มีกัณฑ์เทศน์ท่านก็ยิ่งไป มีฉันบ้างไม่มีฉันบ้างท่านก็อยู่
ของท่าน ขนาดท่านเป็นพระระดับนี้ท่านก็ยังปลงวางสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างดี
จะหาผู้ที่เสมอท่านได้ยากเพราะท่านมีพรรษามากแล้ว และมีโอกาสที่จะ
ได้ดิบได้ดีในหลาย ๆ อย่าง แต่ท่านก็เอาสมาธิภาวนาไว้ก่อน เอาฝ่ายปฏิบัติ
ไว้ก่อนซึ่งหายากอยู่ ท่านเป็นพระผู้ทำประโยชน์รูปหนึ่งอย่างลึกซึ้ง

ปีพุทธศักราช ๒๕๓๐-๒๕๓๓

วัดป่าด่านตลอด

ท่านพระครูโสภิตพรหมคุณหรือพระอาจารย์ธิ ซึ่งเป็นลูกศิษย์ตาม
ท่านพระครูชัยเขตฯ หรือหลวงปู่ฤาษี มาจากถ้ำขาม บ้านน้ำอุ่น อำเภอ
คอนสาร จังหวัดชัยภูมิ ได้เล่าให้ฟัง ในการที่ท่านกลับมาจำพรรษาที่
วัดป่าด่านตลอด อันเป็นวัดบ้านเกิดว่า...

“ปีพุทธศักราช ๒๕๓๐-๒๕๓๓ (พรรษาที่ ๑๖-๑๙ ของท่าน)
ท่านกลับมาจำพรรษาที่วัดป่าด่านตลอด ตำบลหนองไม้ไผ่ อำเภอ
หนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา พอมาแล้วผม (พระอาจารย์ธิ) ก็เป็น
เด็กวัดอยู่วัดด่านตลอด พระอาจารย์สังวาลมาอยู่ ท่านฉันข้าวมื้อเดียว
บิณฑบาตมาฉันข้าวเวลาเดียว ญาติโยมก็เกิดความศรัทธาเพราะบ้านเกิด
ท่านอยู่หนองไม้ไผ่

ท่านบอกว่า “ท่านจะมาอยู่บ้านเกิด เดินธุดงค์มามากแล้ว” วัด
ยังไม่เจริญ วัดก็ไม่มีคนมานอนอยู่ศาลาพัศภ มีพระอยู่สองสามรูป

พระอาจารย์สังวาลท่านสอนว่า “ให้ฝึกตน” แรก ๆ ให้กินข้าว ๒
เวลา หลัง ๆ มาให้กินข้าวเวลาเดียว ผมก็หิว ผมก็อยากกลับบ้าน เพราะ
ท่านไม่บวชให้ผมสักที ท่านจะฝึกจะสอนอะไรให้ทำอยู่ในวัด ตื่นมาต้องไป

ได้รับสมณศักดิ์เป็นพระครูชัยเขตคณานุรักษ์ (๕ ธันวาคม ๒๕๓๖)

รับบาตร กวาดธุศาลา ท่านออกบิณฑบาต ต้องถือปิ่นโตตามหลังท่าน
 ทุกวัน บ้านหนองไม้ไผ่ บ้านด่านตลอด ถึงเวลาบวชท่านพามาบวชที่วัด
 สุทธจินดา พอบวชเป็นเณร ท่านบอกว่าให้กลับไปฝึกสวดมนต์ให้พรก่อน
 ค่อยกลับเข้าไปเรียนใหม่ ผมจึงอุปัฏฐากท่านอยู่ ๒ ปี ผมเริ่มบวชพวกเด็ก
 ก็เริ่มมาบวชกับท่านด้วย เข้ามาบวชเณรที่วัดสุทธจินดาแล้วก็ไปอยู่กับท่าน
 อยู่ไม่ได้สักองค์ มีผมองค์เดียวที่ยังอยู่มา ยุคที่ท่านมาอยู่ตั้งถิ่นฐานที่
 วัดด่านตลอด

เมื่อวัดสุทธจินดามีงานบุญวัดเกิดพระอาจารย์ใหญ่บ้าง ท่านจะเอา
ขนุน ของป่า เช่น เห็ด ผักหวาน เป็นต้น มาส่งมาทำครัวมาฝาก

ตอนนั้นผมเริ่มปฏิบัติทั้งวันทั้งคืน เติบจนกรม ทุกอย่างที่คุณบา
อาจารย์สอน ไม่ทำให้ท่านผิดหวัง ดิฉันมารับบาตรแต่ตีห้า กวาดกุศโล
เรียบร้อย ตอนบ่ายมาอยู่กับท่าน

พระมหานิกายเริ่มอยู่ด้วยไม่ได้ เขาออกหนีหมด ผมอยู่กับท่าน
๒ องค์ แต่ผมเป็นเด็ก เพราะมีป่าช้าด้านตลอด บางที่ท่านไปสวดมนต์ที่ใน
หมู่บ้านด้านตลอด ท่านให้นั่งรอรออยู่วัด เกิดความกลัวเพราะมันมืด จุดเทียน
รอบศาลา ท่านกลับมาท่านดำ “จะจุดทำไม มาบวชกลัวอะไร?”

พออาจารย์สั่งवालตั้งหลักปักฐาน
ได้ พระอาจารย์กิตติ ดิคุขีโร ก็มา
มาหลายองค์ ไม่ว่าจะเป็นพระเป็นเณร
มาทำกลดทำบาตร ทำอะไรอยู่ที่วัดด้านตลอด

...กาลต่อมาหลายปี ท่านเห็นผม
ท่านถามผมว่า “ท่านยังปฏิบัติอยู่มั้ย?
ท่านยังนั่งสมาธิภาวนาอยู่มั้ย?”

ตอบท่านว่า “ผมใจแตกแล้วครับ?”

ท่านสอนว่า “ท่านน่าจะทำบ้างนะ”
ท่านรู้วาระจิตของผม ท่านรับรู้ได้จริงๆ

พระอาจารย์กิตติ ดิคุขีโร
เจ้าอาวาสวัดวะภูแก้ว

บูรพาจารย์เจดีย์ (พุทธ จานิโย) วัดป่าสาละวัน

ปีพุทธศักราช ๒๕๓๔ - ๒๕๔๓

วัดป่าศาลวัน

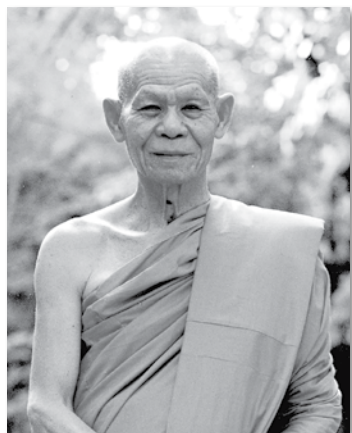
ผู้เขียนกราบเรียนถามท่านว่า “ท่านพระครูฯ ครับ ท่านพระครูไปเที่ยวภาวนาที่ไหนบ้างที่ยังไม่ได้เล่า?”

“ผมไปอยู่แถวชัยภูมิ ผมไปอยู่คนเดียวหลายถ้ำอยู่ แถว ๆ ซับใหญ่ เลยอำเภอหนองบัวระเหวขึ้นไป ไกล ๆ กับทุ่งดอกกระเจียว ป่ามันดี เป็นป่าสงวน แถวพระบาทตรงซับใหญ่มันก็เป็นวัด ศาลาหักใหญ่ เขาสร้างไว้ ผมไปอาบน้ำในบ่อ มันจะเป็นบ่อหิน เขาเรียกว่า **สามสิบสาม** มันเป็นบ่อหินรู น้ำใสลึกท่วมหัว ถึงเวลาเย็นก็เดินไปอาบน้ำในบ่อนั้นแหละ ตอนแรกก็ซึกกลัวเหมือนกัน กลัวจะมีงู

วันหนึ่งไปนั่งภาวนากลางวัน นั่งที่ชะง่อนถ้ำ งูมันจะกินตุ๊กแก งูเขียว มันก็ไล่ตุ๊กแกเข้าไปในกลด วิ่งรอบเเวรอบขา อะไรเว้ย! ลืมตาขึ้น เห็นงู เห็นตุ๊กแก ผมก็ลุกเปิดมุ้งกลดแล้วก็สลัดบูบับ ๆ มันก็หลุด ผมก็ไล่มันออกไป“

“ท่านพระครูฯ เป็นมาเป็นไปอย่างไรครับถึงได้มาอยู่วัดป่าศาลวัน”

“ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ - ๒๕๔๓ (พรรษาที่ ๒๐-๒๙) หลวงพ่อพุทธ จานีโย ท่านเมตตาให้คุณโยมประสาน รัตนมาลัย ไปนิมนต์ให้มาอยู่วัดป่าศาลวัน

หลวงพ่อพุทธ ธานีโย

หลวงพ่อพุทธท่านบอกว่า “ท่านสังวาล ให้ท่านมาช่วยงานที่วัดป่าสาละวัน” พอหลวงพ่อพุทธท่านออกปากขออย่างนั้น ผมก็คิดๆ อยู่หลายวัน พระที่เป็นลูกศิษย์ของผมเขาก็กักท้วงว่า “ท่านอาจารย์ วัดป่าสาละวันนั้นเป็นวัดใหญ่วัดโต อาจารย์จะไปอยู่เหรือ ไม่น่าไปนะอาจารย์ ะ อยู่อย่างนี้ อยู่แบบเราสุขสบายกว่า” ผมก็ตอบลูกศิษย์ว่า “เฮ้อ! ลองเข้าไปดู”

ผมมาก็มาเป็นอุปัชฌาย์เพราะหลวงพ่อบวช มอบหมายให้ผมบวชแทน แม้แต่ไปกรุงเทพฯ ผมก็ไปเพราะหลวงพ่อพุทธ ท่านให้ผมไปด้วย บางครั้งเขานิมนต์หลวงพ่อพุทธ ท่านก็บอกให้ท่านสังวาลไปเทศน์แทน ท่านใช้ให้ทำทุกอย่างก็อ่อนมรับ เป็นเหมือนแขนขาของท่าน แล้วแต่ท่านจะใช้เดิน ยืน นั่ง นอน ท่านใช้เราก็ดูแล ท่านไม่ใช่เราก็ดูแล

จนกระทั่งหลวงพ่อพุทธ ท่านมรณภาพวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๒ จัดงานศพถวายท่านเต็มกำลังความสามารถ กราบเรียนองค์หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน เรื่องการมรณภาพของหลวงพ่อพุทธ จนกระทั่งถึงพิธีพระราชทานเพลิงศพ โดย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรง

พระราชทานโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเป็นผู้แทนพระองค์ เสด็จมาเป็นองค์ประธานในพิธี พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร ณ เมรุชั่วคราว วัดป่าสาละวัน อ.เมือง จ.นครราชสีมา ในวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๓

“เมื่อหลวงพ่อพุด ละสังขารแล้ว จัดงานถวายเพลิงท่านจบแล้ว มันมีเรื่องยุ่ง ๆ อยู่ เปื่อหมู่คณะอยากหาที่ปฏิบัติเจียบ ๆ อยากอยู่คนเดียว ภาวนาล้วน ๆ เดินเคียงคู่ไปกับพระธรรม จะได้สิ้นเวรหมดกรรม พิจารณาว่า “กิเลสและความมืดในใจมีอยู่ อยากกำจัดให้มันสิ้นไป ภายในเร็ววัน สุดท้ายเราก็ต้องตาย” คิดว่า จะมีชีวิตทุกข์ทรมานประมาณเพราะกิเลส อย่างนี้ไม่ได้ อายุพรรษาก็มากแล้ว หากอยู่ในเมืองเรื่องยุ่งก็คงไม่หมด ก็คงเอาดีทางภวานานี้ไม่ได้เต็มส่วน เราสละสิทธิ์นั้นเสีย เพื่อบำเพ็ญเพียร ให้เต็มที่ ก่อนที่จะตาย

บุษบกวัดป่าสาละวัน

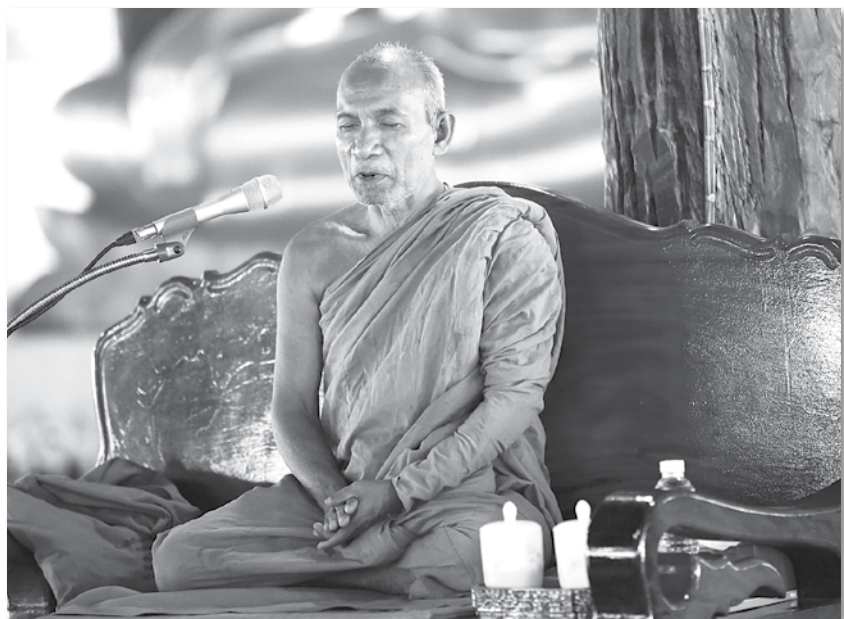

ในปี พ.ศ.๒๕๔๔ - ๒๕๔๗ (พรรษาที่ ๓๐-๓๓) ผมจึงมาจำพรรษาที่วัดป่าศิลาทอง ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา เมื่ออยู่ผู้เดียวแบบที่เคยอยู่แต่ก่อน ความเดือดร้อนก็ไม่มี ความยุ่งเกี่ยวกับผู้คนก็น้อยลง ผมถึงได้ประจักษ์ใจว่า “ท่านผู้มีวาสนาทำนองอยู่อย่างนี้เอง ไม่ต้องไปเสรำโศกเพราะลาภสักการะชื่อเสียงเงินทองเกียรติยศและความนับถือ อยู่ป่าดีที่สุด ภาวนาดีที่สุด ตายแบบไม่มีอะไรดีที่สุด”

“ต่อมาท่านกิตติ (พระปลัดกิตติ ดิกขวิโร เจ้าอาวาสวัดวะภูแก้ว ซึ่งเป็นลูกศิษย์ของท่านรูปหนึ่ง) นิมนต์ผมให้มาอยู่เสนาสนะป่าดอยแก้ว บ้านดงมะไฟ ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๔๙ (พรรษาที่ ๓๔-๓๕) ผมมาลองภาวนาดู เห็นว่าเป็นที่เหมาะสมวิเวกดี จึงได้สร้างกุฏิหลังเล็ก ๆ พอได้เป็นที่ภาวนา ไปเอาไม้มาจากวัดป่าด้านตลอด พอได้มีเสนาสนะพักอาศัยให้ชีวิตเป็นไปโดยสะดวกในการปฏิบัติ จึงจำพรรษาที่เสนาสนะป่าดอยแก้ว ตามคำนิมนต์ของท่านกิตติ เพื่อสะดวกทั้งผมและหมู่คณะในการเผยแผ่ธรรมของหลวงพ่อบุญ ผมก็ลงมาอบรมเทศน์สอนเด็กนักเรียนตามโครงการของหลวงพ่อบุญที่วัดวะภูแก้วมิได้ขาด แต่การบิณฑบาตเดินไกล ไปกลับราว ๖-๗ กิโลเมตร แต่ด้วยเป็นที่สงัด ไม่มีผู้คนมาวุ่นวาย ท่านได้กำลังใจในสถานที่แห่งนี้เป็นอย่างยิ่ง มีพระอยู่ด้วย ๒ รูป คือ ครูบาไก่อ ครูบาจุก พระหนุ่มทั้งสองรูปนั้นก็มรณภาพไปแล้ว

“ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๕๐ (พรรษาที่ ๓๖) ท่านเจ้าคุณอาจหรือ พระราชพิศาลสุธี (อาจ อาวุธปณฺโณ) เจ้าคณะจังหวัดบุรีรัมย์ ธรรมยุต ท่านเมตตาานิมนต์มาอยู่จำพรรษาที่วัดป่าโพธิ์แก้ว อำเภอขามเฒ่า จังหวัดบุรีรัมย์ ปีนั้นจึงได้มาจำพรรษาที่บุรีรัมย์ ได้รับธรรมของท่านเจ้าคุณฯ

ปีพุทธศักราช ๒๕๕๑-๒๕๖๕

จำพรรษาที่ วัดป่าภูผาประดู่อัครคีโร

พรรษาที่ ๓๗-๕๐ จำพรรษาที่ วัดป่าภูผาประดู่อัครคีโร(ผา๒)
บ้านดงมะไฟ ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

๑๔ ปี ทำยแห่งชีวิตของท่าน ผู้เขียนคงไม่ต้องไปถามใคร เพราะ
พอรู้เรื่องราวของท่านอยู่บ้าง **อป.เป.น พ.ท.เก.น วา** ไม่มากก็น้อย

ขอเริ่มต้นว่าท่านมาอยู่วัดป่าภูผาประดู่ฯ ได้อย่างไร? คือ มีอยู่
วันหนึ่งในปี ๒๕๕๑ โยมดอน วัสขุนทด ซึ่งคอยอุปัฏฐากท่านที่ดอยแก้ว
ขึ้นมาราบเรียนว่า “หลวงปู่พระครูสังวาลฯ ท่านว่าท่านอยู่ที่ดอยแก้ว
เหนื่อย ๆ ขึ้นลงบิณฑบาตลำบาก สังขารไม่ค่อยอำนวย อยากรลงมาอยู่
ข้างล่างจะได้สะดวกมาตามวัย” ผู้เขียนได้ยินดังนั้นก็ดีใจยิ่งนัก เพราะ
องค์ท่านมีบุญมีคุณไม่เคยลืมนเลย

คือครั้งหนึ่งในปี ๒๕๓๗ ผู้เขียนมีความทุกข์ร้อนใจ เข้าไปหา
หลวงพ่อดุฑ ที่วัดชินรังสี จังหวัดฉะเชิงเทรา ท่านบอกนัดให้มาหาที่วัดป่า
สาละวัน จึงเดินทางมา เมื่อพบหลวงพ่อดุฑที่กุฏิแล้ว สนทนากับท่านนาน
พอควรแล้ว ท่านก็บอกว่า “ให้ไปหาพระอาจารย์สังวาลนะ ผู้เขียนก็เข้าไป
หาตามที่หลวงพ่อดุฑบอก เมื่อพบท่าน ก็เรียนท่านว่าหลวงพ่อดุฑให้มาพัก

กับท่านพระครูฯ ท่านเมตตามากบอกว่า “พักเลย ชอบตรงไหนก็ดูเอา
หลังนี้ก็ได้ (หมายถึงสำนักงานที่พระมหาจิรวัฒน์อยู่ปัจจุบัน) หลังโน้นก็ได้
(หมายถึงกุฏิรับรองถัดจากสำนักงานไป) น้ำตาไหลเลย ท่านเมตตาต้อนรับ
ยามเราทุกข์ยากลำบากใจ ท่านหาผ้าห่มมาให้ หาเสื่อมาให้ ท่านรูปร่าง
เล็ก ๆ แต่คล่องตัว ท่านว่า “พักให้สบายนะ” นี่คือบุญคุณที่ไม่มีวันลืม
เกิดความรักเคารพท่าน คิดในใจเสมอว่า ถ้าหากท่านพระครูฯ ใช้อะไร
อะไร ให้ได้จะหาให้หมด เพราะเป็นหนี้บุญคุณของท่านมาก คงชดใช้
ท่านไม่หมด

ต่ออีกไม่นานนัก นิมนต์ท่านมาเทศน์ที่วัดป่าภูผาสูง จึงได้โอกาส
กราบเรียนท่านว่า “ท่านพระครูฯ ครับ ทราบมาว่าบนดอยแก้วไปมาลำบาก
หากอยากลงมาอยู่ด้านล่าง กระผมขอนิมนต์ท่านพระครูฯ ซึ่งเปรียบเหมือน
พี่ชายใหญ่ในนามลูกพ่อเดียวกันคือหลวงพ่อพุทธ ให้ลงมาอยู่ตามอรัญญิก
ที่ดินแปลงนี้ผมและลูกศิษย์ซื้อไว้มีเป็นจำนวนมาก ผมขอถวายท่านพระครูฯ
อยู่ตามสบายเถิดครับ เป็นบุญของญาติโยมแถบนี้จริง ๆ ครับ เป็นบุญของ
กระผมด้วย”

เมื่อกราบเรียนท่านอย่างนั้น ท่านก็ยินดี จึงขณวัสดุอุปกรณ์ไปสร้าง
“ศาลาภูกุญ” ถวายท่าน คือจะเป็นศาลาก็เล็กไป จะเป็นกุฏิก็ใหญ่ไป
สำหรับพระกรรมฐาน และตั้งชื่อว่า “วัดป่าภูผาประตูอัคคีธโร” องค์ท่าน
ก็ยินดีตามชื่อนี้

ท่านบอกว่า **“ผมชอบอยู่คนเดียว อยากอยู่เงียบ ๆ นิสัยไม่รู้เป็น
อะไร อยู่กับคนมากภาวนาไม่สะดวก”**

จึงกราบเรียนท่านว่า “ตามอรัญญิกเถิดครับ”

ท่านเข้ามาจำพรรษา ตั้งแต่ ปี ๒๕๕๑ ท่านปลุกป่า หาดันไม้มา
ปลุกป่า ที่ชาวบ้านที่ซื้อไว้จากป่ามันสำปะหลังกลายเป็นป่าธรรมชาติ

เป็นวัดป่าที่น่าอยู่มีพื้นที่กว้างขวางตรงที่ท่านอยู่เป็นพุทธอุทยานวัดป่า
 ภูผาประดู่ ๗๐๐ กว่าไร่ และที่ข้างเคียงอีกจำนวนมาก ป่าแห่งนี้มีไม้พุ่ม
 จำนวนมาก ท่านก็พยายามรักษา แต่ว่าท่านรูปเดียวยากจะต้านทานได้
 ท่านร่วมกับหน่วยงานรัฐ ปลุกป่าหลังคาโลก ปลุกป่าร่วมกับทหาร
 จนกระทั่งป่าอุดมสมบูรณ์เป็นที่ประจักษ์ ท่านอยู่ป่าประดู่จึงเป็นพระเถระ
 ผู้ใหญ่ใจดีที่ชาวบ้านนับถือ บ้านใดนิมนต์ท่านไปหมด ใครลำบากท่าน
 เมตตาหมด ท่านเดินบิณฑบาตอยู่รูปเดียวบนถนนบุด้าโรดในยามเช้า
 ไม่เคยหยุด เป็นถนนแห่งธรรมที่ท่านมีส่วนช่วยสร้างอย่างเต็มกำลัง ใคร
 พบเห็นท่านก็เลื่อมใส ท่านเผยแผ่ธรรมได้ดี เทศน์น่าฟัง กิริยาก็น่าเลื่อมใส
 ภายหลังท่านไปวัดบรมนิวาส ท่านเจ้าคุณพระวิมลศีลาจารย์ (อำนวยการ
 สุนทโร) นิมนต์ท่านไปแสดงธรรม อีกทั้งมูลนิธิหลวงปู่มั่น และวัดพุทธบูชา
 ที่พระเดชพระคุณพระเทพมงคลญาณ (สนธิ์ อนุบาลโย) เมตตา นิมนต์ไป
 ในวันเสาร์ต้นเดือน สถานที่ ๓ แห่งนั้นท่านไปเป็นประจำมิได้ขาด ท่านได้
 รับถวายข้าวของจตุปัจจัยไทยทาน ท่านขมาเต็มรถ นำมาแจกชาวบ้าน
 ที่ยากจน

หลวงปู่ภาษี กับ หลวงปู่สนธิ์ หลวงปู่สุพิร์ ในงานสมโภชพระธาตุจอมผา

ท่านมีบริวารของท่าน ฝ่ายพระมี**พระอาจารย์ประดิษฐ์ ดิกขวิโร** จังหวัดมหาสารคาม ขอตตามอุปฐากดูแล ฝ่ายฆราวาสมี **คุณโยมสมชาย เหลืองजारุ** คอยตามอุปฐากท่านเสมอ และมีลูกศิษย์ใหม่สมัยท่านมาอยู่ วัดป่าภูผาประดู่อัครคีรี คือ **คุณโยมสิริเดช พุทธเดชะ** ฝ่ายหมอมือ **คุณหมอจิรพล ตรีศักดิ์** นับว่าท่านมีบริวารพอสมควร ยามเจ็บไข้ได้ป่วย มีโยมมีพระดูแลไม่ลำบาก อีกทั้งญาติท่านที่บ้านด้านตลอด และบ้านหนองไม้ไผ่ อำเภอนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา ก็เที่ยวไปมาหาสู่ท่านโดยตลอด ท่านอยู่ภูผาประดู่ด้วยความร่มเย็นเป็นมิ่งขวัญของชาวบ้าน

งานด้านเผยแผ่ของท่าน ท่านเป็นวิทยากรจัดรายการวิทยุชื่อรายการ “**นานาสาระธรรม**” ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงพุทธเรดิโอเสียงธรรมของพระพุทธเจ้าวัดป่าภูผาส่งร่วมกับ “**หม่อมภูผา**” อ่านพระไตรปิฎกให้พุทธศาสนิกชนได้ฟัง จนผู้คนรู้จักท่านในนามหลวง “**ปู่ญาณี**” ท่านเป็นองค์แสดงธรรมประจำเมื่อวัดป่าภูผาส่งมีงานปฏิบัติธรรม และงานสมโภชพระบรมธาตุเจดีย์ศรีภูผาส่ง (พระธาตุจอมผา) ท่านมีส่วนช่วยเป็นที่ปรึกษาให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ในยามชาวบ้านเดือดร้อนเพราะน้ำท่วมใหญ่โคราช ในปี ๒๕๕๔ หรือเพราะโรคโควิดระบาดหนัก ในปี ๒๕๖๔ ท่านให้ใช้กุฏิและศาลาวัดของท่านเป็นสถานที่กักตัวหรือศูนย์พักคอยโควิดประจำตำบลมะเกลือใหม่ โดยไม่รังเกียจ และยังเมตตาดูแลเยี่ยมให้กำลังใจเสมอ

อาการอาพาธของท่าน ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ท่านตรวจพบเชื้อมะเร็งที่ตับ ท่านทำการรักษาและให้คีโมเรื่อยมา โดยหมอผู้ดูแลคือคุณหมอสมชาย ที่โรงพยาบาลมหาราช นครราชสีมา ท่านทำศาสนกิจได้ตามปกติเหมือนคนไม่ได้ป่วย

วันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๖๔ **ครูบาพิท หรือพระธนาวิทย์ อคฺคฺวิโร** รักษาการเจ้าอาวาสวัดป่าภูผาแดนลาวอัคระธโร (ผา ๓) บ้านคลองไทร ตำบลหนองน้ำใส อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ละสังขาร นำสังขารของท่านมาจัดฌาปนกิจ ที่วัดป่าภูผาสูง ในวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๔

องค์ท่านพระครูชัยเขตฯ หรือหลวงปู่ฤาษีเป็นองค์แสดงธรรม ท่านยังแข็งแรง ใจความแห่งธรรมโดยย่อว่า “**พระที่บวชในผ้าเหลืองหรือตายในผ้าเหลืองนี้ยาก ส่วนมากจะลาสิกขา ผู้บวชในผ้าเหลืองมั่นคงในศีลธรรมและตายในผ้าเหลือง ถือว่าเป็นผู้มั่นคงในพระพุทธศาสนา หนักแน่นในพระธรรมคำสอนจริง ๆ**”

ต่อมาวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๔ **ครูบาเขียว หรือพระสุริยา อคฺคฺชิโน** ละสังขาร ท่านเป็นพระวัดป่าภูผาสูง ท่านอาพาธมานานกลับไปอยู่บ้านเพื่อรักษา

อาการอาพาธที่เป็นมานานหลายปี

เมื่อท่านละสังขาร จัดงานฌาปนกิจศพเมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔ ท่านพระครูชัยเขตฯ หรือหลวงปู่ภาสยังเมตตามาแสดงธรรม เป็นกำลังใจให้พระหนุ่มเณรน้อย เรียกได้ว่าท่านเป็นเสาหลักอยู่แถบนี้

ในงานศพครูบาเจียด ในขณะที่เผาศพครูบาเจียดท่านพระอาจารย์สุสาน ปกสโร เห็นว่าท่านป่วยเป็นโรคมะเร็งขั้นสุดท้าย จึงเรียนถามท่านว่า “ถ้าตายจะเผาที่ไหน?” ท่านตอบว่า “แล้วแต่ท่านมหา(ธีรนาถ) จะเผาให้”

จนกระทั่งเมื่อเดือน พฤศจิกายน ๒๕๖๔ ขณะผู้เขียนไปตรวจร่างกายที่โรงพยาบาลกรุงเทพ นครราชสีมา โยมดอนบอกว่า “หลวงปู่อาการไม่ดี กำลังเดินทางไปหาหมอที่โรงพยาบาลมหาราช แต่คุณหมอสมชายแพทย์ประจำของท่านไม่อยู่ จะให้ทำอย่างไร?”

จากซ้ายรูปที่ ๒ พระอาจารย์สุสาน ปกสโร

ผู้เขียนจึงบอกว่า “ให้นำมาโรงพยาบาลกรุงเทพ แอดมิทที่นี่เลย” เมื่อนำท่านมาถึงท่านทำอะไรไม่ได้แล้ว รักษาท่านอยู่ ๓ วัน อาการท่านดีขึ้นหมอให้นำท่านไปรักษาต่อที่โรงพยาบาลมหาราช จนกระทั่งอาการดีขึ้น กลับมาพักที่วัดได้ตามปกติ

จนกระทั่งวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๔ อาการท่านวิกฤต คุณหมอจิรพล ลูกศิษย์ท่านสมัยอยู่วัดสุทธจินดามาเยี่ยมไข้ท่านพอดี เห็นอาการของท่านไม่ดี จึงนำท่านไปที่โรงพยาบาลสูงเนิน หมอบอกว่า ท่านน่าจะไม่ผ่านคืนนี้ได้ วิกฤตหนักเพียบทั้งด้านธาตุด้านขันธ แต่ท่านเก่งเหลือเกิน ผ่านพ้นความตายมาได้ ทางวัดป่าภูผาสงสวมนต์และภาวนาถวยท่าน

ผู้เขียนได้ปรารภธรรมให้ญาติโยมได้เข้าใจในหลักธรรมนิยามว่า “ไปไม่มันก็เปลี่ยนสี ชีวิตมันก็เปลี่ยนแปลงไปแบบนี้ จะมาเอาดิบเอาดีกับชีวิตคือสังขารอันนี้ มันก็เอาดิบเอาดีอะไรไม่ได้ เพราะมันไม่เที่ยงเป็นทุกข์ไม่ใช่ตัวตน นี่บอกว่าฤดูกาลก็ผ่านไป ๆ ดอกไม้ที่เบ่งบานก็โรยไป ต้นไม้ทั้งต้นใบมันก็หล่นทุกใบนั่นแหละ เพียงแต่ใบไหนหล่นก่อน ใบไหนหล่นทีหลัง เป็นแบบนี้ไปทั้งนั้น

นี่ครูบาอาจารย์ที่อยู่ใกล้กับเรา ท่านพระครูชัยเขตคณานุรักษ์ หรือว่า ปู่ฤาษีผาสอง ตอนนี้อยู่ที่วัดกฤษณโกฏหน้อยอยู่โรงพยาบาลสูงเนิน หมอ ถึงขึ้นบอกว่าไม่น่าผ่านเมื่อคืนนี้ แต่ท่านก็ผ่านมาถึงวันนี้แล้ว โดย พระอาจารย์ประดิษฐ์ และโยมดอน วัชรุนทด ดูแลอยู่ตรงนั้นนี่ก็บอกให้ ท่านทั้งหลายได้ทราบว่าการเปลี่ยนแปลง ความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่ใช่ตัวตน เห็นทั้งในที่ไกลเห็นทั้งในที่ใกล้ พระพุทธองค์จึงประทานเอาไว้ ซึ่งพุทธภาษิตว่า

ทุรังคะมัง เอกะจะรัง

อะสะรีรัง คูหาสะยัง

เยจิตตัง สัณญะเมสสันติ

โมกขันติ มาระพันธะนา

ผู้ใดสำรวมจิตอันเพียวไกล อันเพียวไปดวงเดียว ไม่มีสรีระ อันอาศัย ร่างเป็นถ้ำอาศัย ผู้นั้นก็จะพ้นจากทุกข์ พ้นจากบ่วงของมาร นั้นหมายความว่าให้มีสติ ให้มีพุทโธอยู่ในใจ ให้มีค่าบริการภวนา ให้มีความน้อมรำลึก ถึงพระธรรม ให้มีความสำรวมจิต สำรวมหู ตา จมูก ลิ้น กาย และจิต สำรวม ระวังตั้งสติ เอาจิตจ่ออยู่กับคำภาวนา เอาสติไว้กับตัว ไม่ปล่อยใจให้ไหล รื่นไปตามกิเลสซึ่งมันเคยเป็นและเป็นมาแล้ว

นี่พระพุทธรองค์ให้ทำอย่างนี้ ผู้ทำอย่างนี้ได้ก็ย่อมข้ามขึ้นเบิกบาน
ที่ได้ทำตามคำสอนของพระพุทธเจ้าดังบทภาษิตที่ว่า

**อะระหัง สัมมาสัมพุทธโ
มะหาสังฆัง ปะโพเธลิ**

**อุตตะมัง อัมมะมัชฌมะคา
อิจเจตัง ระตะนัตตะยังฯ**

องค์สมเด็จพระบรมศาสดาผู้เป็นพระอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้า
ผู้อันยังพวกเราให้ถึงที่พึ่งอันสูงสุด ได้รับสิ่งดีที่สุด พระองค์ได้ตรัสรู้เป็น
พระอรหันต์ ซึ่งเป็นสิ่งที่สูงสุดพระองค์ก็ยิ่งทรงพระเมตตา ยังหมู่พระสงฆ์
อุบาสก อุบาสิกา ให้ตรัสรู้ ให้บรรลุนิพพานตาม นี้อริตนตรัยอันประเสริฐ
ที่บอกความดีของบุคคล ๓ ประการยังผู้ปฏิบัติตามให้ข้ามขึ้นเบิกบาน
ผ่านพ้นไปจากความพ้นทุกข์ทั้งหลายทั้งปวงฯ

ต่อมาคณะศิษย์โดยคุณโยมเก่ง นายสิริเดช พุทธเดชะ มาปรึกษา
กับผู้เขียนว่า “ขอพิจารณาจัดงานทำบุญต่ออายุให้ท่าน” จึงจัดงานทำบุญ
ใหญ่ให้ท่านได้ทำบุญเมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๔ ท่านข้ามขึ้นเบิกบาน
เห็นครูบาอาจารย์และลูกศิษย์มากันมาก

วันนั้นคณะสงฆ์นำโดยท่านพระครูปัญญญา วัดศิรีวัลลี ตำบลท่าช้าง
อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา นำเจริญพุทธมนต์ สวดมหา
สมัยสูตร อัมมจักรกัปวัตตนสูตร อนัตตลักขณสูตร อาทิตตปริยายสูตร
นโม เม ฯลฯ ท่านนั่งภาวนาฟังด้วยความปลื้มใจ

จากนั้นมา ท่านขอออกบิณฑบาตในหมู่บ้าน ท่านว่า เป็นการ
บิณฑบาตครั้งสุดท้าย เพื่อเป็นการบอกลาชาวบ้านผู้ใส่บาตรให้ท่านฉันและ
ดูแลท่านตลอดมา

วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ เข้ากราบสนทนากับท่านที่วัดป่าภูผา
ประดู่ฯ มีโยมหนุ่ม คอยดูแลอยู่ ท่านนอนอยู่ในท่าสบายมีเครื่องออกซิเจน
อยู่ที่จมูก ถามท่านว่า “เหนื่อยมั๊ย ไหมมั๊ย?”

คราวนี้ท่านพูดแปลกกว่าครั้งก่อน ๆ ว่า “ท่านมหา! ผมไม่มีแรง
แขนขาอ่อน เดินไม่ไหว ผมป่วยมา ๓ ปีแล้ว รักษาไม่เห็นดีขึ้นมีแต่
ทรุดลง ผมปลงสังขารแล้ว คราวนี้ไม่ต้องเอาผมไปโรงพยาบาลแล้ว ผมจะ
ตายอยู่ที่วัด ผมคงอยู่ไม่เกิน ๗ วัน” และสนทนากับท่านหลายอย่าง ท่าน
หัวเราะยิ้ม พูดเสียงดังฟังชัด เรียนท่านว่า มีห่วงอะไรมั๊ย? ท่านตอบว่า
“ไม่มี” นี่คือคำสุดท้ายที่สนทนากับท่าน คือ “ไม่มีห่วงกังวลอะไรกับ
โลกนี้”

นั่นหมายความว่า “ท่านปล่อยวางไปตามสภาพของสังขารให้เป็น
ไปตามความจริงของมัน”

จากนั้นทราบว่า พระอาจารย์วิน สุวีโร ซึ่งเป็นศิษย์ของท่าน
เคยบวชสามเณรกับท่าน ภายหลังไปบวชพระอยู่ที่วัดถ้ำสหาย กับหลวงปู่
จันทร์เรียนทราบว่าท่านอาพาธ จึงเข้ามาดูแลอุปัฏฐากในวาระท้าย และ
ในวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ อาการท่านไม่ดี ลูกศิษย์ขอให้ท่านไป
โรงพยาบาล ท่านบอกไม่ไป พยายามอ่อนน้อมขอท่าน โยมดอนโถม
ถามผู้เขียนว่า “ต้องทำอะไร?” ผู้เขียนจึงตอบว่า “อย่างไรเป็นที่สบาย
แก่ธาตุขันธ์ ไม่ทรมานท่าน จงทำอย่างนั้น ช่วยท่านได้ให้ช่วยท่าน”

ลูกศิษย์จึงขอท่านอีก ท่านจึงบอกว่า “ให้ไปแค่โรงพยาบาลสูงเนิน
ไม่ต้องไปโรงพยาบาลมหาราช” เมื่อถึงโรงพยาบาล หมอที่เป็นลูกศิษย์
ของคุณหมอจิรพลบอกว่า “ท่านแค่ท้องไม่ถ่ายเท่านั้น อย่างอื่นคืออยู่
หมอเอาอยู่ ไม่ต้องห่วง”

พอตกกลางคืนท่านอาเจียนเป็นลิ่มเลือด มีพระอาจารย์วิน สุวีโร คอยดูแลอย่างใกล้ชิด เมื่ออาเจียนออกมาดูท่านสบายขึ้น แต่เลือดที่ออก เยอะมาก เลือดที่ค้างอยู่ในท้องของท่านออกมามาก จากนั้นช่วงเช้าวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ ท่านอาเจียนอีกครั้ง คราวนี้หลังอาเจียน ผิวพรรณ ของท่านแจ่มใส ท่านอ่อนแรงและค่อย ๆ หดลมในที่สุด เป็นการตายแบบ สง่างาม ไปแบบเรียบ ๆ มีสติสมาธิครองตนจนวาระสุดท้าย

ผู้เขียนให้เก็บสังขารของท่านไว้ที่โรงพยาบาลสูงเนินก่อน โดยสั่ง ให้พระสมุห์สมยศ ฐิริปญโญ (พระอาจารย์ต๋อง) ดูแลสังขารของท่านให้ดี

วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ เวลา ๑๖.๐๐ น. รกัฏภัยสุข ๓๑ นำสังขารของท่านมาสร้งน้ำศพที่ศาลาพระอรหันต์ วัดป่าภูผาสอง นำโดย พระเทพรัตนดิลก (วิจิตร จิตตฺทนฺโต) ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมา (ธ) พระวินัยโมลี เจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมา (ธ) พระวิมลศีลาจาร (อำนวย สุนทโร) พระอุดมธีรคุณ (ภาวัต วิสุทฺธโสโก) พระศรีธรรมวงศาจารย์

(ไฟโรจน์ จิตโชโต) เป็นต้น รวมกว่า ๑๐๐ รูป และพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย ผู้เคารพรักท่าน

หลังสงกรานต์ มีสวดอภิธรรม โดย คณะสงฆ์จากวัดสุทธจินดา วรวิหาร พระเถระที่เป็นเจ้าคณะทอดผ้าบังสุกุล จากนั้น**พระเทพรัตนดิลก (วิจิตร จิตตพฺโต ป.ธ.๕)** ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมา ประรภกรรมเพื่อเป็นกำลังใจให้หมู่สงฆ์ที่มาร่วมงาน ดังนี้

“พระเถรานุเถระทุกท่าน! ขอเจริญพรญาติโยมอุบาสิกอุบาสิกาทั้งหลาย วันนี้เราได้สูญเสียพระเถระไปรูปหนึ่ง แต่ว่าธรรมดาของสังฆารเป็นที่ทราบกันอยู่แล้ว เกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นของประจำโลก ไม่มีใครจะล่วงพ้นไปได้

วันนี้เราได้สูญเสียท่าน**พระครูชัยเขตคณานุรักษ์** พระเถระรูปหนึ่งในจังหวัดนครราชสีมา นี่แต่ก็ต้องทำใจว่าเป็นธรรมดาของสังฆาร

เพราะฉะนั้นในเมื่อเราได้ประรภอย่างนี้แล้ว จะได้ตั้งในความไม่ประมาท เพราะว่าเกิดแก่เจ็บตายเป็นของธรรมดาประจำสังฆารโลก และทำคุณงามความดีไว้โดยตลอดไม่ว่ากลางวันกลางคืน

เพราะฉะนั้น ท่านพระครูชัยเขตคณานุรักษ์ท่านก็บวชมานานแล้ว ได้กระทำประโยชน์แก่ตนเองประโยชน์แก่พระศาสนาเป็นจำนวนมาก จึงได้รับแต่งตั้งเป็นพระครูสัญญาบัตร เรียกว่าพระครูสัญญาบัตร ที่ทางคณะสงฆ์เป็นต้นได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ตามสมควรแก่ฐานะ

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราท่านก็ประรภอย่างนี้ให้ตั้งอยู่ในความไม่ประมาท แม้แต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านก็อยู่แค่ ๘๐ ปี ท่านก็ปรินิพพาน ความจริงก็ไม่มีใครอยากให้พระพุทเจ้าปรินิพพานหรอก แต่ว่าก็เป็นธรรมดาของสังฆาร

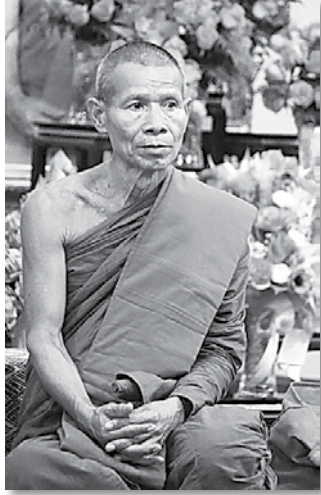

พระเทพรัตนดิลก (วิจิตร จิตตุนโท ป.ธ.๕)
ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมา

พวกเราทั้งหลายก็ต้องทำใจว่า เป็นธรรมดาของสังขารที่จะต้องเป็นไปอย่างนี้

ในเมื่อท่านมาละสังขารในแคว้นนี้ในเขตนี้ ก็เป็นภาระหน้าที่ของพวกเรา ทั้งคณะสงฆ์ญาติโยมอุบาสกอุบาสิกาที่จะปฏิบัติหน้าที่สงเคราะห์ท่าน ที่ทำตามประเพณีนิยม เช่น สวดอภิธรรมถวาย ถวายภัตตาหารเช้า เพื่ออุทิศส่วนบุญส่วนกุศล เป็นต้น.

ลำดับจากนั้นพระวินัยโมลี (คำปอน สุทธิวาโน) เมตตาแสดง
พระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์ ใจความว่า..

...ขอเจริญญาดิโยมผู้ใจบุญทั้งหลายที่ได้มาร่วมกันในงานสงฆ์น้ำศพ
ของ หลวงปู่ฤาษี หรือว่าพระครูชัยเขตคณานุรักษ์ในวันนี้ ที่วัดป่าภูผาสูง
แห่งนี้ ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่าท่านได้มรณภาพลงด้วยโรคร้ายประจำตัว
ประคับประคองธาตุขันธ์ชีวิตตั้งแต่ทราบว่าเป็นโรคนีมา ๓ ปีกว่า ก็เป็น
สิ่งที่เป็นเหตุเป็นปัจจัยให้พวกเราท่านทั้งหลายได้มาพร้อมเพรียงกันเพื่อ
ประกอบพิธีฌาปนกิจบำเพ็ญบุญกุศลเพื่อทักษิณานุปทานอุทิศส่วนบุญ
ส่วนกุศลส่วนหนึ่ง หลังจากสงฆ์น้ำศพเสร็จสวดอภิธรรมถวายทักษิณานุปทาน
ช่วงนี้เวลานี้มีการแสดงธรรมกล่าวธรรมะหลังจากสวดอภิธรรม แต่ถ้าดู
จำนวนคนก่อนที่จะสงฆ์น้ำศพเต็มศาลา ขณะที่สงฆ์น้ำศพ ๒ แฉวทำเวลา
ก็ไม่ทัน จนมาถึงเวลาบ่ายห้าโมงครึ่งมีการแสดงธรรม แล้วก็สังเกตโดย
เฉพาะด้านหลังพระเต็มอาสนะตั้งแต่ก้าวเข้ามาศาลาแห่งนี้ ญาดิโยมก็เต็ม
ศาลาแต่พอเวลาที่จะกล่าวธรรมะเป็นเรื่องปกติธรรมดาโดยเฉพาะในช่วง

๕-๖ โมงเย็น เป็นเวลาอาหารของญาติโยมชาวบ้านทั่ว ๆ ไป เข้าใจว่า ในขณะที่นั่งฟังเทศน์ฟังธรรมในเวลานี้ขณะนี้ ส่วนมากเป็นญาติโยมภายใน แล้วก็ญาติโยมผู้ที่ใกล้ชิดได้ตั้งใจที่จะฟังธรรมตาม พระอาจารย์มหาธีรนาถ ได้ประกาศไปแล้ว

แต่วันนี้ขอออกตัวจะไม่แสดงธรรม จะแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการ มรณภาพ ของท่านอาจารย์พระครูชัยเขตคณานุรักษ์ ถ้าพูดเรื่องนี้บางคนก็ อาจจะไม่นินทุ แต่ถ้ามองว่าอาจารย์สังวาล พระเถระจะเข้าใจกันดี มาในช่วงหลัง ๆ ช่วงที่ออกจากวัดป่าสาละวันมาอยู่แถวสูงเนิน หลวงพ่อท่าน เปลี่ยนชื่อใหม่ เวลานั่งรถผ่านไปผ่านมาฟังเสียงธรรมะทางวิทยุกระจาย เสียงได้อินเสียง หลวงปู่ฤาษี เวลาไปเจอหน้าท่านโดยเฉพาะเวลาไปทำบุญ ที่วัดวะภูแก้ว วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ของทุกปี ยังพูดที่เล่นที่จริงกันว่าตั้งแต่ บวชเป็นสามเณรต่อมาก็เป็นพระ ต่อมาก็เป็นพระผู้ใหญ่รูปหนึ่งในวัด สุธธจินดา พอบวชไปบวชมากลายเป็นฤาษี หลวงพ่อจะเอาอย่างไร?

ท่านก็บอกว่า ไปตามกาลเวลาไปตามเหตุการณ์ เราจะได้ยินเสียง หลวงปู่ฤาษีอ่านพระไตรปิฎกผ่านสถานีวิทยุวัดป่าภูผาสอง จนเคยชินอยู่ หลายปี นั่นเป็นส่วนหนึ่ง ถ้าพูดถึงว่า หลวงพ่อสังวาล หลวงปู่ฤาษี พระครู ชัยเขตคณานุรักษ์ อาตมาได้พบเห็นท่านปีแรกเมื่อปี พ.ศ.๒๕๒๐-๔๐ กว่าปีมาแล้ว ท่านอยู่วัดสุทธจินดา เป็นพระเถระรูปหนึ่งในวัด ถือว่าเป็น พระรุ่นพี่ของวัดสุทธจินดา แล้วก็มี ความใกล้ชิดความสนิทสนมทำงาน ร่วมกันรู้จักกัน เพราะว่าในสมัยนั้นความเจริญการสื่อสารอะไรต่าง ๆ ไม่ เหมือนทุกวันนี้ อยากจะพูดให้เห็นภาพวัดสุทธจินดาแต่ก่อนเข้าไปอยู่ ใหม่ ๆ ไม่มีโทรทัศน์ ถ้าใครมีโทรทัศน์ถือว่าเป็นเรื่องใหญ่

พอพูดถึงตรงนี้นึกถึงคำสอนของหลวงตาบ้านตาด ถ้าพระองค์ไหน เณรรูปไหนมีท่านบอกว่าเป็นลูกศิษย์พระเทพทัต สมัยนั้นการที่ดูทีวีฟังวิทยุ

ก็ถือว่าเป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนการประพฤติปฏิบัติพอสมควร แต่สมัยทุกวันนี้มันยิ่งกว่านั้น ถ้าเรามาช่วยกันคิดว่าถ้าเป็นในลักษณะอย่างนี้ ความสุขของคนในยุคก่อนไม่ต้องอื่นไกล สัก ๓๐-๔๐ ปีก่อนกับคนปัจจุบัน ยุคไหนสมัยไหนจะมีความสุขสบายมากกว่ากัน การดำเนินชีวิต การทำมาหากิน การประพฤติปฏิบัติ คงไม่มีใครปฏิเสธว่ายุคนี้เป็นยุคที่ลำบาก ยุคที่คนที่มีความทุกข์มาก ทุกข์เพราะอะไร ทุกข์เพราะความแก่ ทุกข์เพราะความเจ็บไข้ได้ป่วย ทุกข์เพราะโรคภัยเบียดเบียน เห็นมัยที่นั่น ๆ อยู่เนี่ยแต่ก่อนเขาให้เปิดอกพูดกันนะ ทุกวันนี้ต้องปิดปากพูดกัน ถ้าไปเปิดอกพูดกันผิดปกติแล้ว ไม่ปลอดภัยแล้ว

จะเปรียบเทียบกับในสมัยก่อน เครื่องใช้ไม่สอย สิ่งอำนวยความสะดวกไม่มาก แต่ว่าความสุขความสบายมีมากกว่าทุกวันนี้ แต่ทุกวันนี้ยังเจริญ ยิ่งสะดวก ยิ่งรวดเร็ว ความวิตกกังวลยิ่งมาก ในเมื่อมีความวิตกกังวลมากความทุกข์ก็ตามมา นั่นเป็นปกติธรรมดาของชีวิตของทุกคน ถ้าพูดถึงว่า อุปนิสัยใจคอของท่านพระครูชัยเขตคณานุรักษ์ในความรู้สึกจากประสบการณ์ที่อยู่ด้วยกัน ๑๐ กว่าปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๐-๒๕๓๐ กว่า ๆ ที่ท่านย้ายออกจากวัดสุทธจินดาไป

สิ่งหนึ่งที่ท่านเห็นได้ชัดเจน หลวงพ่อพระครูชัยเขตคณานุรักษ์นี้เรียนหนังสือไม่เก่ง จนนักธรรมเอกแต่ได้รับมอบหมายจากหลวงพ่อใหญ่ของวัดสุทธจินดา สมัยนั้นคือพระศรีธรรมวงศาจารย์ คือหลวงพ่อใหญ่ที่รับพระราชทานเพลิงศพไปเมื่อปลายปีที่แล้ว ให้ดูแลพระเณรให้สอนหนังสืออะไรต่าง ๆ มากมาย เข้าไปอยู่วัดสุทธฯ ใหม่ ๆ งานหนึ่งที่จะขาดไม่ได้เป็นงานสนุก คืองานตัดหญ้าในบริเวณ เพราะว่าในสมัยก่อนไม่มีคอนกรีตเต็มวัดเหมือนทุกวันนี้ ขนาดตัดหญ้าทุกเดือนยังไม่ไหว แล้วอันหนึ่งที่เห็นชัดเจนเมื่อท่านได้รับมอบหมายหน้าที่จากหลวงพ่อใหญ่เจ้าอาวาส

พระอาจารย์สังวาลนี้เป็นคนที่มีความขยัน เรียกว่าขยันเป็นพิเศษ การดูแลพระเณรท่านจะเรียกว่า “ตื่นก่อนนอนทีหลัง” หน้าที่การงานหลาย ๆ อย่างรับผิดชอบ ทำให้พระเณรเกิดความศรัทธาเคารพนับถือ ที่เรียกกันทุกวันเรียกว่า “พระอาจารย์” ติดปากทุกคนที่สึกไปแล้วก็ดี คนที่ยังมีชีวิตอยู่เรียกว่า “อาจารย์สังวาล” ส่วนใหญ่ จะไม่เรียกว่าพระครูชัยเขตฯ เรียกว่าอาจารย์สังวาล จะรู้จักกัน

อีกอันหนึ่งความใจกว้าง ท่านเป็นคนใจกว้าง ไม่ใจแคบ จะสังเกตดูว่าในสมัยก่อนอยู่วัดสุทธจินดา เมรุเผาศพยังไม่มีจุดบั้งจัญ รายได้ของพระเณรในวัดเป็นงานกิจนิมนต์ สวดมนต์นอกวัด แต่เวลามีงาน อย่างทำงานส่วนรวม ตัดหญ้า การเตรียมงานวันสำคัญอย่างนี้ เป็นต้น สิ่งหนึ่งที่พระเณรสมัยนั้นประทับใจในน้ำใจของพระอาจารย์สังวาล พอทำงานเสร็จน้ำปานะที่ดีที่สุดสมัยนั้นเหมือนทุกวันนี้แหละโยม ถ้าได้ฉันทน์แพนตำน้ำส้มแพนตำสีเหลืองๆ ได้ฉันทน์เปิบซี่ ได้ฉันทน์โคก ๓ ยี่ห้อนี้ถือว่าเป็นปานะ

ชั้นเล็กในสมัยนั้น แต่ทั้งหลายทั้งปวงมาจากปัจจัยในยามของหลวงพ่อสังวาลที่ท่านไปสวดไปฉันได้เอามาเลี้ยงพระเลี้ยงเณร นั้นส่วนหนึ่ง

เห็นได้ชัดเจนว่า ความใจกว้างความเมตตาความรักหมั่นรักคณะลูกศิษย์ลูกหามีความรักความผูกพันมาโดยตลอด และอีกอันหนึ่งในข้อวัตรปฏิบัติของท่านโดยเฉพาะการปกครองที่วัดสุทธจินดา หลวงพ่อใหญ่ท่านจะมอบให้พระองค์นั้น รับผิดชอบตรงนั้น รับผิดชอบตรงนี้ ในสมัยนั้นหลวงพ่อสังวาลได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบบัญชีทำวัตรเช้าทำวัตรเย็นของพระเณรสามเณรในวัด

นอกจากท่านจะเช็คบัญชีรายวันท่านทำให้ดูเป็นตัวอย่าง แต่ถ้าพระเณรองค์ไหนขาดทำวัตรสวดมนต์บ่อย ๆ หลวงพ่อใหญ่ ท่านใจดีไม่ดุเณรนะ ไปดูหลวงพ่อสังวาล ท่านก็เตือนร้อนต้องไปดูเณรต่ออีก จึงให้พระเณรทำกิจวัตรกิจวาเรียนหนังสือสม่ำเสมอด้วยดีมาโดยตลอด หลาย ๆ รูป หลาย ๆ องค์ที่ยังอยู่เป็นพระในปัจจุบันนี้ ก็ผ่านการแนะนำสั่งสอนจากหลวงพ่อกุญชรมาพอสมควร นั่นคือส่วนหนึ่ง

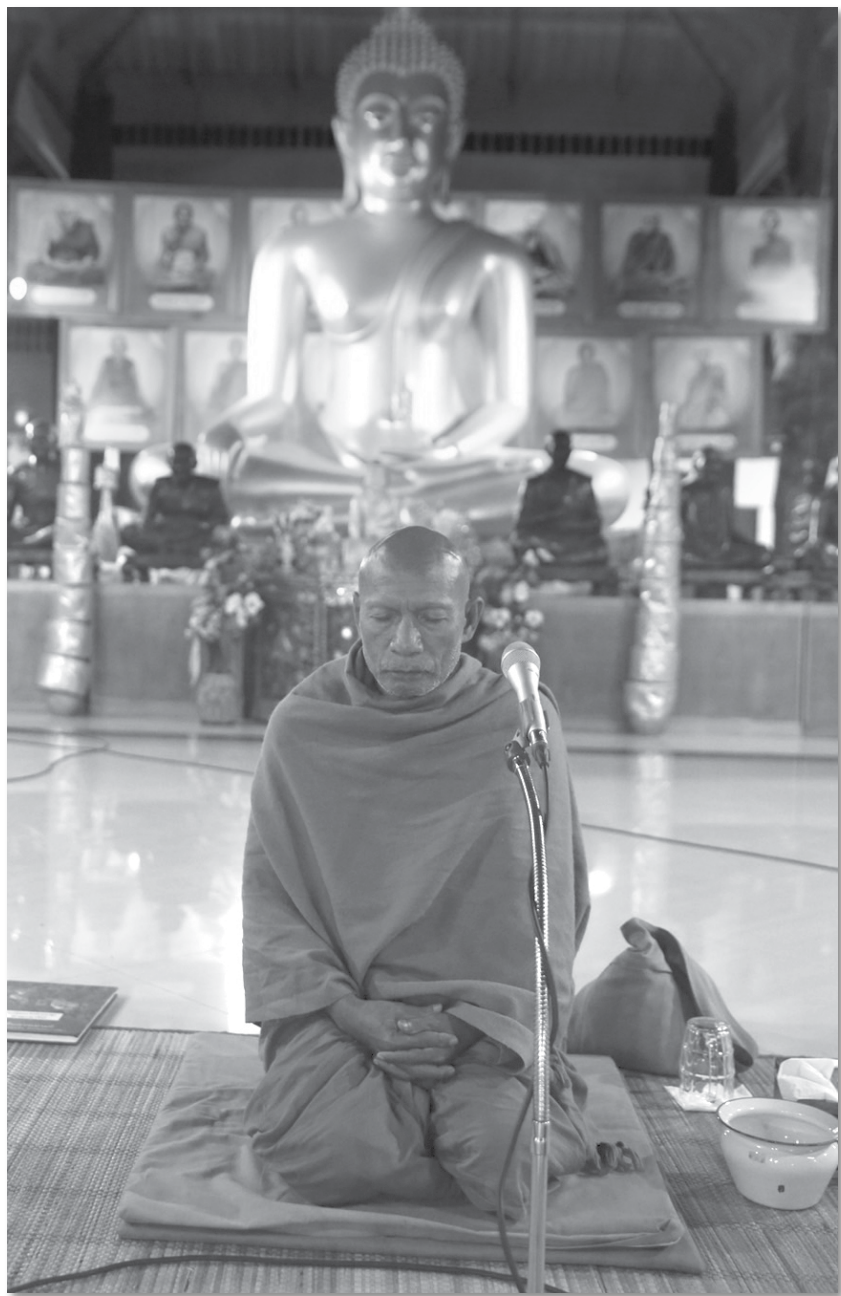
อีกส่วนหนึ่งถ้าพูดถึงว่าชีวิตของหลวงพ่อกุญชร (พระครูชัยเขตคณานุรักษ์) ประวัตินี้ยาวนาน ๗๐ ปีไม่น้อยนะโยม อยู่วัดสุทธจินดาจากที่ไปพบเห็นกันคบหาสมาคมอยู่ด้วยกันสิบกว่าปี ท่านก็ได้รับให้ย้ายไปเป็นเจ้าอาวาสที่ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ วัดป่าศิรีวัลย์ ทุกวันนี้แหละอยู่ระยะหนึ่ง รู้สึกจะเป็นธรรมเนียม เป็นอะไรของวัดสุทธจินดา ไปส่วนใหญ่พระลูกพระหลานพระเณรที่พอช่วยศาสนาได้จะส่งไปเป็นเจ้าอาวาสตามวัดต่าง ๆ โดยเฉพาะในจังหวัดนครราชสีมา นี่เยอะเลยนะ สังเกตดูเจ้าอาวาสของแต่ละวัดในโคราช คณะธรรมยุตจะไปจากวัดสุทธฯ เป็นส่วนใหญ่ หลวงพ่อพระครูฯ นี่ก็เช่นเดียวกันไปอยู่ตรงนั้นไม่เท่าไร แยก

อำเภอนองบุญมาก ออกจากอำเภोजักราช ไปเป็นเจ้าคณะตำบลโชคชัย
อำเภอนองบุญมากอีก แล้วก็ไปอยู่บ้านเกิด ๆ ของท่าน ๆ ก็จะมาอยู่บ้าน
หนองไม้ไผ่ บ้านด่านตลอด ไปสร้างวัดแถวนั้น

อย่างหนึ่งเวลา หลวงพ่อท่านกลับบ้านแล้วกลับมาวัดสุทธจินดา
สิ่งหนึ่งที่จะต้องมอง โดยเฉพาะหน้าฝนจะมีของแปลก ๆ มาทำเลียงพระ
เลียงเณรทั้งวัด อันนี้ยังคิดได้ยังนึกได้ยังประทับใจอยู่ โดยเฉพาะเห็นโคน
กับหน่อไม้ ไม่รู้หลวงพ่อบ้านเอามาจากไหนเยอะเลยนะ หน้าฝนทั้งเห็น
ทั้งหน่อไม้เอามาทำถวายพระเณรทั้งวัด ๘๐-๙๐ รูป บางปีเป็นร้อย หมายถึง
ความมีน้ำใจความรักความเอ็นดูความเมตตาต่อหมู่ต่อคณะมีค่อนข้างสูง

ท่านไปเป็นเจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาสวัดบ้านด่านตลอดหนองไม้ไผ่
ไม่กี่ปี คิดยังไงไม่รู้ มาปรึกษาเจ้าคณะอำเภอเมือง เออ! หลวงพ่อคำปอน
ในสมัยนั้นแหละ บอกว่า เออ! เปื่อหน้ายอยากจะลาออก “ลาออกยังไม
หลวงพ่อบ้านให้เข้ามาทำงาน เป็นอุปชฌาย์ด้วย บวชลูกบวชหลานก็ด้วย
ช่วยปกครองด้วย” ท่านบอกว่าเปื่อ ก็คุยกันไป คุยกันมา ถ้าลาออกจาก
เจ้าคณะตำบล อุปชฌาย์หลุดด้วย บวชพระบวชเณรไม่ได้มันหลุดตาม
ตำแหน่ง

ท่านบอกว่า “ไม่เป็นไรหลุดก็หลุด ไม่เสียดาย” ก็เลยลาออก
จริงๆ นะ ลาออกมาอยู่วัดป่าสาละวัน มาอยู่ช่วยหลวงพ่อบุญตั้งหลายปี
ก่อนที่จะมาอยู่ผาสูง มาอยู่ผาสูงก็มาช่วยงานภูแก้ว มาอบรมลูกศิษย์ลูกหา
อยู่หลายปี มาช่วยงานมหาธีรนาถ อยู่หลายปี จนเป็นวัดป่าอัครศีโรสอง
วัดป่าประดู่ เคยเข้าไปมั๊ย? แต่ก็แปลกชอบอยู่องค์เดียว หน้าแล้งหน้าฝน
ชอบอยู่องค์เดียว เป็นอุปนิสัยส่วนหนึ่งของท่าน ก็ลำบากนะ เคยเข้าไป
หน้าร้อน น้ำก็ไม่มิต้องรองน้ำ ขนน้ำเข้าไป แสดงถึงความอดความทน

เวลาท่านป่วยรู้ว่าท่านเป็นมะเร็ง ไปงานที่ภูเก็ต “อ้อ! ยังไม่เป็นไร
ยังสบายดี ยังไม่ได้เฝ้าฉายหรือ” พูดอย่างงี้ได้แหละ! อาจารย์สังวาล

“ไม่ได้เฝ้าฉายหรือ อยู่ไปเรื่อย ๆ อยู่กับมัน โรคกับเรามาขึ้นอยู่กับ
ด้วยกัน แต่ก็ไม่ได้ประมาณเวลาหมอนัดก็ไป” อะไรประมาณนี้

ท่านก็อยู่ ท่านก็ทำหน้าที่ นั่นคือส่วนที่อุปนิสัยใจคอ ที่จริงอยู่ด้วยกัน
ตั้ง ๒๐ กว่าปี รู้ผู้นิสัยใจคอ รักลูกศิษย์ลูกหาญาติพี่น้องสหธรรมิกต่าง ๆ

ท่านเป็นผู้ใจกว้างมีเมตตา และก็เอาการเอางานส่วนรวม ทำให้
พระเถระทั้งหลายประทับใจ ส่วนใหญ่จะเรียกว่า “ท่านอาจารย์สังวาล”
ไม่ได้เรียกว่า “หลวงปู่ฤาษี” ไม่ได้เรียกว่า “พระครูชัยเขตฯ” บางทีเรียก
พระครูชัยเขตฯ ไม่รู้หรือกนอกจากพระเถระรุ่นหลังที่เป็นสัทธาวิหาริกที่ไป
บวชกับท่านที่วัดป่าสาละวัน พระที่ไปบวชกับท่านก็ยังมีอยู่หลายรูปมีอยู่
ทุกวันนี้ นั่นคือส่วนหนึ่ง

อีกอันหนึ่งที่ยากจะกล่าวกับญาติโยม ต้องขอเวลาหน่อยเพราะ
ว่ามั่นใจว่าที่นั่น ๆ ส่วนใหญ่เป็นคนภายใน คงไม่ห่วงเรื่องอาหารเย็น
พวกที่ห่วงอาหารเย็นเขากลับไปแล้วส่วนใหญ่

...ห่วงหลวงพ่อสังวาล ก็แล้วกัน ท่านอยู่กับเรามาก่อนแล้วก็แปร
สภาพแล้ว ในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ทำดีที่สุด ทำหน้าที่ให้ดีที่สุด

ถ้าพูดถึงว่าชีวิตสังฆาร่างกายของคนเรานี้เราควรคิดควรพิจารณา
ยังไฉ่ ส่วนใหญ่เราก็ได้รับการสั่งสอนอบรมบอกกล่าวจากพ่อแม่ครูบา
อาจารย์เหมือน ๆ กันทุกคน แต่ว่าจะเป็นรูปไหนองค์ไหน พ่อแม่ครูบา
อาจารย์ของเราก็สอนแต่ธรรมะ ที่เป็นเรื่องดี ๆ เป็นสัจจะ เป็นความจริง
ทั้งนั้น พอพูดถึงอย่างนี้ นึกถึงคำพูดของหลวงปู่พุด วันนี้ก็เอาไปพูดที่เขา
จะสร้างวัด ๕๐ กว่าไร่แถวตำบลโขงพระ

หลวงพ่อบุญศรีเคยพูดบอกว่า ถ้าพวกเราพระเณรไม่กะตือรือร้น ไม่ทำหน้าที่ มัวนั่งหลับตาพุทโธ ะวังต่อไปจะไม่มีผืนแผ่นดินอยู่ ท่านว่า อย่างนั้น ถ้าไม่สร้างไม่พัฒนาส่วนต่างๆ ให้มันเหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม จะไม่มีแผ่นดินให้นั่งภาวนา

และอีกอันหนึ่งที่ประทับใจ ท่านสรุปง่ายๆ ว่า ธรรมะคือกายกับจิต เป็นคำเทศน์คำสอนของหลวงพ่อบุญ ธานีโย กายกับจิตประกอบกันขึ้น เป็นชีวิตสังขารร่างกายของเรา ยกตัวอย่าง ะ หลวงพ่อพระครูชัยเขตฯ โยมลองมองไปที่หีบที่โลงชี ตอนนีหลวงพ่อบานเหลือก็ธาตุ หลวงพ่อบุญ บอกว่ากายกับจิตต้องประกอบกันสมส่วน อาศัยซึ่งกันและกัน เหมือน บ้านกับผู้อาศัยบ้าน เหมือนถ้ากับค่างคาว ถ้าก็หมายถึงสังขารร่างกาย ค่างคาวก็หมายถึงจิตวิญญาณของมนุษย์ บ้านเรือนของเราเปรียบเหมือน สังขารร่างกาย ผู้อาศัยบ้านก็คือจิตแต่สิ่งที่สำคัญก็คือ จิตเป็นนาย กายเป็นบ่าว การกระทำที่พูด สิ่งที่คิด ทุกสิ่งทุกอย่างออกจากพฤติกรรมของเรา ออกจากอะไร ออกจากความคิด ออกจากสังขารจากความปรุง ความแต่ง ไปสักระยะหนึ่งแค่นั้นแหละ ตามอายุไขที่กำหนดเอาไว้ พอถึง เวลาที่แตกดับ ถ้าคนไม่รู้ไม่เข้าใจ เนื่องจากความรักความผูกพันความ อนุการคุณต่อกันมาก บางทีถึงกับร้องไห้ บางทีถึงกับน้ำตาไหล สลบไสล ต่อหน้าเมรุก็มี แต่ถ้าเรารู้เราเข้าใจเราพิจารณาเราศึกษาเราปฏิบัติรู้ตาม ความเป็นจริง มันก็จะแบ่งจากหนักเป็นเบา หลวงพ่อบุญ ท่านก็พูดอีกแหละ ว่าที่เรามีความทุกข์เพราะเราไม่ยอมรับความเป็นจริง หรือเราไม่รู้ตาม สภาพความเป็นจริงถึงทำให้เราทุกข์ แต่ถ้าเรารู้เราเข้าใจตามความเป็นจริง จากหนักมันจะเป็นเบา จากเบา มันจะไม่ทุกข์ อย่างเราเข้าใจพูดได้สวดได้ ว่าเกิดแล้วต้องแก่ ต้องเจ็บต้องตาย แต่เวลามันเกิดจริง ะ มันเอาไม่อยู่ โดยเฉพาะเกิดขึ้นกับพ่อของเรา แม่ของเรา คนรักของเรา สามภรรยา

พระเทพสุทธาจารย์ (โชติ คุณสมปนโน) วัดวชิราลงกรณวรารามวรวิหาร

ของเรา มันเอาไม่อยู่ เพราะอะไร? เพราะอุปการคุณ เพราะความรัก ความผูกพัน ความเห็นอกเห็นใจ ในลักษณะอย่างนี้

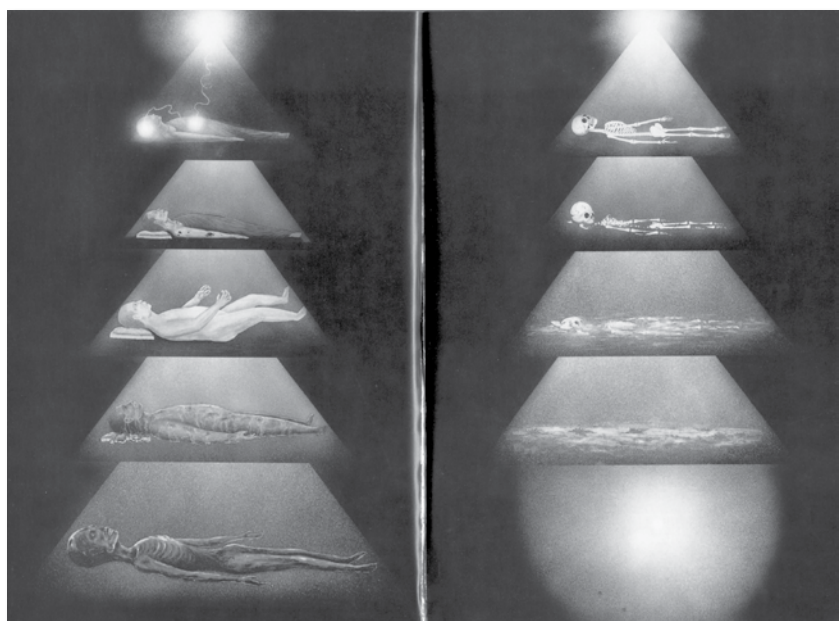
ทีนี้อีกอันหนึ่งที่อยากจะกล่าว ว่าเกี่ยวกับชีวิตกายกับจิตนั้น ประกอบด้วยอะไรบ้าง ส่วนใหญ่เราก็ได้ยินว่า ธาตุ ๔ ขันธ์ ๕ ในสังขาร ชีวิตร่างกายไม่มีอะไรมากมีธาตุ ๔ ขันธ์ ๕

ธาตุ ๔ คืออะไร ดิน น้ำ ลม ไฟ อย่างผู้ตายเรามีธาตุอะไรอยู่ในหีบ ในโลงมีเพียง ๒ ธาตุ ธาตุไฟหมดไป ธาตุลมหมดไป เหลือแต่ธาตุน้ำกับธาตุดิน เห็นมัยที่จะเอาไปเผาอยู่ไม่กี่วัน ส่วนธาตุวิญญาณธาตุคือจิต ก็แยกออกจากร่าง

ถ้าพูดเรื่องนี้ก็ถึงประวัติของ หลวงปู่โชติ อดีตเจ้าอาวาสวัดวชิราลงกรณฯ ท่านระลึกชาติได้ท่านเล่าถึงการตาย แต่เล่าแล้วน่าฟัง การตายของหลวงปู่โชติ ท่านบอกว่ามันทุกข์ มันทรมานตั้งแต่ช่วงแรก ๆ ของการตาย พอตายไปแล้วมันไม่ทุกข์ แปลกนะ ไม่ทุกข์สำหรับคนที่มีความพร้อม สำหรับคนที่คุ้นงานความดี สำหรับผู้ที่มีจิตที่ได้ฝึกดีแล้ว

ไม่ทุกข์ มีแต่ความสะดวกสบายความเพลิดเพลิน ความเบาเย็นสบาย หลวงปู่โชติท่านบอกว่า เวลาเขาดั้งศพ เวลาเขารदन้าศพ จิตวิญญาณไปถามคนนั้นคนนี้รู้จักหมด แต่ว่าเวลาไปทักไปถามเขาไม่รู้เรื่องด้วยมันคนละมิติ คนละภพ คนละภูมิกัน ท่านบอกว่าเหมือนกับเราเป็นเจ้าภาพใหญ่ ผู้ที่มาในงานนี้รู้จักกันหมด แต่เวลาเราไปถามไปกระซิบบอะไรไม่มีใครเข้าใจ เรื่อง และสิ่งที่แปลกอันหนึ่ง เวลาที่เขาแห่ศพไปป่าช้าเหมือนกับลอยไปกับโลงศพ ไม่ได้นั่งอยู่บนโลงศพแต่ลอยอยู่บนโลงศพประมาณสักฟุต สองฟุต มีความอึ้งใจ มีความสุขใจ มีความเบาใจ นั่นคือความรู้สึกรู้สึกของผู้ตายโดยเฉพาะในเรื่องของจิตวิญญาณ

คำว่า “จิตวิญญาณ” ตัวนี้มันไม่ใช่วิญญาณในชั้น ๕ นะ ที่บอกว่าธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ ชั้น ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ

โดยเฉพาะวิญญาณตัวหลังสุด วิญญาณคือการรับรู้ ความรู้เข้าใจอย่าง
ตาเห็นรูป รู้ว่าเป็นคนนั้นคนนี้ สีนั่นสีนี้ วิญญาณมันก็จะจบ วิญญาณจะ
เกิดขึ้นด้วยอายตนะ ๑๒ ภายใน ๖ ภายนอก ๖ มาสัมผัสกระทบกัน
เกิดความรู้ความเข้าใจเรียกว่า วิญญาณ เกิดทางตา-จักขุวิญญาณ เกิดทาง
หู-โสตวิญญาณ เป็นต้น มันคนละเรื่องคนละตัวกับจิตวิญญาณที่ไปสู่ภูมิ
สุภพใหม่ ท่านบอกว่าชีวิตหลังจากการตายไม่น่ากลัว ตรงกับคำเทศน์
คำสอนของ หลวงพ่อพุทธ

แต่ที่น่ากลัวตรงไหนรู้มั๊ย? น่ากลัวที่ความผิด ความชั่ว ความบาป
กรรมของคนที่ทำบาปทำชั่ว เป็นชีวิตที่น่ากลัว แต่ถ้าชีวิตที่เป็นสัมมาทิฐิ
เป็นชีวิตที่เห็นถูกต้องมีศีล มีธรรม มีข้อวัตรปฏิบัติ มีศีล ๕ อย่างน้อย ๆ ก็
เกิดมาเป็นมนุษย์ ตามสภาพเดิมนี้ได้ แต่ถ้าทำบาปทำกรรม ทำผิดทำชั่ว
ผิดศีลผิดธรรมมาก ๆ โอกาสที่จะหลุดไปสู่เป็นเปรตเป็นอสุรกายเป็น
เดรัจฉาน ไปสู่นรกก็มีสูง นั่นแหละท่านเรียกว่าธรรมคำสั่งสอนในพระพุทธ
ศาสนา

อีกอันหนึ่งที่ยอยากจะกล่าวในวันนี้ ในเมื่อเรามาปรารภมรณสติ
การระลึกถึงความตายโดยมีสรีระของพระอาจารย์สังวาล พระครูชัยเขต
คณานุรักษ์เป็นเหตุเป็นปัจจัยมาตั้งขึ้นปรารภบำเพ็ญบุญ บำเพ็ญกุศล
ไม่ว่าวันก็จะแปรสรีระร่าง คิดถึงคำโบราณคำสอนของคนโบราณทั้งพระ
ทั้งโยม เามาทบทวนญาติโยมทั้งหลายคงจะรู้จักจะเข้าใจแล้ว ถือโอกาส
มาทบทวนเกี่ยวกับชีวิต เนื่องจากความไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต ชีวิต
ของเรานั้นน้อยนัก เวลาจากนี้ไปทุกคนเรียกว่านับถอยหลัง หน้าที่การงาน
ชีวิตเราเป็นยังไง เราทำอะไร เรารับผิดชอบเรื่องอะไร เราทำคุณงาม
ความดีมากหรือทำบาปมากในชีวิตประจำวัน เพราะคติในทางพระพุทธ
ศาสนาก็ดี คำโบราณก็ดี

คนโบราณนี้สอนแบบง่าย ๆ สอนแบบฉลาด เกี่ยวกับชีวิตสังขาร ร่างกาย เป็นภาษาอีสานง่าย ๆ บอกว่า “๔ คนหาม ๓ คนแห่ ๑ คนนั่งแคร่ ๒ คนนำไป” เป็นคำสอนแบบโบราณแต่มันเกี่ยวกับชีวิตของมนุษย์ทุกคนทุกรูปทุกนาม

๔ คนหาม ก็อย่างที่บอกแล้วในชีวิตสังขารร่างกายมันจะขาดธาตุทั้ง ๔ ไม่ได้อันไหนมาก อันไหนน้อยก็ป่วย โรคร้ายไข้เจ็บเข้ามาเบียดเบียน ให้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา อย่างที่ยกเป็นภาษิตเบื้องต้นก็ดี สัพเพ สังขารา อนิจจา สังขารทั้งหลายทั้งปวงไม่เที่ยง มันจะเที่ยงยังงัย ตั้งแต่วันเราเกิดมา ตั้งแต่วันแรกปีแรกเนื้อหนังมังสาของเดิมมัย มันเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทุกวันทุกเวลาทุกวินาทีด้วยซ้ำไป นี่ว่าธาตุทั้ง ๔ ในชีวิต สังขารร่างกายมีอยู่ ๔ ธาตุ แต่มันอยู่ด้วยความสมดุลถึงมีชีวิตอยู่ได้ ถ้าน้ำมากเกินไปก็ป่วย น้อยเกินไปก็ป่วย ธาตุไฟก็เหมือนกัน

พิธีสวดพระสังขาร พระครูชัยเขตคณารักษ์ (สังวาลย์ ภริจิตโต)
ณ ศาลาพระอรหันต์ วัดป่าภูผาสว. อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา
วันอาทิตย์ ที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

ธาตุลมก็เหมือนกัน ธาตุดินก็เหมือนกัน ประกอบกันสมส่วน แล้วมีจิตวิญญาณมาสิงสถิตอยู่ในชีวิตสังขารร่างกายอันนี้ เรียกว่า ๔ คนหาทำไมเราต้องทานข้าวทุกวัน ถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะทุกวัน การรับประทานอาหารก็คือเติมธาตุเข้าไป ธาตุดินเข้าไป ธาตุน้ำเข้าไป ลมหายใจก็คือเติมลมอยู่ทุกวินาที คือธาตุ ๔ มันพุงเอาไว้ ๔ คนหา ๓ คนแห่

๓ คนแห่ก็คือเรื่อง**ไตรลักษณ์** สามัญลักษณ์เกิดมาแล้วทุกคน คำว่า สามัญลักษณ์คือลักษณะที่ทั่ว ๆ ไป ไม่ยกเว้นแม้แต่ชีวิตเดียวเกิดมาแล้วต้องเจ็บ ต้องป่วย ต้องแก่ ต้องตาย ต้องเปลี่ยนแปลง ใครปฏิเสธได้ ชีวิตสังขารร่างกายของเรายังอยู่ไปยิ่งหมดไป ยิ่งเสื่อม แต่ก็โชคดีหน่อยว่าชีวิตของมนุษย์ อวัยวะของมนุษย์นี้วิเศษเลน่ะ ถ้าเปรียบเทียบกับของวัตถุภายนอก อวัยวะทุกส่วนในชีวิตของเรานี้ทนมัย ตับ ไต ไข่ พุง นี่เคยเปลี่ยนมัย โยม รยนต์ล้อมันใช้ ๒ ปีก็เต็มทีแล้ว หลาย ๆ สิ่งหลาย ๆ อย่างอุปกรณ์เครื่องใช้ในการดำเนินชีวิตทุกวันนี้ ปีสองปีมันหมดอายุแล้ว

ถ้าถามว่ากระเพาะของเรานี้เคยเปลี่ยนมัย หัวใจเคยเปลี่ยนมัย ไม่เคยเปลี่ยน ๗๐ ปี อย่างของหลวงพ่อสังวาล์ใช้งานี่ก็เคยใช้ ทนมัย?

ถ้าซื้อเครื่องใช้ไม้สอยอย่างโทรศัพท์นี้ ๓ ปีก็ถือว่าพังแล้ว ๕ ปีพังแล้ว แต่ชีวิตสังขารร่างกายของเรานี้ ธรรมชาติให้มานี้ มันทนนะบางคนใช้ตั้ง ๙๐ ปี ๑๐๐ ปี ก็ไม่พัง แต่ยังไง ๆ มันก็หนีกฎธรรมชาติไม่ได้ก็ต้องเปลี่ยนต้องเป็นต้องพัง นั่นคือธาตุ ๔ พุงเอาไว้ นั่นก็เป็นสามคนแห่ก็คือ**อนิจจัง** ความไม่เที่ยง **ทุกขัง**ความเป็นทุกข์ ถ้าถามว่าทุกวันนี้อยู่ด้วยความสุขหรือความทุกข์เป็นส่วนใหญ่ ถ้าเราไม่โกหกตัวเองนะ วันหนึ่งเรามีความสุขมากหรือทุกข์มาก ทำใจเป็นกลาง ๆ เราลองตอบตัวเอง ตื่นขึ้นมาตั้งแต่ ๖ โมงเช้า ถึง ๖ โมงเย็น นี่สุขมากหรือทุกข์มาก ถ้าไม่เชื่อถ้าหลวงพ่อพูดไปสัก ๓ ชั่วโมง นี่โยมจะทุกข์มากกว่านี้ อันนี้ไม่ได้ขนาดนั้นมันจะ

เป็นการเพิ่มความทุกข์ให้กับญาติโยมมากเกินไป

สรุปแล้วมันทุกข์มากกว่าสุขนะแต่ละวัน ปวดหนักปวดเบา ความ
หิวความกระหาย อารมณ์ที่เข้ามากระทบใจของเราเนี่ย มันไม่ได้เป็นในฝ่าย
ที่ความสุขร่อยเปอร์เซนต์นะแต่ละวัน มันคละเคล้ากันไป แต่ส่วนใหญ่
มันทุกข์มาก ความสุขมันนิดเดียวหรือว่าในความรู้สึกว่ามันเบา มันสบาย
มันนิดเดียวเพื่อเป็นการลดปริมาณความทุกข์ลงไป หรือบางสิ่งบางอย่าง
สัพเพ อัมมา อนัตตา ไม่ใช่ตัวตนที่แท้จริง บังคับบัญชาไม่ได้บอกไม่ได้
บอกว่าอย่าแก่ก็แก่ บอกว่าอย่าเจ็บก็เจ็บ บอกว่าอย่าตายก็ตาย ทรัพย์
สมบัติที่หามาได้ไม่รู้ก็พินก็ล้าน ถ้าถามว่าปัจจุบันมันของเดิมมั๊ย มันเปลี่ยน
มือไม่รู้ก็ร่อยมือแล้ว นั่นคือเรื่องอนัตตาหาตัวตนที่แท้จริงไม่ได้

หลวงพ่อก็มีตัวอย่างที่ชัดเจนมากกว่านี้ อย่างคนตายแล้วชอบเอากะดุกไปไว้เจดีย์ไปไว้กำแพงวัด อยู่วัดป่าสาละวัน หลวงพ่อประกาศมา ๘ ปี ยังไม่มีใครไปเอาเลย กำแพงที่ติดอยู่ข้างกุฏิหลวงพ่อก็มีเขียนชื่อวันเดือนปีเกิดวันตายวันบรรจุ เหลืออย่างเดียวไม่เขียนเบอร์โทรศัพท์ไว้ หลวงพ่อก็ห่อผ้าขาวเขียนไว้อย่างดี เมื่อไหร่เขาจะมาทวงเอา ยังไม่มีเลย รื้อออกตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๘ ซ่อมพิพิธภัณฑ์หลวงพ่อก็มีเจดีย์มีอิฐรอบเต็มเลยข้างกำแพง มันจำเป็นต้องซ่อมแซมก็เอาไปใส่ผ้าขาวไว้ห่อไว้ ที่กุฏิตำหนักยังมีอยู่ตอนนี้ ลูกหลานใครก็ไม่มาทวงอะไร ก็ติดต่อไม่ได้ ต่อไปคงจะเอาไปฝังดินทั้งนั้นแหละ นั่นก็คือธาตุดินอันหนึ่งของมนุษย์ อยู่ต่อไปชั่วลูกชั่วหลาน มันจำไม่ได้หรอก ถ้าไม่ดีจริงนะ อย่างของพระบรมสารีริกธาตุอยู่ได้เป็นหลายพันปี ห้าพันปีโน้นแหละ นี่ก็ความเป็นไปตาม ๓ คนแน่คือ **อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา**

หนึ่งคนนั่งแคร่ **ใจ** จิตใจของเรามันเป็นนาย จิตเป็นนายกายเป็นบ่าวมันสั่งเขาอย่างเดียว สั่งให้พูด สั่งให้วิ่ง สั่งให้เดิน สั่งให้กระทำ แต่ว่าจะทำดีหรือทำชั่วจิตของมนุษย์นี้ แต่เวลาส่งไปผู้ที่รับผลก็คือใจ ความเจ็บปวดทรมานทางอารมณ์ทางสังขารร่างกายมันก็ไปรวมอยู่ที่ใจ

หนึ่งคนนั่งแคร่ก็คือใจของเรา เพราะฉะนั้นในทางพระพุทธศาสนา สอนนักสอนหนาว่า **การฝึกจิตฝึกใจบรมจิต** ให้ดีให้หนึ่งให้สงบให้เบา ให้ละความโลภความโกรธความหลงให้มากที่สุดเป็นแนวทางที่ถูกต้อง แต่มันก็ไม่ใช่ว่าเรื่องง่าย ๆ นะ แต่เป็นวิธีการที่ถูกต้องเป็นวิธีการที่จะนำเอาความสุขในปัจจุบันด้วยในอนาคตด้วย

อันสุดท้าย ๒ คนนำไป ก็คือ**บาปและบุญ ดีและชั่ว** ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะหลักการในทางพระพุทธศาสนาของเราชัดเจนอยู่แล้ว สอน

อันดับแรกเลยหัวใจของพระพุทธศาสนาเรียกว่า “พระโอวาทปาฏิโมกข์” อันดับแรกสอนให้ละความชั่ว ละบาป ละกรรม ละสิ่งที่ไม่ถูกต้องออกจากสังขารร่างกายชีวิต หลาย ๆ คน หลายๆ ท่าน ยังเข้าใจว่า พระอาจารย์ให้ทำดี มาถึงข้อที่สอง สอนให้ละให้งดให้เว้นบาปกรรม ถือเป็นการล้างภาชนะ ล้างกาย ล้างวาจาของเราให้บริสุทธิ์ให้สะอาดก่อน ก่อนที่จะใส่คุณงามความดีเข้าไป ประการที่สอง สอนเน้นลงที่ว่าให้พยายามทำแต่คุณงามความดีสิ่งที่ถูกต้องให้มากที่สุด

อันดับที่สาม เพียรพยายามชำระจิตของตนให้บริสุทธิ์

ด้วยลักษณะ ๓ ประการนี้ จะเป็นไปในลักษณะที่ว่า ๒ คนนำไป ถ้าใครสะสมบุญไว้มากคุณงามความดีไว้มาก แตกกายทำลายขั้นฐีไปแล้ว ไม่ทุกข์ไม่ลำบากเพราะบุญกุศลคุณงามความดีนำไปสู่ภูมิสุภาพที่ดีที่สุดที่เจริญ แต่ถ้าดวงจิตดวงใดเกิดมาเป็นมนุษย์เป็นสัตว์แล้วนี้ทำแต่บาปแต่กรรมแต่ความชั่วเป็นส่วนมาก แตกกายทำลายขั้นฐีไปแล้วไม่ต้องห่วง ต้องไปสู่ทุกติโดยไม่ต้องสงสัย มีภาชิตยีนยัน

จิตเต สงกิลิฏฺเฐ ทุคฺติ ปาฏิกงฺขา จิตที่เศร้าหมองแล้วหลังจากแตกกายทำลายขั้นฐีแล้วต้องไปสู่ทุกติ คำว่า **ปาฏิกงฺขา** โดยไม่ต้องสงสัย

แต่ถ้าจิตดวงใด **จิตเต อสงกิลิฏฺเฐ สุกฺติ ปาฏิกงฺขา** คำว่า **อสัง** คือไม่เศร้าหมอง เป็นจิตสงบร่มเย็นเบาบาง **สุคฺติ ปาฏิกงฺขา** จะต้องไปสู่สุคติโดยไม่ต้องสงสัย

เพราะฉะนั้นในทางพระศาสนาท่านสอนนักสอนหนา เน้นให้ละบาปให้ทำคุณงามความดีให้มาก แล้วก็สะสมไว้ที่ไหน สะสมไว้ที่จิต โดยเฉพาะพ่อแม่ครูบาอาจารย์สอนว่าร่างกายตายแต่จิตไม่ตาย ถ้าตราบใดกิเลสตัณหาราคะยังมีเชื้ออยู่จะต้องไปสู่ภูมิสุภาพ ไปเกิดในภูมิในภพใหม่

แน่นอน ร่างกายมันตายมันเปลี่ยนได้ แต่จิตมันจะต้องไปสู่ภูมิสู่ภพใหม่เกิดใหม่ในภพใหม่ในลักษณะอย่างนั้น

เอาละ วันนี้พวกเราท่านทั้งหลายได้มาปรารภสรีระร่างของท่าน อาจารย์พระครูชัยเขตคณานุรักษ์ ได้ละสังขารมรณภาพไปด้วยอายุ ๗๐ ปี เป็นเหตุเป็นปัจจัยให้พวกเราท่านทั้งหลายได้มาปรารภมากระทำบำเพ็ญ บุญกุศลเรียกว่า “ฌาปนกิจศพ” อุทิศทักษิณานุปทาน ให้ได้รับรู้รับทราบ เป็นส่วนเป็นความเชื่อถือในทางพระพุทธศาสนา ด้วยการระลึกนึกถึง คุณงามความดีบุญคุณทั้งหลายทั้งปวง อุปการคุณ หรือสิ่งที่ดี ๆ ที่เราได้ กระทำต่อกันกับท่านก็ดี ถือว่าเป็นแนวทางเป็นบุญเป็นกุศลที่เป็น การแสดงออกถึงความกตัญญูกตเวที ความผูกพันความเคารพในพฤติกรรมใน การกระทำที่ผ่านมาก็ดี

เอาละ ด้วยอำนาจแห่งคุณงามความดีบุญกุศลที่พวกเราท่าน ทั้งหลายได้กระทำบำเพ็ญปรารภในวันนี้ก็ดี ขณะนี้ก็ดี ขอให้ดวงจิตดวง วิญญาณของหลวงปู่ได้รับรู้รับทราบได้อนุโมทนา ในขณะเดียวกันให้ สะท้อนย้อนกลับบุญกุศลส่วนนั้นให้พวกเราท่านทั้งหลายที่มาร่วมงาน กิจกรรมในวันนี้ ทุกคนทุกท่านก็ดีได้มีส่วนมีสุขภาพกายแข็งแรง มีสุขภาพ จิตดีมีความสุขความเจริญในการดำเนินชีวิตทุกคนทุกท่านเทอญ.

เกล้าฯพระมหาธีรนาถ อคุติ์โร กราบเท้าพ่อแม่ครูบาอาจารย์
ทุกท่าน โดยการนำของ**พระเทพรัตนดิลก พระวินัยโมลี** ฯลฯ
ที่เมตตามาร่วมงาน

ขอขอบคุณเพื่อนสหธรรมิกทุกท่านที่มาแสดงน้ำใจและจริยา

กราบ **พระอาจารย์สุลาน ปภสฺสโร** ที่เมตตาตามาดูผลงาน
นับเป็นบุญของหลวงปู่เกษีและชาวภูผาสูงโดยแท้

ขอบคุณยิ่งสำหรับคุณโยม **สิริเดช พุทธเดชะ** และครอบครัว
เพื่อหลวงปู่เกษีแล้วน้อมร่วมบุญทุกอย่าง

ขอบคุณครอบครัว **สิทธิชินวุฒิ** ร่วมบุญหลายอย่าง ผ่านทาง
พระอาจารย์วิน

ขอบคุณ **ตระกูลพาไหม ตลาดย่าโม และ คุณศรีประภา
(พี่แจ้น) คล่องคำนวณการ** ตั้งโรงงานกลางตลอดกาล จัดทำโดย
กลุ่มแม่บ้านดงมะไฟและทุ่งสะแบง

และขอบคุณคณะศิษย์วัดป่าภูผาสูงทุกท่าน ทั้งจัดดอกไม้
ทั้งตั้งโรงงาน และอื่น ๆ จนงานสำเร็จ

ขอเจริญพรญาติโยมทุกท่านทั้งที่เอ่ยนามและไม่ได้เอ่ยนาม
ที่ช่วยงานสละปัจจัยไทยทาน ถวายแรงกายแรงใจ จนงานถวายเพลิง
ท่านพระครูฯ สำเร็จ

ทำนุด้วยพุทธานุภาพ ธรรมานุภาพ สังฆานุภาพ ขอความ
สุขสวัสดิ์จึงมีแก่ท่านทั้งหลาย ตลอดกาลตลอดไป เทอญฯ

พระครูชัยเขตคณานุรักษ์

(สังวาล ฐิริจิตฺโต) ปุณฺณ

วัดป่าภูผาประตู่อัครคีรี (ภูผาสอง ๒)

สังฆารหลวงปู่เกษี
ที่ศาลาพระอรหันต์ วัดป่าภูผาสอง

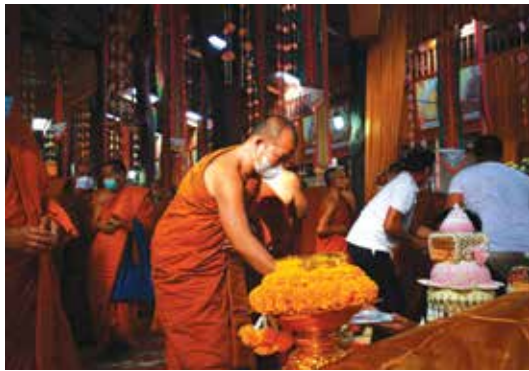
พระวินัยโมลี (เจ้าคุณคำปอน)
นำขอมาสังฆารหลวงปู่เกษี

พระเทพรัตนดิลก (วิจิตร)
ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมา (ธ)
ประธานฝ่ายสงฆ์สร้างน้ำศพหลวงปู่เกษิ

องค์แสดงธรรม เนื่องในงานบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายแด่
พระครูชัยเขตคณานุรักษ์ (สังวาล ภูริจิตโต) หลวงปู่ดาชิ

วันอาทิตย์ ที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

พิธีสงฆ์

พระเทพรัตนดิลก แสดงสังเขกเถา

พระวินัยโมลี (หลวงพ่อดำปอน) แสดงธรรม

วันอังคาร ที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เวลา ๑๙.๐๐ น. ดร. พระครูปริชาทธรรม (วิเชียร)

วัดวชิราลงกรณวรารามวรวิหาร

อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

วันเสาร์ ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ (ครบรอบสัตมวาร)

เวลา ๑๙.๐๐ น. พระครูวรธรรมทัต วัดชัยตะคร้อ

อำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา

รายนามเจ้าภาพสวดพระอภิธรรมบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายแด่
พระครูชัยเขตคณานุรักษ์ (สังวาล ภูริจิตโต) หลวงปู่ญาชี

ณ ศาลาพระอรหันต์ วัดป่าภูผาสอง อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา
ตั้งแต่วันที่ ๗ ถึง ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

๗ กุมภาพันธ์	คุณสิริเดช พุทธเตชะ (เก่ง)
๘ กุมภาพันธ์	คณะที่ ๑ คุณสรทชล พึ่งศักดิ์, คุณณิตตม ลัดดาอาชชะ คณะที่ ๒ คุณกรรองทอง รัตนวงศ์สวัสดิ์
๙ กุมภาพันธ์	คณะที่ ๑ พระราชพิศาลสุธี (อาจ อาวุธบุญโย) จจ.จังหวัดบุรีรัมย์ (๕) คณะที่ ๒ วัดป่าภูผาสอง คณะที่ ๓ คณะศิษย์วัดป่าภูผาประดู่อัคคะธีโร (ผา ๒)
๑๐ กุมภาพันธ์	คณะศิษย์วัดป่าภูผาประดู่อัคคะธีโร (ผา ๒) ได้แก่ ครอบครัวภาวิณี ขมสันเทียะ, ครอบครัววิสขุณหต, ครอบครัวคันธมาศ
๑๑ กุมภาพันธ์	คณะที่ ๑ ครอบครัววงศพิณทุ คณะที่ ๒ คุณสมชาย-คุณมารินทร์ รัตนวงศ์สวัสดิ์
๑๒ กุมภาพันธ์	คุณรัชฎาวรรณ รัตนศรี
๑๓ กุมภาพันธ์	
(๑๕.๐๐ น.)	คณะที่ ๑ พระปลัดรวด ขวโน วัดป่าจักราช คณะที่ ๒ พระอาจารย์จันทร์ วัดป่าเขาไม้แก้ว อ.โชคชัย จ.นครราชสีมา
(๑๙.๐๐ น.)	คณะที่ ๓ คณะศิษย์วัดป่าผาปิ่นแตก คณะที่ ๔ คณะศิษย์บ้านหัวอ่างราชดำริ อ.จักราช จ.นครราชสีมา

๑๔ กุมภาพันธ์

๑. คุณสมยศ-คุณสมบูรณ์ หวังธกลาง
๒. คุณสงค์ศักดิ์-คุณกรรณิการ์ โสภางจันทร์
๓. คุณมานพ-คุณดวงเดือน-คุณจันทร์เพ็ญ แจ่มเพ็ง
๔. เศรษฐีเรือนยอด

๑๕ กุมภาพันธ์

- คณะที่ ๑ คณะศิษย์วัดป่าภูผาสอง
- คณะที่ ๒ คณะศิษย์วัดวะภูแก้ว
นำโดยแม่ชีฉวี ศรีแก้ว,
เจ้าน้องวะภูแก้ว

๑๗ กุมภาพันธ์

- (๑๔.๐๐ น.) วัดพรหมวิหาร อ.เมือง จ.นครราชสีมา
นำโดย พระครูโสภิต พรหมคุณและคณะญาติโยม
- (๑๙.๐๐ น.) คณะที่ ๑ คณะพระสงฆ์และญาติธรรมวัดป่าด่านพัฒนา
(วัดป่าด่านตลอด) อ.หนองบุญมาก
จ.นครราชสีมา
- คณะที่ ๒ พระอาจารย์ประเสริฐ วัดดอยแก้ว
คุณวรุณยุพา สมพงษ์ และคณะ

๑๘ กุมภาพันธ์

คุณกนกพร เวชมนิกรฯ, คุณรัชฎาวรรณ รัตนศรี

๑๙ กุมภาพันธ์

- (๑๑.๐๐ น.) คณะที่ ๑ มูลนิธิพุทธศาสนา นครราชสีมา โดย
คุณสมศักดิ์ งามวงษา ประธานมูลนิธิและคณะ
- คณะที่ ๒ คณะลูกศิษย์หลวงพ่อบุญฯ โดย
โยมศุภรัตน์ ธรรมวงศ์และคณะ
- (๑๙.๐๐น.) คณะที่ ๒ คุณเยาวลักษณ์ หงษ์นครและคณะ

ครอบครัวรักปัญญา

๒๑ กุณฑลพันธ์

คณะที่ ๑ ครอบครัวรักปัญญา

ตอนที่ ๒ วัฏเวฏ์แก้ว

คณะที่ ๓ ชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ สารวัตร ผู้ช่วย
ตำบลหนองไผ่ อ.หนองบุญมาก จ.นครราชสีมา

๒๒ กุณฑลพันธ์

คณะที่ ๑ คณะแม่ชีภูผาสูง, คณะศิษย์วัดป่าภูผาสูง,
คณะศิษย์วัดป่าภูผาสวรรค์ (ผา ๓)

คณะที่ ๒ พระสมบัตติ เตชปญฺญ วัดป่าบ้านเสมาทอง
อ.บัวใหญ่ จ.นครราชสีมา

๒๓ กุณฑลพันธ์

(၈၆.၀၀ န.)

คณะที่ ๑ พระอาจารย์บารมี ฐานิสโร สำนักสงฆ์หนองหัว
อ.ห้วยแถลง จ.นครราชสีมา

(๑๙.๐๐ น.)

คณะที่ ๒ กำนันประยูทธ-คุณกอบกุล-คุณกมลพร ใจสาหัส

๒๔ กุมภาพันธ์

(๑๑.๐๐ น.)

คณะที่ ๑ พระอาจารย์บารมี ฐานิสฺสโร สำนักสงฆ์หนองหว่า
อ.ห้วยแถลง จ.นครราชสีมา

(၈၆.၀၀ န.)

คณะที่ ๒ คณะสงฆ์ธรรมยุตจังหวัดนครราชสีมา

(๑๙.๐๐ น.)

วัดป่าภูผาสง

พระราชพิศาลสุธี
(อาจ อาวุธบุญ) จจ.บุรีรัมย์
นำคณะญาติโยมเป็นเจ้าภาพ
สวดพระอภิธรรม
คืนวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕
เวลา ๑๙.๐๐ น.

วัดพรหมวิหาร-คณะญาติโยม
เป็นเจ้าภาพสวดพระอภิธรรม
นำโดย พระครูโสภิต พรหมคุณ
เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕
เวลาประมาณ ๑๕.๐๐ น

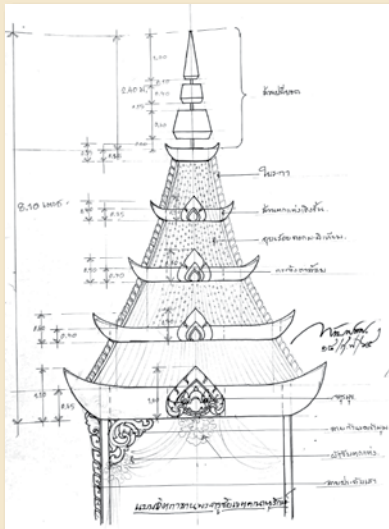
รายนามพระเถระพิจารณาผ้าทอดบังสุกุล ลำดับ ๑-๑๕ (จากจำนวนทั้งสิ้น ๗๐ ไตร)
ณ จิตภาณนบรีเวณหน้าศาลาพระอรหันต์ วัดป่าภูผาสูง จ.นศรราชสีมา
ในวันศุรที่ ที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ เวลา ๑๖.๐๐ น.

ที่	รายนามพระเถระ / ตำแหน่งปกครอง / ชื่อวัด	อายุ	พรรษา
๑	พระราชสมณต์มณี (บุญร่วม อตถกามา) เจ้าคณะภาค ๑๑ (ธ) วัดบรมนิวาส ราชวรวิหาร กรุงเทพมหานคร	๕๙	๓๘
๒	พระราชพิศาลสุธี (อาจ อาวุธบุญโย) จจ.บุรีรัมย์ วัดทุ่งโพธิ์ จ.บุรีรัมย์	๗๗	๕๖
๓	พระราชธรรมโกศล (สวัสดี ทสสนิโย) จจ.อุบลราชธานี วัดใต้พระเจ้าใหญ่องค์ต้อ จ.อุบลราชธานี	๗๙	๕๘
๔	พระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สวทฒโน) จจ.เลย วัดศรีสุทธาวาส จ.เลย	๗๐	๕๐
๕	พระราชภาวนาวชิรคุณ วิ. (จื้อ พนมมุตโต) วัดเขาตาเงาะ จ.ชัยภูมิ	๗๘	๔๖
๖	พระเทพรัตนดิลก (วิจิตร จิตตพนโต) วัดศาลาลอย จ.นศรราชสีมา	๗๘	๕๘
๗	พระเทพสีมาภรณ์ (วันชัย กนตจาริ) จจ.นศรราชสีมา วัดบึง จ.นศรราชสีมา	๗๔	๕๓
๘	พระวินัยโมลี (คำปอน สุทธิภาโม) จจ.นศรราชสีมา (ธ) วัดวชิราลงกรณวรารามวรวิหาร จ.นศรราชสีมา	๖๗	๔๖
๙	พระอุดมธีรคุณ (ภาวัต วิสุทเธสโก) วัดสุทธจินดาวรวิหาร จ.นศรราชสีมา		
๑๐	พระสุวีรญาณ (พิชาญ สุวิชาโน) จจ.ชัยภูมิ วัดศรีแก่งคร้อ จ.ชัยภูมิ		
๑๑	พระศรีธรรมวงศาจารย์ (ไพโรจน์ จิตโชโต) วัดป่าศรีธารวม จ.นศรราชสีมา	๔๗	
๑๒	พระมงคลรัตนสุธี (สุข สุขจิตโต) วัดศาลาลอย จ.นศรราชสีมา		
๑๓	พระศรีปริยัติมงคล (นิยม กิตติเมธี) รอง. ภาค ๑๑ (ธ) วัดลำผักชี กรุงเทพมหานคร	๔๔	๒๓
๑๔	พระครูโสภณธรรมคุณาภรณ์ (ประเสริฐ สิริคุตโต) วัดป่าเวฬุวันอรัญญวาสี จ.อุบลราชธานี	๖๖	๔๔
๑๕	พระครูปัญญาศีลโสภณ(สมจิตร) วัดป่าศรีวัลลั จ.นศรราชสีมา		

รายนามพระเถระสวดพุทธมนต์ ๑๐ รูป
ณ จิตภาณานภิเวณหน้าศาลาพระอรหันต์ วัดป่าภูผาสอง จ.นครราชสีมา
ในวันศุกร์ ที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ เวลา ๑๐.๐๐ น.

ที่	รายนามพระเถระ / ตำแหน่งปกครอง / ชื่อวัด	อายุ	พรรษา
๑	พระครูปัญญาศีลโสภณ วัดป่าศิรีวัลย์ จ.นครราชสีมา		
๒	พระครูสิริเจติยาภิบาล(สมชัย) วัดศาลาทอง จ.นครราชสีมา		
๓	พระครูสุวิมลวรรณ (บุญเกิด) วัดป่าหนองตาล จ.นครราชสีมา		
๔	พระครูคุณสารสัมปัน (จรูญ คุณากโร) วัดป่าคุณสัมปันนาราม จ.นครราชสีมา		
๕	พระมงคลเมธาวัฒน์ (ชวน จนูปโม) วัดนรนาถสุนทริการาม กรุงเทพมหานคร		
๖	พระครูปรีชาวิชธรรม (วิเชียร) วัดวชิราลงกรณวราราม วรวิหาร		
๗	พระครูวรธรรมทัต จอ.หนองบุญมาก วัดชัยตะคร้อ		
๘	พระครูสุทัศนมุนี (สุทัศน์ สุตสโน) เลข.รจภ.๑๑ วัดอาวุธวิกสิตาราม	๕๙	๓๘
๙	พระมหาทองสืบ เขมปญโญ เลข.จภ.๑๑ วัดบรมนิวาสราชวรวิหาร กรุงเทพมหานคร		
๑๐	พระสิทธราชสมาจารมุนี (บุญเริ่ม จิรบุญโญ) วัดพระนารายณ์มหาราช วรวิหาร จ.นครราชสีมา		

การก่อสร้างเมรุหลวงปู่ญาสี

หนังสือสังเขปประวัติพระครูชัยเขตคณานุรักษ์ (หลวงปู่ญาสีสังวาล ฐิริจิตโต น.ธ.เอก) พระกรรมฐานผู้เด็ดเดี่ยว

ผู้จัดพิมพ์	พระมหาธีรนาถ อคฺคธโร
	วัดป่าภูผาสูง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
พิมพ์ครั้งแรก	กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕
จำนวนพิมพ์	๑,๐๐๐ เล่ม
ขอบคุณ	ทุกท่านที่มีส่วนเอื้อเพื่อข้อมูล ภาพ และสถานที่
ดำเนินการพิมพ์	บริษัท พี. เพรส จำกัด โทร. ๐๒-๗๔๒-๔๗๕๔-๕
ติดต่อสอบถาม	www.facebook.com/pupasoong E-mail: pupha123@gmail.com

ขออนุโมทนาบุญกับทุกท่าน

...ทำจิต ให้มันรู้ทางรู้ลมนางใจ รู้จิตนี้แหละ
เราก็ไม่ให้นมันเพ่นพ่านออกไม่วุ่นวายกับงานข้างนอก
เราก็พิจารณาทางของเราว่า
ตอนนี้สังขารมันชำรุดโดยธรรมชาติของมัน
ธรรมชาติอันหนึ่งเท่านั้นสลายไป...

โอภาทนลงมู่ฎานี่ก่อนละสังขาร